

Programmarapportage November 2024

P&C cyclus 2024:

- Maart: Dashboardrapportage ✓
- April: Rapportage op hoofdlijnen ✓
- Mei: Programmarapportage ✓
- Juni: Dashboardrapportage ✓
- Juli: Perspectiefnota en jaarrekening ✓
- September: Rapportage op hoofdlijnen ✓
- Oktober: Dashboardrapportage ✓
- November: Begroting ✓**

November: Programmarapportage

December: Dashboardrapportage

Inhoudsopgave:

1. Inleiding	3
2. Samenvatting	3
3. Programma's	6
3.0 Programma 0 Bestuur en ondersteuning	6
3.1 Programma 1 Veiligheid.....	11
3.2 Programma 2 Verkeer en Vervoer	13
3.3 Programma 3 Economie.....	17
3.4 Programma 4 Onderwijs	20
3.5 Programma 5 Sport, Cultuur en recreatie.....	22
3.6 Programma 6 Sociaal Domein.....	27
3.7 Programma 7 Volksgezondheid en milieu	45
3.8 Programma 8 Wonen en bouwen	51
4. Bouwgrond	55
5. Projecten.....	56
5.1 Wijchen West	56
5.2 MFA Westwijzer	57
5.3 Hart van Zuid	58
5.4 Tussen kasteel en Wijchens Meer.....	58
5.5 Verduurzaming Mozaïek.....	59
5.6 Investeringsbudgetten.....	60
5.7 Uitvoeringsprogramma openbare werken 2024	62
6. Begrotingswijziging.....	64

1. Inleiding

Voor u ligt de Programmarapportage november 2024. We rapporteren de jaareindeverwachting ten opzichte van de actuele begroting 2024 en stellen de begroting voor het lopende jaar hierop bij. Het doel van de rapportage is om snel inzicht te krijgen in de stand van zaken voor het lopende jaar, met de financiën als uitgangspunt.

In 2024 rapporteren we vier keer aan het college en de raad, aangevuld met dashboard-rapportages op specifieke onderwerpen. Twee van de vier rapportages zijn uitgebreider qua vorm en inhoud. Daarin wordt ook op programmaniveau de stand van zaken omtrent de beleidsvoornemens gerapporteerd. Dit noemen we de Programmarapportage, waarvan dit de tweede in 2024 is.

In deze rapportage geven we eerst een samenvatting van het verwachte resultaat ten opzichte van de begroting. Vervolgens geven we per programma de stand van zaken weer omtrent de voorgenomen beleidsvoornemens uit de Programmabegroting 2024 en presenteren we een analyse op de verwachte budgetafwijkingen. Een aantal thema's hebben we daarbij uitgebreider toegelicht. Vervolgens geven we inzicht in de projecten van grote omvang of politieke betekenis.

2. Samenvatting

In de primitieve begroting 2024 is rekening gehouden met een negatief resultaat van € 66k. Dat is met de Perspectiefnota bijgesteld naar € 0,2 miljoen positief. Met de huidige jaareindeverwachtingen komen we uit op een positief resultaat van € 4,0 miljoen. Van dat resultaat schatten we nu in € 2,2 miljoen te moeten bestemmen voor budgetoverhevelingen. Daarmee is het verwachte eindresultaat na bestemming € 1,7 miljoen. Dit leidt tot een positieve bijstelling van de begroting met € 1,5 miljoen.

<i>Bedragen x 1.000</i>	2024
Primitieve begroting	-€ 66
Bijstelling Perspectiefnota	€ 315
Actuele begroting	€ 249
Verwacht jaarrekeningresultaat	€ 3.972
Budgetoverhevelingen	-€ 2.235
Eindresultaat	€ 1.737
Verwacht verschil t.o.v. begroting	€ 1.488

In deze rapportage beoordelen we alle budgetten op afwijkingen ten opzichte van de begroting. In de tabel op pagina 5 zijn de verwachte afwijkingen van grote omvang opgenomen, met een verwijzing naar het programma waarin we dit nader toelichten. In de programma's geven we minimaal een toelichting op alle afwijkingen groter dan € 10k. In december werken we de budgetoverhevelingen uit tot een definitief voorstel, dat in de eerste raadsvergadering van 2025 wordt voorgelegd.

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting lichten we hier in het kort toe.

Rente (€ 697k)

Op dit moment houden we een behoorlijk bedrag aan in de schatkist van het Rijk. Hiervoor ontvangen we rentevergoedingen. Dit is hoofdzakelijk ontstaan door uitgestelde investeringen en vooruit ontvangen subsidies. In onze liquiditeitsbegroting gaan we er vanuit dat de rentebaten op korte termijn gaan afnemen door te plegen investeringen, zoals verduurzaming Mozaïek, MFA Westwijzer, grondexploitaties en het AZC.

Jeugdzorg (-€ 625k)

De verwachting op de budgetten Jeugdzorg is op basis van het zorggebruik t/m augustus tot stand gekomen en sluit aan op de informatienota 2d's die wordt gepresenteerd aan de raad in december. Op dit thema verwachten we nu een nadeel ten opzichte van de begroting van € 1,5 miljoen, wat we deels (€ 0,9 miljoen) egaliseren met de daarvoor bestemde reserve. Dit nadeel komt deels door

hogere tarieven en deels door een hoger zorggebruik dan aangenomen in de begroting. Zie voor meer informatie [het thema jeugd](#) in paragraaf 3.6.

Septembercirculaire (€ 578k)

Uit de septembercirculaire maken we op dat we bijna € 6 ton meer gaan ontvangen, dan opgenomen in de meicirculaire. Dat heeft voor € 67k te maken met taakmutaties op het gebied van wet betaalbare huur en uitvoering alleenverdienersproblematiek. Verder krijgen we extra geld omdat het BCF plafond niet is bereikt.

BUIG (-€ 559k)

We zien het aantal bijstandsgerechtigden plotseling behoorlijk stijgen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door statushouders. Daarnaast zijn de uitkeringen harder gestegen in prijs, dan we hadden aangenomen in de begroting.

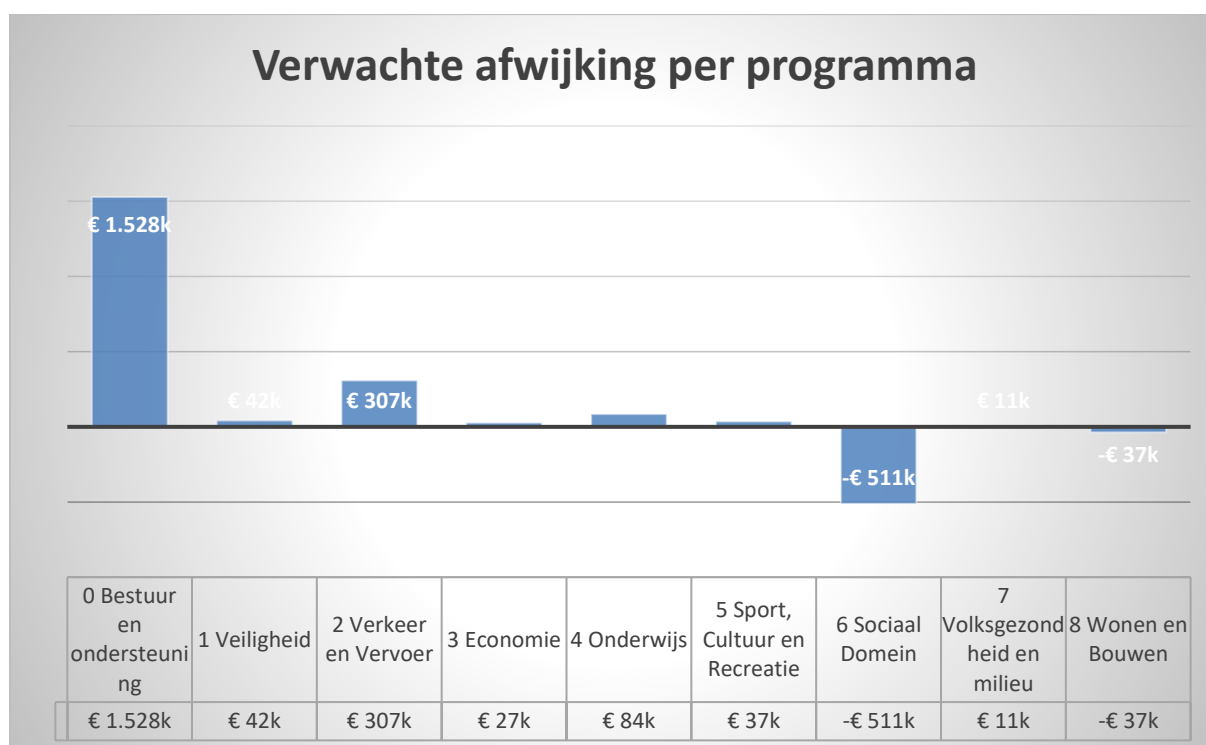
Werkorganisatie Druten Wijchen (€ 308k)

Op basis van de tweede Bestuursrapportage van de WDW verwachten we een positieve afrekening van zo'n € 3 ton bij de jaarrekening. Deels komt dit door een voordeel op personele invulling en deels door ontvangen rente. Daar staat tegenover dat er meerkosten worden gemaakt met het vormen van een egalisatiereserve voor software investeringen.

Afwijkingen per programma

In onderstaande grafiek geven we de afwijkingen ten opzichte van de begroting per programma weer. Voor een meer uitgebreide toelichting verwijzen we naar de analyses in de programma's uit hoofdstuk 3.

In de programma's hebben we ook een aantal thema's integraal uitgewerkt. Specifiek voor de thema's [Jeugd](#), [WMO](#) en [BUIG](#), [bijzondere bijstand](#) en stand van zaken [vluchtelingen](#), [arbeidsmigranten en huisvesting](#) verwijzen we naar de thema's in paragraaf 3.6. In paragraaf 3.0 lichten we het CAO effect op de [Werkorganisatie Druten Wijchen](#) toe en de gevolgen van de explosieve groei van het aantal bezwaarschriften bij [Munitax](#). In 3.7 geven we een nadere toelichting op de [klimaatmiddelen](#) en in 3.8 laten we zien dat de verwachte opbrengsten [Bouwleges](#), in tegenstelling tot de verwachting in de laatste rapportage, in de buurt van de begroting uitkomen.

Onderwerp	Programma								
	0	1	2	3	4	5	6	7	8
Bijdrage VNG	-€ 60k								
OZB	€ 26k								
Rentevoordeel schatkistbankieren	€ 697k								
Septembecirculaire algemene uitkering	€ 578k								
Werkorganisatie Druten Wijchen	€ 308k								
Eindafrekeningen verpakkingen			€ 125k						
Extra legesinkomsten kabels en leidingen			€ 135k						
Vrijval onderhoudskosten parkeergarage TKWM			€ 60k						
Onderhoud tijdelijke gebouwen					-€ 100k				
Vrijval incidentele middelen tijdelijke huisvesting					€ 195k				
Afboeken voorbereidingskrediet Zwembad						-€ 51k			
Openbare speelplaatsen						€ 67k			
Vrijval incidentele middelen theater						€ 58k			
BUIG bijstandsuitkeringen							-€ 559k		
Extra huuropbrengsten MFA's							€ 190k		
Jeugdzorg							-€ 625k		
Kwijtscheldingen							€ 75k		
MGR Loonkostensubsidies							-€ 154k		
MGR Participatie, extra middelen rijk niet benodigd							€ 186k		
Vrijval energietoeslag middelen							€ 152k		
Vrijval extra middelen schuldhelpverlening							€ 163k		
Overig	-€ 21k	€ 42k	-€ 13k	€ 27k	-€ 11k	-€ 37k	€ 61k	€ 11k	-€ 37k
Totaal	€ 1.528k	€ 42k	€ 307k	€ 27k	€ 84k	€ 37k	-€ 511k	€ 11k	-€ 37k

3. Programma's

3.0 Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Speerpunten:

0.a Vertrouwen in elkaar

Het vertrouwen in de politiek en overheid staat overal onder druk. In Wijchen willen we deze ontwikkeling keren. De gemeente wil dichterbij haar inwoners staan. De gemeente moet nog beter benaderbaar, aanspreekbaar en zichtbaar zijn.

In 2024 doen we (begroting)

Het versterken van participatie, co-creatie en accounthouderschap is hier onderdeel in. Met het college, raad en samenleving onderzochten we in 2023 hoe we nog beter kunnen worden in participatie. In 2024 wordt het nieuwe 'participatie en co-creatie kader' vastgesteld en uitgevoerd.

We versterken onze inzet op participatie o.a. met een nieuw digitaal participatieplatform. Met dit platform betrekken we inwoners zo vroeg en zo goed mogelijk bij onze opgaven.

Met de WDW-academie investeren we in het ontwikkelen van goede dienstverlenende vaardigheden, houding en gedrag voor onze medewerkers.

Verantwoording

Het participatiekader is in de gemeenteraad ter vaststelling voorgelegd en in september aangenomen.

Het digitale platform is aangekocht en krijgt de uitstraling van de website van de gemeente Wijchen. Er zal een handleiding worden geschreven voor de gemeentelijk organisatie, zodat duidelijk is voor welk vraagstuk welke participatievorm het meest geschikt is. Het participatie-kader is hierbij het uitgangspunt.

We bieden meerdere trainingen aan en nodigen externe sprekers uit die ons inspireren.

0.b Betrouwbare dienstverlening

Contact met de gemeente moet prettig en duidelijk zijn. Heb je een vraag? Dan vind je het antwoord gemakkelijk online. Of krijg je snel telefonisch of schriftelijk antwoord. Ook als dat antwoord is dat er meer tijd nodig is om de vraag te beantwoorden. Zo weet je waar je aan toe bent. Een fysieke afspraak maken kan natuurlijk ook. De gemeente neemt zorgen serieus en denkt in oplossingen.

In 2024 doen we (begroting)

We werken aan de uitvoering van het programma 'Dienstverlening dichtbij' en de vijf WDW dienstverlenings-principes. Eind 2024 wordt het programma geëvalueerd.

We investeren in digitale vernieuwingen en plaatsen een chatbot en livechat op de website van Wijchen. Ook gaan we stap voor stap met een digitale balie en het volgen van klantsignalen aan de slag.

We onderzoeken door wie en hoe de gemeentekantoren en de openingstijden nu gebruikt worden. En wat we verwachten wat de

Verantwoording

We evalueren de agenda dienstverlening in de eerste helft van 2025.

De chatbot gebruiken we al vanaf de zomer 2023. In juli 2024 zijn we gestart met de Live chat. We zijn medio 2024 gestart met een pilot monitoren klantsignalen. De implementatie hiervan is nog bezig. We vragen na elk contact met inwoners en ondernemers die aan de balie burgerzaken zijn geweest direct feedback over onze dienstverlening. Hiermee verbeteren we doorlopend onze dienstverlening (Agenda Dienstverlening). Daarnaast vragen we feedback uit op een groot aantal e-formulieren om deze te kunnen verbeteren. Het geldt dat nodig is voor de toekomstige uitvoering van de monitoring van klantsignalen is (nog) niet toegekend in de begroting. We gaan nu kijken hoe we de pilot verder kunnen voortzetten.

Het onderzoek openingstijden is wegens onderbezetting in het team getemporeerd. Gezien de financiële situatie van de gemeente

ontwikkeling in gebruik is. We gebruiken hiervoor de resultaten van de Inwoners- en Ondernemerspeiling en zetten een extra onderzoek intern en extern uit.	moeten we eerst onderzoeken of er bereidheid is te investeren in ruimere openingstijden. Afhankelijk daarvan zal wel of geen onderzoek naar de openingstijden worden uitgevoerd.
--	--

0.c Krachtige partner in de regio

In onze regio is de gemeente Wijchen een sterke gemeente en een goede buur. Juist door samen te werken kunnen we elkaar versterken. Wijchen neemt haar verantwoordelijkheid en is een teamspeler in de regio.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
1. Groene Metropool Regio Met de Groene Metropool Regio werken we aan de regioagenda 2023-2024 en de vijf opgaven. Belangrijke onderdelen daarbinnen zijn de uitwerking van de verstedelijkingsstrategie in een uitvoeringsprogramma NOVEX en we maken een plan voor het landelijk gebied. Daarnaast kijken we met de andere gemeenten hoe we de samenwerking binnen de Groene Metropool Regio kunnen verbeteren. Ook stellen we een nieuwe regioagenda 2025-2028 op.	Regio Agenda is door GMR vastgesteld. Bij de raadsbehandeling in Wijchen van november 2024 zal de raad worden gevraagd om deel te nemen aan alle vijf de opgaven en het college toestemming te geven hierop in te tekenen voor de komende 4 jaar. Voor de begroting 2026 wordt door de GMR nog een bezuinigingsvoorstel voorbereid.
2. Rijk van Nijmegen Met de gemeenten van het Rijk van Nijmegen werken we samen om Wijchen en deze regio sterker neer te zetten. Voor deze samenwerking stellen we een verbeteragenda op. Verder stellen de gemeenten rondom Nijmegen een Ommeland-agenda op. Hiermee verbeteren we de relatie tussen stad en platteland. Het LEADER programma helpt hierbij mee door de ontwikkeling van het platteland in brede zin aan te moedigen.	In 2023 hebben de regiogemeenten besloten dat er een visie en samenwerkingsagenda moet komen en geen aparte ommelandagenda. In februari 2024 is het proces gestart. Wijchen neemt hierin de opdracht op zich om namens de regio te komen tot een visie en samenwerkingsagenda. Begin 2025 wordt de visie en de samenwerkingsagenda aan alle colleges binnen het Rijk van Nijmegen voorgelegd.
3. Euregio Rijn Waal Binnen de euregio onderzoeken we of we kunnen samenwerken met een Duitse gemeente.	In het kader van 80 jaar vrijheid heeft Wijchen een eigen programma in uitvoering. Hierbij wordt aangesloten bij het euregionale programma voor 80 jaar vrijheid. Initiatiefnemers in Wijchen kunnen zo samenwerken met Duitse partners.
4. Public Affairs strategie We voeren het Public Affairsplan uit en stellen deze bij op basis van nieuwe ontwikkelingen.	Er is een raamwerk Public Affairs gemaakt en er wordt momenteel een plan van aanpak opgepakt en uitgevoerd. Lidmaatschap van de M50 is meegenomen in het Public Affairs en Lobbystrategie.
5. M50 Netwerk Naar aanleiding van een raadsmotie heeft het college in 2023 besloten om aspirant lid te worden van de M50. Het landelijk netwerk van Middelgrote Gemeenten. In 2024 bekijken we of het lidmaatschap voldoende bijdraagt aan de beleidsdoelen van Wijchen.	In 2024 zijn verschillende bijeenkomsten bijgewoond en heeft Wijchen actief bijgedragen aan landelijke lobbyactiviteiten voor de Middelgrote Gemeenten. Tevens is het M50 netwerk gebruikt om ook Wijchense belangen onder de aandacht te brengen waar dit noodzakelijk is (VNG, Kamerleden, etc.).

0.d Financieel gezond

De financiën van de gemeente Wijchen zijn op orde. We gaan zorgvuldig met belastinggeld om en zijn daar transparant over. Onze woonlasten behoren tot de laagste van de regio en daar zijn we trots op. Maar we zijn ons ervan bewust dat onverwachte ontwikkelingen kunnen vragen om lastige financiële keuzes.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We bieden binnen de gestelde termijnen de begroting, jaarrekening en rapportages aan. De begroting moet structureel sluitend zijn. We geven niet meer geld uit dan er binnenkomt. De onroerendezaakbelasting (OZB) gebruiken we	We liggen hiervoor op schema. De dashboardrapportages zijn in afstemming met het bestuur licht aangepast, door de focus vooral op de projecten te leggen. Daarnaast zijn we bezig met de implementatie van een P&C

daarbij niet als sluitpost.

tool, waarmee we rapportages nog meer geautomatiseerd kunnen opbouwen en ook een webversie kunnen publiceren van begroting en jaarrekening voor raad en inwoners.

0.e Een strategische visie voor Wijchen 2035 (Strategisch kompas)

Het strategisch kompas Wijchen 2035 geeft de koers aan in wat we in de verschillende opgaven willen bereiken de komende jaren.

In 2024 doen we (begroting)

De genoemde acties in het strategisch kompas worden uitgevoerd. Tussentijds verschijnt er regelmatig een nieuwsbrief en ook de jaarlijkse stand van zaken wordt gemonitord en gecommuniceerd.

Het Strategisch Kompas wordt elke 4-jarige raadsperiode 1 keer geëvalueerd in het midden van de raadsperiode. In 2028 vindt de eerste evaluatie plaats.

Verantwoording

Het Strategisch Kompas wordt intern gemonitord, door de inzet van ambassadeurs op de speerpunten. Elk jaar wordt in november/december een stand van zaken gepubliceerd in de Wegwijs en in de digitale nieuwsbrief. In 2025 koppelen we tevens de Global Goals aan de speerpunten uit het strategisch kompas.

Werkorganisatie Druten Wijchen

In de Perspectiefnota zijn de effecten van uit de eerste Bestuursrapportage 2024 van de WDW vertaald. De meerkosten vanwege de CAO zijn deels gecompenseerd door lagere ICT-kosten en hogere renteopbrengsten. Daarnaast heeft de herijking van de kostenverdeelsleutel een nadeel voor de gemeente Wijchen opgeleverd.

De tweede Bestuursrapportage laat zien dat op dit moment een voordeel van € 546k verwacht wordt binnen de WDW, wat voor Wijchen ongeveer € 308k voordeel betekent. In onderstaande tabel geven we de verwachte afwijkingen ten opzichte van de actuele WDW begroting weer.

Onderwerp (x € 1.000)	Afwijking
Bedrijfsvoeringbudget stand q3	703
Inzet nog in te huren en aan te stellen fte's ten laste van bedrijfsvoeringsbudget q4	-206
Inbreng CDOKE gelden Druten Wijchen	449
ICT (vanwege vormen egalisereserve)	-150
Rente op middelen schatkist	50
Doorbelaste uren op projecten	-160
Voorziening verlofuren	-100
Voorziening spaarverlof	-40
Totaal saldo	546

De WDW stelt voor om een egalisereserve in te zetten om fluctuaties van implementatiekosten op software op te vangen. Voorheen werden deze kosten geactiveerd en meerjarig op afgeschreven, waarmee je over de jaren heen een constante last in de begroting ziet. De regelgeving bepaalt dat investeren in software die in cloud staan, niet als eigendom van de WDW wordt gezien, waardoor de kosten niet mogen worden geactiveerd. Deze kosten moet de WDW nemen op het moment dat deze zich dit voordoen. Omdat een implementatie van een softwarepakket het ene jaar meer voorkomt, dan in het andere jaar, ontstaan jaarlijkse pieken en dalen in implementatiekosten. Om dit te egaliseren wordt een egalisereserve ingesteld, waarmee de gemeenten jaarlijks een vaste ICT bijdrage blijven leveren.

Munitax

In 2023 heeft Munitax een begrotingswijziging doorgevoerd vanwege de explosieve stijging van het aantal bezwaarschriften. Met de extra inzet van personeel heeft Munitax de afhandeling van de bezwaarschriften grotendeels in 2023 af kunnen ronden. De kosten voor 2023 zijn daarbij (ruim) binnen die begrotingswijziging gerealiseerd. Ook voor 2024 zijn deze extra kosten opgenomen. Hoewel het aantal bezwaarschriften in 2024 beduidend lager is dan in 2023, heeft Munitax in 2024

vooral meerwerk aan de afhandeling van beroepsschriften, volgend op de bezwaarschriften. Voor 2024 liggen de kosten voor Munitax binnen de door Munitax bijgestelde begroting. Momenteel zijn we met Munitax in gesprek over de uitgangspunten voor de meerjarenramingen en de optimaliseringskansen vanuit het benchmarkonderzoek voor onze belastingoplegging. In november nemen de colleges in de regio een besluit over een vervolgopdracht, waarbij nader verkend wordt aan te sluiten bij een andere belastingsamenwerking.

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)					
TV	Taakveld	Begroot	JEV	Budget overheveling	Saldo
0.10	Mutaties met reserves	-1.905	-1.906	0	1
0.1	Bestuur	2.959	2.886	94	-21
0.2	Burgerzaken	-392	-378	0	-13
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	232	259	0	-26
0.4	Overhead	34.410	34.123	0	287
0.5	Treasury	-1.483	-2.180	0	697
0.61	OZB woningen	-6.741	-6.778	0	37
0.62	OZB niet-woningen	-4.131	-4.120	0	-11
0.64	Belastingen overig	-389	-391	0	2
0.7	Algemene uitkering en Overige uitkeringen gemeentefonds	-84.060	-84.638	0	578
0.8	Overige baten en lasten	-2	0	0	-2
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	13	13	0	0
	Resultaat	-61.489	-63.111	94	1.528

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
0.1	Voordeel op Groene Metropool vanuit jaarrekening 2023 € 15k, plus voordeel op lopende begroting € 7k.	0	22
0.1	Voor de uitwerking van het strategisch kompas hebben we structureel budget opgenomen. Dit jaar verwachten we dat niet op te maken.	0	10
0.1	Door de hogere bijdrage/contributie aan de landelijke VNG en de bijdrage aan BZK voor Electronische publicaties dient het budget hiervoor structureel te worden verhoogd.	-60	0
0.2	De uitgaven voor verkiezingen zijn hoger dan geraamd, door hogere vergoedingen medewerkers stembureaus en hogere portokosten. Het saldo van de reserve Verkiezingen op 1 januari 2024 bedraagt € 28k, dit is het maximale bedrag dat is te onttrekken uit de reserve.	0	-35
0.2	Onttrekking meerkosten verkiezingen 2024 uit de reserve Verkiezingen.	0	28
0.2	Er is een toename te bemerken in het aantal identiteitsherstel zaken (door jurisprudentie). Daarin laten we ons vertegenwoordigen door een extern adviseur i.v.m. de complexiteit van de zaken en de ontbrekende kennis in huis.	0	-8
0.2	De inkomsten uit rijbewijzen zijn geraamd op € 163k. Op basis van de werkelijke inkomsten tot en met oktober komen we in 2024 uit op € 148k.	0	-15
0.2	In 2014 werd de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd van 5 naar 10 jaar. Na de reisdocumentendip, van 2019 tot en met 2023, merken gemeenten vanaf 2024 het effect van de nieuwe cyclus die is ontstaan door de invoering van de langere geldigheidsduur. De paspoortpiek blijft moeilijk in te schatten, diverse rekenmodellen laten andere uitkomsten zien. Er zijn verschillende maatregelen genomen om aanvragen te spreiden/naar voren te halen en dit heeft effect gehad.	0	40

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
0.2	Door de hogere opbrengsten van de leges voor reisdocumenten stijgen ook de afdrachten voor Rijksleges.	0	-30
0.2	De uitgaven voor de burgerlijke stand vallen wat lager uit, het betreft o.a. papier en drukwerk.	0	6
0.3	Hogere tijdelijke exploitatiekosten (gas) locatie Veenhof.	0	-28
0.3	Voordeel op onderhoudskosten gemeentelijke panden, met name vanwege minder werkzaamheden Beltmolen en een ontvangen subsidie voor toekomstig onderhoud Beltmolen.	0	153
0.3	Lagere onttrekking hiervoor benodigd uit de reserve onderhoud gebouwen.	0	-153
0.3	Extra uitgaven door o.a. notariskosten Didam-procedures (Didam arrest), boetebedingen en taxaties.	0	-34
0.3	Extra opbrengst grondverkoop reststroken, met name door grondverkoop Touwslagersbaan in Wijchen.	0	35
0.3	Ontvangen vergoeding afkoop restschuld huurkoop perceel aan de Ravensteinseweg.	0	10
0.3	Op basis van de huuropbrengst 2023 en de eerste 10 maanden van 2024 verwachten we een lagere huuropbrengst vastgoed.	0	-13
0.4	Advieskosten op financieel fiscaal gebied.	0	-15
0.4	Verwacht voordeel op de bijdrage aan de WDW over 2024 op basis van tweede Bestuursrapportage van de WDW. Zie voor meer info het thema WDW in deze paragraaf.	308	0
0.4	Voordeel op onderhoudskosten gemeentelijke panden, met name vanwege uitgestelde werkzaamheden op het gemeentekantoor voor de beoogde vervanging van de gasmotoren warmtepompen. Reden uitstel: netbeheerder houdt uitbreiding elektra tegen.	0	51
0.4	Lagere onttrekking hiervoor benodigd uit de reserve onderhoud gebouwen.	0	-51
0.4	Op grond van de schade-uitkeringen tot en met oktober zal het beschikbare budget voor schade eigen risico naar verwachting een bedrag deels onbenut blijven.	0	14
0.4	O.a. door intensiever gebruik van het kasteel in Wijchen, zal het budget voor schoonmaak/reiniging van het Kasteel in Wijchen naar verwachting worden overschreden.	-29	0
0.4	Voordeel op exploitatie gemeentelijke gebouwen. Hogere energie- en verzekeringskosten worden gecompenseerd door een correctie op gemeentelijke belastingen over voorgaande jaren.	0	36
0.4	In de septembercirculaire is geld beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de wet betaalbare huur. Het extra geld hiervoor ontvangen we in taakveld 0.7.	0	-26
0.5	Voordeel op te ontvangen rente, omdat we subsidies vooruit hebben ontvangen en de investeringen achterblijven. De middelen stallen we bij de schatkist van het rijk en hierover ontvangt de gemeente rente.	0	697
0.61	Op grond van de juli-rapportage 2024 van Munitax kan de geraamde OZB-opbrengst van woning-eigenaren worden verhoogd.	37	0
0.62	Op grond van de juli-rapportage 2024 van Munitax dient de geraamde OZB-opbrengst van eigenaren met een niet-woning te worden verlaagd.	0	-52
0.62	Op grond van de juli-rapportage 2024 van Munitax kan de geraamde OZB-opbrengst van gebruikers met een niet-woning worden verhoogd.	41	0
0.7	Op grond van de September-circulaire 2024 kan de raming voor de algemene-uitkering worden verhoogd.	0	578
	Overig	0	11
	TOTAAL	297	1.231
		1.528	

3.1 Programma 1 Veiligheid

Speerpunten:

1.a Samen opletten

Politie en gemeentelijke boa's hebben een belangrijke taak in de handhaving. Zij kunnen niet altijd overal aanwezig zijn. Het moet vanzelfsprekend zijn dat mensen elkaar kunnen aanspreken op gedrag. En dat buurtbewoners samen een oogje in het zeil houden. Goed gedrag is de norm; ongewenst gedrag pakken we aan.

In 2024 doen we (begroting)

We zorgen dat de boa's gericht handhaven. Dit doen we door meer informatie en data gericht te werken en ze in te zetten op de meest belangrijke onderwerpen. Ook willen we de samenwerking tussen de politie en de boa's versterken.

Verantwoording

Voor een betere taakuitvoering van de boa hebben zij meer (gewelds)bevoegdheden gekregen. Ook is de formatie van de boa's nu op orde en zijn de wijken beter vertegenwoordigd. Dit draagt bij aan de informatiepositie. Verder is er een netwerkdag georganiseerd om de samenwerking tussen politie, boa's en straatcoaches te versterken en om inzicht te krijgen in elkaars taken en bevoegdheden. Ook draaien boa's en straatcoaches regelmatig samen diensten om de samenwerking ook zichtbaar te maken voor inwoners. Later dit jaar zijn er trainingen georganiseerd voor de handhavende partners om beter om te gaan met specifieke doelgroepen, zoals jeugd. Binnen Tweestromenland is er een eigen Team Collegiale Ondersteuning (TCO) gerealiseerd.

We willen dat buurtbewoners beter voor zichzelf opkomen. We moedigen initiatieven die bijdragen aan leefbaarheid en veiligheid aan en ondersteunen deze. Denk hierbij aan de Week van de Veiligheid en WhatsApp-buurtpreventie.

We blijven ieder jaar uitvoering geven aan de Week van de Veiligheid om aandacht te vragen voor het thema dat centraal staat. Ook hebben we jaarlijks een bijeenkomst met buurtbemiddeling, om met partners te bekijken waar en hoe de buurtveiligheid vergroot kan worden.

We zetten in op een integrale aanpak van overlast. Zo verbeteren we de samenwerking tussen partners (extern) en collega's (intern). Waar nodig zetten we maatregelen in die het bestuur heeft, zoals de Wet tijdelijk huisverbod en de Wet verplichte ggz. Daarbij vinden we goede zorg en opvang van personen met verward gedrag belangrijk.

Wat betreft jeugdoverlast werken we met het 7-stappenmodel. Hiervoor is een convenant, werkproces en DPIA opgesteld. Zo werken we eenduidig en weten partners elkaar te vinden. We betrekken steeds vaker casus specifieke partners om maatwerk te leveren bij de aanpak van jeugdoverlast. We hebben regionaal besloten om met de Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) aanpak gaan werken. Hierdoor is de opschalingslijn in multiprobleem casuïstiek duidelijk en weet iedere partner wat er van hem of haar verwacht wordt. De uitvoering hiervan volgt in 2025 en 2026.

1.b Stevige aanpak van criminaliteit

Samen staan we sterk tegen criminaliteit. Samen met ondernemers en inwoners werken we aan onze veiligheid en gaan we strafbare activiteiten door bedrijven tegen.

In 2024 doen we (begroting)

We zetten in op een integrale aanpak om strafbare activiteiten door bedrijven tegen te gaan. In 2024 gaat aandacht uit naar de bedrijventerreinen en het buitengebied. Tijdens controles geven we uitgebreide informatie. Dit doen we samen met het Ondernijningsteam Tweestromenland (OTSL).

In de aanpak tegen strafbare activiteiten door bedrijven zetten we de wettelijke maatregelen die het bestuur heeft in, waaronder het Bibob-

Verantwoording

We voeren gerichte (integrale) controles uit in de aanpak van (georganiseerde) criminaliteit. Het bestuurlijk instrumentarium wordt zo veel mogelijk ingezet. In juni is de gemeente Wijchen gecertificeerd voor een Schoon, heel en veilig buitengebied. We organiseren een boerenlunch om beter in contact te komen. Het vernieuwde regionale model Bibob beleid is opgesteld. Nadat het regionaal akkoord is bevonden, kan het nieuwe beleid bekrachtigd

beleid. Het Bibob-beleid wordt in 2024 regionaal geactualiseerd.	worden. Verder passen we het huidige Bibob beleid actief toe bij vergunningaanvragen en vastgoedtransacties. Hiermee beschermen we de integriteit van de gemeente.
We communiceren actief over cyberdreigingen en digitale veiligheid. Onder andere over hoe inwoners signalen kunnen herkennen. Ook nemen we deel aan een regionale werkgroep cybercrime.	In 2024 zijn we gestart met Hackshield. Dit is een online game om jongeren tussen 8-12 jaar cyberweerbaar te maken. We blijven deelnemen aan de regionale werkgroep. Samen met de werkgroep zetten we ons in op specifieke thema's.
1.c Crisisbeheersing op lange termijn <i>Bij crises die lang duren werken we met een kernteam. Het kernteam voert namens de gemeente de leiding tijdens de crisis. Het kernteam werkt samen met de Veiligheidsregio en de lokale actieteams. Ook reageert het kernteam op nieuwe maatregelen van de Rijksoverheid. Zo spelen we sneller en passender in op maatschappelijke ontwikkelingen.</i>	
In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
In geval van een langdurige crisis vormen we een kernteam.	Dit is een doorlopend proces en wordt operationeel als er zich een langdurige crisis voordoet.
1.d Veiligheid, Toezicht en Handhaving <i>Om te voldoen aan onze wettelijke plicht en om goede keuzes en prioritering te kunnen maken in waar en hoe we handhaven, werken we aan een nieuw VTH beleidskader en VTH uitvoeringsprogramma.</i>	
In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We stellen een nieuw beleidskader en uitvoeringsprogramma op voor Veiligheid, Toezicht en Handhaving.	Voor Wijchen wordt er momenteel aan een raadskader gewerkt. Dit komt eind december in de Raad. Daarna zal er een VTH beleid en uitvoeringsprogramma worden opgesteld.

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)					
TV	Taakveld	Begroot	JEV	Budget overheveling	Saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.050	3.050	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	167	125	0	42
	Resultaat	3.217	3.175	0	42

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
1.2	Openbare orde en veiligheid; minder kosten diensten derden omdat kosten door externen op zich genomen zijn	0	35
1.2	Voor de opbrengsten precariobelasting gaan we nu uit van de opbrengsten in 2023, deze worden aan het eind van 2024 gefactureerd en kunnen nog wijzigen.	0	7
	Overig	0	1
	TOTAAL	0	42
		42	

3.2 Programma 2 Verkeer en Vervoer

Speerpunten:

2.a Ruimte voor fietsers en voetgangers

Langzaam vervoer past bij uitstek goed bij de grootte en het dorpse karakter van Wijchen. Het is ook nog eens gezond en milieuvriendelijk. Daarom willen we fietsen en wandelen aantrekkelijker maken.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We geven meer ruimte aan voetgangers en fietsers. Dit nemen we mee in de projecten en ons advies. We maken keuzen in wat we belangrijk vinden.	Dit pakken we op met de reguliere advisering. Losstaand is het project opgestart voor de fietsstraat Alverna - TKWM.
We zorgen er steeds voor dat de openbare ruimte toegankelijk is voor mensen met een beperking, zoals rolstoelgebruikers.	Dit is opgepakt tijdens de reguliere advisering. Dit wordt aangevuld met gesprekken met de BTB vereniging van Wijchen.
We spannen ons in voor een snelfietsroute langs Niftrik naar Oss en het fietspad dat vrij ligt langs de Ravensteinseweg. Het onderzoek naar de fietsroute is afgerond in 2023. Verdere uitwerking volgt zo mogelijk in 2024.	De verdere uitwerking is afgerond. De stuurgroep MIRT-A50 heeft de beslissing aangenomen om het volgende uitgangspunt mee te nemen in de verdere uitwerking: de fietsbrug over de Maas aan te landen op de Maasbandijk, i.p.v. in Niftrik. Het vervolg wordt nog vormgegeven.
Het onderzoeken van de fietsverbinding Batenburg – Niftrik is in 2023 afgerond. We streven er naar om in 2024 te starten met het aanleggen van de fietsverbinding.	In verband met problemen met grondaankoop en waterschap heeft dit project vertraging.

2.b Gastvrij voor de auto

Wijchen is goed bereikbaar met de auto en heeft gratis parkeermogelijkheden. Dat willen we behouden, terwijl we proberen het autogebruik terug te dringen.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We zorgen ervoor dat het centrum goed bereikbaar is met voldoende gratis parkeerplekken. Dit nemen we mee in de planvorming van TKWM. Het centrum van Wijchen krijgt een dynamisch parkeerverwijssysteem.	Het dynamische parkeerverwijssysteem is aanbesteed. De opdrachtnemer is nu bezig met de projectvoorbereiding. Verwachte start is voor de zomervakantie 2025.
Bij nieuwbouwprojecten onderzoeken we of we anders om kunnen gaan met parkeren.	In juni 2024 is de Parkeervisie vastgesteld door de gemeenteraad. Begin juli 2024 zijn de beleidsregels door het college vastgesteld.
We zetten ons in voor voldoende openbare laadpalen voor elektrische auto's. We laten ons adviseren over locaties en plaatsen actief laadpalen.	Dit is opgepakt tijdens de reguliere advisering. Het proces is geborgd binnen de NAL-Oost.
We blijven ons inzetten voor het verbeteren van verkeersknelpunten zoals knooppunt Bankhoef. Dit heeft doorlopend onze aandacht. We blijven aangehaakt bij de MIRT-A50, maar ook bij de N845.	Ambtelijk en bestuurlijk zijn we aangehaakt bij de A50 en andere regionale projecten. Rotonde N845 - Van Cittersweg is gerealiseerd. Samen met de provincie kijken we naar uitdagingen langs de A326 (Schoenaker en Hernenseweg)
We vinden het belangrijk dat de bedrijventerreinen Bijsterhuizen en Wijchen Oost goed bereikbaar zijn.	Er zijn diverse verbeteringen aan Bijsterhuizen 30e straat. Voor de Edison- Einsteinstraat staat een groot project in de planning voor begin 2025.

2.c Goed bereikbaar met openbaar vervoer

Ook met trein en bus is Wijchen goed te bereiken.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
Elk kwartier een trein richting Den Bosch blijven we op de regionale en landelijke agenda zetten.	Ambtelijk en bestuurlijk is hier aandacht voor gevraagd. De Provincie Gelderland heeft het opgenomen in het toekomstbeeld voor openbaar vervoer 2040.

2.d Veilig verkeer en minder overlast

Iedereen moet veilig aan het verkeer kunnen deelnemen. Of je nu naar school gaat, op weg naar je werk bent, of een ommetje maakt. Overlast door geluid, stank en trillingen pakken we aan.

In 2024 doen we (begroting)

Gevaarlijke verkeerssituaties en plekken met veel geluidsoverlast onderzoeken we en pakken we aan.

We zetten ons in voor een variant van de A50 met de minste overlast voor omwonenden.

We geven extra aandacht aan verkeersveiligheid rond scholen en sportclubs.

Verantwoording

Dit is opgepakt tijdens de reguliere advisering. In overleg met bewoners, belanghebbende en leefbaarheidsgroepen hebben we onder andere:

- drie schoolzones verbeterd.
- diverse kleine maatregelen getroffen (borden, markering, etc.).
- Een kruispunt op de Beuningsesteeg aangepakt.

Ambtelijk en bestuurlijk zijn we aangehaakt bij de A50 en andere regionale projecten. Dit is aangekaart bij de keuze van de verschillende varianten. Er is ook een zienswijze ingediend. De keuze voor 2x3 variant geeft de minste overlast voor omwonenden.

Tot de zomervakantie zijn diverse mini-evenementen geweest met betrekking tot de 'Lekker Anders Dag' om het verkeersgedrag aan te passen. Ook zijn er op diverse plekken schoolzones verbeterd door het plaatsen van de gekleurde palen en het toevoegen van markeringen.

2.e Verkeersveiligheid

Wijchen is in 2030 nog meer verkeersveilig, zowel objectief (het aantal geregistreerde ongevallen) als subjectief (de beleving van inwoners en bezoekers). Hiervoor is structurele aandacht nodig door middel van preventie, educatie en evaluatie van ongevallen. Waarbij we extra aandacht besteden aan de kwetsbare deelnemers in het verkeer.

In 2024 doen we (begroting)

Snelheid buiten bebouwde kom (5). De komende jaren passen we de snelheid van wegen buiten de bebouwde kom aan naar de snelheidsregels in het wegcategoriseringsplan. Maatregelen bestaan uit onder andere het toepassen van bebording of het realiseren van maatregelen die de snelheid remmen (verkeersdrempels en/of verkeersplateaus) in het buitengebied.

Onderhoud N845. De provincie voert het normale onderhoud uit. Op de Van Cittersweg moeten maatregelen genomen worden. Dit betekent dat een herindeling ook financiële gevolgen voor de gemeente heeft. Het exacte bedrag is nu nog niet bekend. Dit wordt opgenomen in Perspectiefnota 2024.

Regionale afstemming verkeersveiligheid (27). We blijven de komende jaren met de regio afstemmen hoe we samen ongelukken kunnen voorkomen.

Verantwoording

Dit jaar zijn geen wegen verlaagd naar 60 km/u. Naar aanleiding van de wegcategorisering zal dit in 2025 weer opgepakt worden.

De provincie heeft op de Van Cittersweg - Drutenseweg (N845) een rotonde aangelegd. Gemeente Wijchen heeft (conform de potentheorie) 25% van de kosten betaald. Één van de vier takken van de rotonde is namelijk in eigendom van de gemeente.

We blijven met de regio afstemmen om de verkeersveiligheid te vergroten om mogelijk ongelukken te kunnen voorkomen.

2.f Leefbaarheid in de kernen

We zetten binnen de grote kernen in op de fietser en voetganger, waarbij we ervoor zorgen dat voorzieningen goed met de auto bereikbaar blijven. In (nieuwe) woonwijken maken we meer ruimte voor fietsers, voetgangers, openbaar groen en verblijfsruimte. Hierdoor rijden minder auto's op straat.

In 2024 doen we (begroting)

Aanpak grijze wegen (4a): Uit MUP maatregel 3 wordt bekend welke 'grijze wegen' er binnen de gemeente zijn. Hierna kan een reële inschatting

Verantwoording

In 2024 is de actualisatie van de wegcategorisering grotendeels afgerond. Na dit onderzoek is duidelijk waar er 'grijze wegen'

worden gemaakt van de investeringskosten die nodig zijn en wat we als eerste gaan oppakken. We willen dit zoveel mogelijk tegelijk met het normale onderhoud doen.	zijn.
In 2023 stelde de gemeenteraad de regels voor parkeren vast. De beleidsregels voor parkeer-normen zijn vastgesteld door het college. Met dit aangepaste beleidsstuk, samen met de reguliere advisering en andere beleidsstukken, borgen we de leefbaarheid in projecten.	In juni 2024 is de Parkeervisie vastgesteld door de gemeenteraad. Begin juli 2024 zijn de beleidsregels door het college vastgesteld.
2.g Bereikbaarheid tussen kernen <i>We willen dat de kernen voor iedereen bereikbaar zijn. Elke deelnemer aan het verkeer moet goed tussen de kernen kunnen reizen. Hierbij willen we betere fietsverbindingen, maar ook dat de grotere kernen goed bereikbaar voor de auto zijn.</i>	
In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
Upgrade fiets- en wandelnetwerk (9a). Er is een werkbudget van € 25.000 per jaar voor kleine aanpassingen. Hiermee gaan we het fiets- en wandelnetwerk verbeteren, wat niet past bij het normale onderhoud. Mochten er grote verbeteringen van fiets- en/of wandelpaden nodig zijn, dan kan daar een apart budget voor worden aangevraagd.	Dit is opgepakt tijdens de reguliere advisering. Hiervoor is onderzoek gedaan naar de verbeterpunten op de alternatieve routes van Alverna naar het centrum van Wijchen en zijn diverse tellingen uitgevoerd.
Fietspad Ravensteinseweg (11b). We gaan een fietspad langs de Ravensteinseweg aanleggen tussen de Drutenseweg en de dijkoprit.	Dit project start in 2025 met de uitvoering. Zie informatienota: realisatie fietspad Ravensteinseweg fase 2.
2.h Verbonden met de regio <i>In 2030 worden het openbaar vervoer en de fiets, eerder dan de auto, gekozen voor reizen van en naar de belangrijkste bestemmingen in de regio's in de buurt. Hierbij zetten we in op onder andere fiets- en OV-verbindingen, voldoende en veilige fietsenstallingen bij overstappunten en toegankelijke OV-haltes. Inwoners zijn hierdoor minder afhankelijk van de auto.</i>	
In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
Fietsverbinding Druten – Wijchen (10). We onderzoeken of deze haalbaar is. Hierbij kijken we onder andere naar de eisen, de route en de kosten van deze fietsverbinding.	In 2025 starten we een onderzoek naar een fietsverbinding tussen Druten en Wijchen. Zowel Wijchen als Druten heeft hier budget voor vrijgemaakt. In 2024 is de herijking van het fietsnetwerk van Wijchen en Druten uitgevoerd. Dit is het vooronderzoek voor de fietsverbinding tussen Druten en Wijchen. Zie informatienota herijking fietsnetwerk Wijchen.
2.i Duurzaam verplaatsen <i>In 2030 is voor iedereen (inwoners, bezoekers, werknemers etc.) een duurzaam vervoersmiddel beschikbaar. Hierdoor kan men zich betrouwbaar en comfortabel binnen en buiten Wijchen verplaatsen. Met als doel, het aandeel duurzame verplaatsingen (lopen, (e)fietsen, speed pedelecs, openbaar vervoer, elektrische auto en nieuwe vormen van e-mobility) dat binnen de eigen gemeente duurzaam plaatsvindt, te verhogen.</i>	
In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
Monitoring duurzame mobiliteit (20b). De Strategie Elektrisch Rijden is op 24 juni 2021 vastgesteld. Hierin is een gewenst resultaat opgenomen voor het aantal laadpalen in 2025. We verwachten dat er tot en met 2025 ongeveer 126 laadpalen bij moeten komen (op basis van de prognoses).	Dit is opgepakt tijdens de reguliere advisering.
Werkgeversaanpak bedrijventerreinen (24). We zijn steeds in gesprek met bedrijventerreinen over de mogelijkheden en informeren ze over successen binnen en buiten de gemeente Wijchen. Voor de uitvoering van de maatregelen	Tijdens de bestuurlijke overleggen met ondernemersverenigingen komt dit onderwerp regelmatig te sprake. Daarnaast gaat de mobiliteitsmakelaar van de GMR het bedrijfsleven hierover benaderen.

moet per bedrijf gekeken worden wat de oplossing is. Het bedrijf betaalt zelf de kosten voor de maatregel.

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)				
TV	Taakveld	Begroot	JEV	Budget overheveling Saldo
2.1	Verkeer en vervoer	4.575	3.830	511 234
2.2	Parkeren	287	221	0 66
2.5	Openbaar vervoer	33	26	0 7
	Resultaat	4.895	4.077	511 307

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
2.1	Opbrengsten uit leges kabels en leidingen en straatwerkdeclaraties hoger dan verwacht.	0	135
2.1	Meerinkomsten in verband met eindafrekeningen 2022 en 2023 van vergoedingen Verpakkingen en stichting afvalfonds (zwerfvuil).	0	125
2.1	Kosten eigen risico voor herstel schade aan openbare verlichting.	0	-11
2.1	Geen externe advieskosten ingezet op verhardingen.	0	11
2.1	Geen kosten abonnementen verhardingen meer benodigd.	9	0
2.1	Kosten onderhoud zijn hoger door meer storingen.	0	-8
2.1	Niet verhaalbare aanrijdschade.	0	-8
2.1	Lagere bijdrage voor werkzaamheden inritten.	0	-5
2.2	Nadeel op gemeentelijke belastingen op de parkeergarages.	-44	0
2.2	Er zijn onderhoudskosten begroot (60k) inzake parkeren TWMK. De parkeergarage is nog niet gerealiseerd, waardoor het onderhoudsbudget kan vrijvallen.	60	0
2.2	Door uitstel van diverse projecten is er minder inhuur derden benodigd.	0	28
2.2	Voordeel op verzekeringspremies	0	22
	Overig	0	-7
		25	282
	Totaal		307

3.3 Programma 3 Economie

Speerpunten:

3.a Een aantrekkelijke gemeente voor ondernemers

Ontwikkelingen kunnen invloed hebben op de uit te voeren plannen. Denk aan inflatie, de dreiging van een loon-prijs spiraal en een mogelijke recessie. Het kan zijn dat we dan extra acties moeten uitvoeren.

Belangrijk zijn onder andere goede bereikbaarheid en digitale infrastructuur. We geven ruimte om makkelijk te ondernemen door overbodige regels weg te nemen. Duurzame innovaties bieden kansen voor het bedrijfsleven én dragen bij aan een beter klimaat.

In 2024 doen we (begroting)

Verantwoording

Vitalisering bedrijventerrein Wijchen-Oost.

We willen samen met ondernemers een start maken met het vergroenen van het bedrijventerrein. Het kansenboek dat daarbij nodig is, is gereed. Daarnaast willen we de uitvraag voor het maken van een nieuw omgevingsplan afronden. We hebben de doorstart van het Technieklokaal gerealiseerd.

Ondersteunen duurzaamheids- en circulaire initiatieven met ondernemers.
Ondersteunen lokale initiatieven in de ruil- en deeleconomie.
Mede door de Stimuleringslening
Verduurzaming Zakelijk en het Energieloket Zakelijk.

We ondersteunen op Wijchen Oost en Bijsterhuizen het initiatief om tot een Smart Energy Hub te komen en tot een oplossing te komen voor gedeeld stroomgebruik.

Participatietrajecten met ondernemers bij nieuwe ontwikkelingen, zoals bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Wijchen-Oost.

Bij het opstellen van en de uitvoering van elke visie betrekken we relevante partijen zoals ondernemers en andere kennispartners. Dit hebben we gedaan bij de horecavisie en het kansenboek voor vergroening van bedrijventerrein Wijchen Oost. Daarnaast hebben we regelmatig ambtelijk en bestuurlijk overleg met ondernemersverenigingen.

3.b Vitale winkelcentra

Sinds 2023 hebben we in het centrum van Wijchen een accountplan, dat opgesteld is met de vereniging van pandeigenaren en het Centrummanagement. Dit gezamenlijke uitvoeringsplan heeft de centrumvisie als onderlegger en heeft tot doel het Wijchense winkelcentrum verder te versterken.

In 2024 doen we (begroting)

Verantwoording

In samenwerking met ondernemers en het CMW (Centrummanagement Wijchen) voeren we de Detailhandelsstructuurvisie en toekomstvisie Centrum uit.

De betrokken partijen hebben sinds de vaststelling regelmatig afstemming met de werkgroep DSV en centrummanagement over de uitvoeringsacties. Daarnaast ontvangt Wijchen=Promotie jaarlijks €15.000 om alle winkelcentra in Wijchen te ondersteunen. Daarnaast ontvangt het CMW gedurende de jaren 2023 tot en met 2025 een totaal bedrag van €75.000 om het centrum impuls te geven i.v.m. de leefbaarheid en professionalisering. Jaarlijks worden hier plannen voor opgesteld en verantwoord. Het uitvoeringspunt vergroenen centrum wordt ook in overleg met CMW en BIZ Pandeigenaren uitgevoerd.

We voeren de aanbevelingen uit het onderzoek over de toekomst van de warenmarkt uit.

Tijdens de overleggen met de Marktcommissie bewaken we de gemaakte aanbevelingen. Diverse aanbevelingen zijn vorig jaar opgepakt en worden de komende jaren verbeterd en bewaakt. Er wordt nu ambtelijk gewerkt aan een nieuwe marktverordening, deze zal nog ter

	besluitvorming voorgelegd worden.
We stellen een horecavisie op, in samenwerking met KHN Afdeling Wijchen, horeca ondernemers en CMW. Met "Wijchen=Samen" versterken we elkaar, de aantrekkelijkheid en branding van Wijchen. Dit is een belangrijke aanbeveling uit de detailhandelsstructuurvisie. We helpen mee om het centrum van Wijchen bruisender te maken door het CMW 3 jaar financieel te ondersteunen. Op termijn ontstaat er marktruimte voor een extra supermarkt in Wijchen. We doen onderzoek naar de best mogelijke locatie.	De horecavisie wordt eind 2024 vastgesteld door het college. De studie naar de best mogelijke locatie voor een extra supermarkt in Wijchen is afgerond.

3.c Economische en toeristische visie

We willen een levendige, vernieuwende en duurzame economie. Dit bereiken we door samen te investeren in een goed ondernemers- en vestigingsklimaat. Door samen te werken en duurzaam te ondernemen, kunnen ondernemers, inwoners en bezoekers van de gemeente Wijchen prettig ondernemen, werken, wonen en recreëren. Deze ambitie willen we waarmaken aan de hand van de volgende vier strategielijnen: vernieuwing, aantrekkingskracht, samenwerking en duurzaamheid.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We werken samen met ondernemers om leegstand in het centrum en op bedrijventerreinen tegen te gaan. Hiervoor overleggen we met pandeigenaren van centrum Wijchen en beleggers op bedrijventerrein Wijchen-Oost.	De leegstand op de bedrijventerreinen is beperkt. In het centrum is het leegstandspercentage afgelopen jaar flink gestegen. Het is een belangrijk aandachtspunt voor het CMW en BIZ Pandeigenaren. Er is een transformatie gaande dat wanneer een reguliere winkel verdwijnt, er een andere centrumactiviteit terug komt.
We ronden de onderzoeken naar de mogelijkheden tot uitbreiding van de bedrijventerreinen Bijsterhuizen en Breekwagen af.	Uitbreiden van Bijsterhuizen is mogelijk. Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden om lokale bedrijven te vestigen op Bijsterhuizen om schuifruimte voor woningbouw te creëren. De gemeenteraad wordt daar begin 2025 over geïnformeerd. Uitbreiding van Breekwagen is onder voorwaarden van natuurcompensatie waarschijnlijk mogelijk. Het betreft echter een particulier initiatief.
We hebben een actieve rol in het toekomstbestendig houden van de winkelgebieden in onze gemeente.	We hebben de eerste tranche van het vergroenen van het centrum afgerond. In het voorjaar van 2025 volgt de tweede tranche. Daarnaast ontvangt Wijchen=Promotie jaarlijks €15.000 om alle winkelcentra in Wijchen te ondersteuning. Jaarlijks wordt hier een plan voor opgesteld.
We dragen bij aan projecten om het bedrijfsleven op bedrijventerrein Wijchen Oost, de onderwijsinstellingen en Maaswaalcollege met elkaar te verbinden. Denk hierbij aan het initiatief SPARK! Eind 2023 of begin 2024 gaan we in samenwerking met StartUp Nijmegen proberen een netwerk op te bouwen met startende ondernemers.	De samenwerkingspartners van SPARK! werken er verder aan om jongeren te interesseren voor techniek. Deze samenwerking heeft bijgedragen aan de start van het nieuwe technieklokaal dat in november geopend is. StartUp Wijchen is per 1 januari 2024 gestart.
We moedigen groei en het gebruik van recreatievoorzieningen aan. Denk daarbij aan een recreatief wandelroutenetwerk, bewegwijzering, afspraken over het gebruik van routes over particulier terrein en het promoten van het netwerk online.	Het wandelroutenetwerk is aangelegd. De definitieve oplevering is eind dit jaar.
Het recreatieve verkeersnetwerk versterken we	Onderzocht wordt of het vrij liggend fietspad

door een vrij liggend fietspad langs de Maas tussen Batenburg en Appeltern aan te leggen.

gerealiseerd kan worden (in het project " de Lymen" van Natuurmonumenten).

3.d **Energietransitie elektrische laadinfrastructuur**

Dit gaat over elektrificatie wagenparken (GO RAL).

In 2024 doen we (begroting)

In 2024 wordt duidelijk hoe de plankaarten eruit gaan zien. Dan weten we wat de noodzaak zal zijn van het waarmaken van een elektrische laadinfrastructuur.

Verantwoording

De gemeente Wijchen/Druten plaatst in het kader van de regionale concessie laadpalen in de openbare ruimte en neemt hiervoor de benodigde verkeersbesluiten. Dit gebeurt zowel op verzoek van bewoners als ook proactief (minimaal 15 laadpalen in Wijchen en 5 laadpalen in Druten per jaar). De plankaart vormt hiervoor de basis.

3.e **Human capital agenda**

In 2024 doen we (begroting)

In 2024 proberen we samen met Vrienden van Techniek talenten in de regio te behouden met Labtrain. Daarnaast willen we nieuw talent aantrekken door het Gelrepact (aanpak krapte beroep techniek) uit te voeren.

Verantwoording

In oktober is een techniek dag georganiseerd waarvoor subsidie van de provincie Gelderland verkregen is. Het is de bedoeling dat dit een jaarlijks terugkerend evenement wordt.

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)					
TV	Taakveld	Begroot	JEV	Budget overheveling	Saldo
3.1	Economische ontwikkeling	604	585	23	-3
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	1	0	-1
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-393	-407	0	14
3.4	Economische promotie	183	74	91	18
	Resultaat	394	253	114	27

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
3.3	Op grond van de juli-rapportage 2024 van Munitax kan de geraamde opbrengst uit de reclamebelasting van Bijsterhuizen worden verhoogd.	0	7
3.3	De kosten voor de markt en het Rijk van Nijmegen vallen iets lager uit dan geraamd.	0	6
3.4	Vergroening Wijchen Oost zit op het randje van de jaargrens qua uitvoering. Naar verwachting wordt er een bedrag onttrokken uit de reserve Corona van € 20k voor structuurversterkende maatregelen. Per saldo resteert er daarna nog een voordeel.	0	11
	Overig	0	3
	Totaal	0	27
	Totaal	27	

3.4 Programma 4 Onderwijs

Speerpunten:

4.a Fijn opgroeien met goed onderwijs

De jeugd heeft de toekomst. Daarom blijven we investeren in het onderwijs. We zetten actief in op kansengelijkheid voor kinderen. Het is belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Ons doel is Integrale Kind Centra (IKC's) binnen multifunctionele gebouwen.

In 2024 doen we (begroting)

Verantwoording

We zetten ons in voor de realisatie van IKC's in Wijchen-Zuid en Wijchen-West. Ontwikkeling MFA's Westwijzer en Hart van Zuid en huisvesting voor de Bonte Boomhut (nieuwe basisschool Kans en Kleur).

Er is sprake van voortgang bij de realisatie van beide IKC's. Huisvesting van de nieuwe basisschool De Bonte Boomhut in Wijchen West zal naar verwachting langer op zich laten wachten.

We moedigen het behoud van de scholen in de kleine kernen aan.

Met schoolbestuur Kans en Kleur hebben we belang bij het behoud van scholen in de kleine kernen. Dit vergroot de leefbaarheid in de kleine kernen. Hiervoor is het wel nodig dat het Rijk het kleine kernenbeleid voor scholen in stand houdt.

We herijken het IHP.

Actualisering van het IHP is voorzien in 2025.

4.b Onderwijs ondersteuning voor iedereen

Een goede opleiding is belangrijk voor de toekomst van onze jongeren. Maar niet alle leerlingen doorlopen even makkelijk hun schooljaren. Voor leerlingen met wie het niet goed gaat op school, zorgen we voor ondersteuning. Onze leerplichtambtenaren zijn de gesprekspartner voor scholen, leerlingen en ouders. Zij weten ook welke hulp een leerling kan krijgen die uit dreigt te vallen. Dit doen we samen met lokale en regionale partners. Zo zorgen we dat leerlingen minder uitvallen in het onderwijs.

In 2024 doen we (begroting)

Verantwoording

Het middelbaar onderwijs blijft samen met de gemeente betrokken bij het programma 'Aanpak ziekteverzuim VO'.

In uitvoering; onderwerp van regionale samenwerking.

Regionaal werken we samen voor een betere instroom en doorstroom van leerlingen, aan de versterking van de zorgteams in het VO en MBO en aan een sluitend aanbod van tijdelijke opvangvoorzieningen.

Het Flex College sluit de deuren. Elke school voor voortgezet onderwijs in de regio richt vanaf volgend schooljaar zelf een tijdelijke opvangvoorziening in. Maaswaal College heeft deze voorziening al enkele jaren. Tijdelijke opvangvoorzieningen MBO is onderwerp van regionale samenwerking.

De inzet van leerplichtambtenaren is gericht op terugkeer naar school. Er is voldoende aanbod van schoolmaatschappelijk werk in het primair en voortgezet onderwijs.

In uitvoering

4.c Een aanbod voor alle peuters

Het aanbod voordat kinderen naar school gaan, draagt bij aan de brede ontwikkeling van het jonge kind. We zien graag dat peuters naar een voorschoolse voorziening gaan. Voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag via de Belastingdienst, is er aanbod waarvoor ouders subsidie kunnen krijgen. Peuters met (een risico op) een taalachterstand krijgen een extra aanbod voorschoolse educatie om hun kansen op een succesvolle en geschikte schoolcarrière te vergroten.

In 2024 doen we (begroting)

Verantwoording

We voeren het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) uit in de beleidsperiode 2023-2026. Hiervoor hebben we een uitvoeringsagenda vanuit het vastgestelde OAB. Dit doen we samen met de educatieve partners in de VVE-werkgroep, die onderdeel is van de Lokaal Educatieve Agenda. In deze beleidsperiode

In uitvoering.

zetten we extra in op het verbeteren van de educatieve kwaliteit. Daarbij gaan we ook samenwerken met kinderdagverblijven en de bibliotheek.	
In 2022 gaven we de bibliotheek (penvoerder) een bijdrage voor Leesoffensief Wijchen vanuit de NPO-middelen. Het Leesoffensief wordt ook in het schooljaar 2023-2024 uitgevoerd.	De Bibliotheek Wijchen, onderwijsinstelling en kinderopvang geven gedurende het schooljaar 2023-2024 uitvoering aan het Leesoffensief. Zij zijn met elkaar in gesprek over continuering vanaf schooljaar 2024-2025. Voor het Leesoffensief 2022-2024 was de gemeente een subsidieverlener via de tijdelijke extra middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs. De rol van de gemeente bij het vervolg is nog onbekend.

4.d Versterken van basisvaardigheden bij volwassenen

Wie voldoende basisvaardigheden heeft, zoals lezen, schrijven, rekenen en met een computer werken, staat sterker en gezonder in het leven. Daarom zorgen we voor een aanbod aan cursussen en vergroten we het aantal vindplaatsen. Dit doen we zowel lokaal als samen met onze partners in de regio.

In 2024 doen we (begroting)

Verantwoording

Samen met partners in de gemeente werken we aan het opzetten van een Digi-Taalhuis in Wijchen. Voor het regelen van de activiteiten en de hulp aan laaggeletterden om geschikt aanbod te vinden, stellen we een DigiTaalhauscoördinator aan.	De samenwerkende kernorganisaties bespreken maandelijks in het stuurgroepoverleg de voortgang m.b.t. het DigiTaalhuis. In 2024 is gekomen tot het convenant, waarin de gedeelde doelen en ambities zijn vastgelegd. Dit convenant is op een breed bezochte bijeenkomst door de bestuurders ondertekend. De gemeente heeft dit jaar ook voor het eerst subsidie toegekend voor een DigiTaalhauscoördinator. In sessies wordt er gewerkt aan impactgerichte doelen voor het gezamenlijke meerjarenbeleidsplan DigiTaalhuis Wijchen.
--	---

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)				
TV	Taakveld	Begroot	JEV	Budget overhevelingen
4.1	Openbaar basisonderwijs	-144	-144	0
4.2	Onderwijshuisvesting	2.387	2.259	70
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.101	1.075	0
	Resultaat	3.344	3.189	70
				84

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
4.2	Reserveren voor tijdelijke onderhoud bij voormalige scholen Huissteden 1401 en Leemweg 121.	0	-100
4.2	Voordeel op de gereserveerde incidentele middelen tijdelijke huisvesting scholen, omdat er voor de koopvariant is gekozen. De structurele lasten zijn opgenomen in de Begroting 2025.	0	195
4.2	Nadeel op verzekeringspremies onderwijsgebouwen	0	-38
4.3	Leerlingenvervoer, voordeel op de aantallen ritten.	0	26
	Overig	0	1
	Totaal	0	84
		84	

3.5 Programma 5 Sport, Cultuur en recreatie

Speerpunten:

5.a Samen actief en sportief

Sport is belangrijk voor lichaam en geest. We zijn daarom trots op ons actieve verenigingsleven met de vele vrijwilligers. Die blijven we ondersteunen. Ook zoeken we naar nieuwe manieren om sporten en bewegen aan te moedigen. Daarbij vinden we het belangrijk dat iedereen hier gebruik van kan maken, ongeacht leeftijd, inkomen, of een eventuele beperking.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
1. Lokaal sportakkoord. Naast de doelen uit het Lokaal sportakkoord kunnen initiatiefnemers aanvragen indienen die bekostigd kunnen worden uit het uitvoeringsbudget (dit budget is van de Wijchense gemeenschap, niet van de gemeente). In de kerngroep zitten mensen van lokale(sport)-verenigingen, maatschappelijke instellingen en de gemeente. Deze kerngroep beoordeelt deze aanvragen. In 2023 hebben we het lokaal sport akkoord herijkt en maken we nieuwe afspraken. Naast de aanvragen gaan we een andere werkwijze hanteren om de concrete doelen uit te voeren. Hier starten we eind 2023 mee en dit loopt door in 2024 en verder.	In uitvoering.
2. Buurtsportcoach/ verenigingsondersteuner. In 2024 zetten we een buurtsportcoach/ verenigingsondersteuner in die stimuleert dat sport- en beweegaanbod toegankelijker wordt voor alle leeftijden en de sportverenigingen hierin worden ondersteund. Dit zal onder de Brede Regeling Combinatiefuncties gaan vallen, dat weer deel uitmaakt van de brede SPUK. Hieronder valt het Lokaal Sportakkoord, Brede Regeling Combinatiefuncties en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Deze zetten we voor 3 jaar in. Daarna evalueren we dit en bekijken we of we het GALA verlengen.	In uitvoering. De buurtsportcoach en verenigingsondersteuner zijn in april 2024 gestart.
3. Speelruimtebeleid. We gaan het speelruimtebeleid opnieuw beoordelen. De uitvoering wordt gedaan door een extern bureau. Dit vindt waarschijnlijk in 2024 plaats.	In uitvoering. Eerste kwartaal 2025 gaan we het herijkt speelruimtebeleid naar de raad brengen
4. Voor kinderen ontwikkelen we een klim- en speelbos. Het onderzoek naar de ontwikkeling van een klim- en speelbos (opgenomen in het coalitieprogramma) nemen we mee bij de herijking van het speelruimtebeleid (zie punt 3 Speelruimtebeleid). We komen in 2024 met een locatiekeuze en ontwerp.	In uitvoering.

5.b Zuinig op onze kunst, cultuur en historie

In onze kunst en cultuur zien we onze lokale identiteit terug. Daar hechten we veel waarde aan. We vinden het ook belangrijk om aandacht te houden voor de rijke historie van Wijchen en al haar kernen. Daarom blijven we hierin investeren en houden we dit voor iedereen toegankelijk.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We beschermen onze cultuur en geschiedenis en steunen ideeën die de plaatselijke geschiedenis in beeld brengen: Ø We gaan door met plan voor cultuur en	Het onderzoek Erfoed uit het Post'65 tijdperk is op advies van het Gelders Genootschap op hold gezet. Het onderzoek en bevindingen in de gemeente Hardewijk worden afgewacht.

geschiedenis. Ø De beleidsnota cultuurhistorie en de kerkenvisie nemen we mee in de omgevingsvisie. Ø We onderzoeken Erfgoed uit het Post '65 tijdperk. Ø We lichten monumenteneigenaren actief voor en begeleiden hen met het verduurzamen van hun monument.	Mogelijk dat in 2025 dit weer kan worden opgepakt. Over het actief begeleiden van monumenteneigenaren met het verduurzamen van hun monument is op 27 november 2023 overleg geweest met team Energietransitie. Team Energietransitie onderzoekt of dit kan meeliften met het al lopende traject voor maatwerkadvies.
De verordening Stimuleringsfonds Wonen & Monumenten 2008 wordt herzien. De kosten voor de herziening worden betaald uit het fonds zelf.	Aangezien er vanaf 2021 van het fonds geen gebruik is gemaakt, wordt hier geen prioriteit aan gegeven.
Wijchen herdenkt 80 jaar vrijheid. We vieren en herdenken 80 jaar vrijheid. We organiseren en ondersteunen activiteiten in dit kroonjaar.	Wij hebben op 17 en 18 september aandacht besteed aan 80 jaar vrijheid na Operatie Market Garden met (educatieve) activiteiten. Wij zijn de voorbereidingen gestart voor Wijchen Herdenkt tijdens de nationale bevrijding in de week van 5 mei 2025.

5.c **Wijchen als trekpleister**

Naast kunst en cultuur heeft onze gemeente afwisselende landschappen met mooie hoogtenpunten. Van de Bergharensse berg tot de Berendonck. Wijchen is een mooie bestemming. Bovendien biedt toerisme kansen voor de lokale werkgelegenheid en economie.

In 2024 doen we (begroting)

Een uitkijkpunt over onze gemeente is een aantrekkelijke toevoeging. We bekijken waar dit een plek kan krijgen en als dit kan in combinatie met een klimbos. We komen in 2024 met een locatie keuze en ontwerp.

Verantwoording

We hebben dit niet gerealiseerd in 2024. We koppelen dit aan het proces voor het klimbos.

5.d **Groene en gezonde wijken en dorpen**

Groen om ons heen draagt bij aan onze gezondheid en ons geluk. In onze gemeente hebben we gevarieerde natuur met ruimte voor mens en dier en dat behouden we. Waar mogelijk versterken we het groen in de wijken die er al zijn. En we zorgen voor groen binnen nieuwbouwprojecten.

In 2024 doen we (begroting)

We zijn terughoudend met het kappen van bomen vanwege overlast. Voor elke gekapte boom planten we er binnen onze gemeentegrenzen twee terug. Hiervoor starten we in 2023 met het opstellen van een boombeheerplan, welke we in 2024 voorleggen aan de raad.

Verantwoording

Goed voornemen, maar we lopen tegen de grenzen van de openbare ruimte aan in verband met de druk op zowel de boven- als ondergrond. Op meerdere locaties binnen de bebouwde kom is er overlast door bomen op riolering en waterleidingen. Bij vervanging worden bomen uitdrukkelijk niet meer op kabels en leidingen geplant. Er is echter een beperkt aantal locaties waar we (nog) kunnen planten. We denken dan ook dat het nodig gaat zijn als gemeente een perceel te verwerven waar bomen geplant kunnen worden. Hiermee kunnen we het voornemen 1 boom weg en 2 bomen wellicht waarmaken. Er is nog geen start gemaakt met het opstellen van het boombeheerplan.

Als groen ergens verdwijnt, zorgen we dat het op een andere plek terugkomt. We kijken in de openbare ruimte waar we stenen kunnen vervangen voor groen.

Goed voornemen, maar we lopen tegen grenzen in de openbare ruimte aan. Als voorbeeld de hoeveelheid trafohuisjes die geplaatst worden. Dit vindt m.n. in groene zones plaats wat niet standaard gecompenseerd wordt met groen op andere locaties. Er is wel een start gemaakt met het vergroenen van het centrum van Wijchen, waarbij stenen vervangen worden door openbaar groen.

We ontwikkelen beleid om cultuurhistorische waarden en groene longen in onze gemeente te beschermen. Denk aan landschapspark Woezik en de omgeving Valendriese heuvels. De komende jaren verzamelen we de informatie hierover en leggen dit vast in de Omgevingsvisie.

5.e Cultuur- en erfgoedparticipatie

Kinderen nemen deel aan culturele activiteiten in de vrije tijd. Dit is niet voor alle kinderen vanzelfsprekend. Voor hen willen we dit makkelijker maken. Ieder kind in het (basis)onderwijs krijgt les in cultuur en maakt daardoor kennis met kunst en cultuur.

In 2024 doen we (begroting)

We maken een cultuurnota. Hierin geven we aan wat we met cultuur willen bereiken. We leggen hierin de nadruk op de mogelijkheid om deel te nemen aan culturele activiteiten, met extra aandacht voor jeugd en jongeren. Hierin werken we samen met het sociaal domein. Daarbij sluiten we aan op het programma van de "brede SPUK". Vanaf 2024 gaan we aan de slag met de plannen uit dit programma. Voor de versterking van de culturele infrastructuur biedt het financiële mogelijkheden. We onderzoeken wat er aanvullend nodig is voor de culturele infrastructuur, waarvan de financiële afweging via de begroting wordt genomen.

We maken een nieuwe visie op het bibliotheekwerk.

Verantwoording

De raad heeft de Cultuurnota vastgesteld.

De visie is vastgesteld door de raad.

5.f Ontspannen regio

In de Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen (GMR) werken we met de gemeenten aan versterking voor een langere tijd voor de structuur van de culturele keten in de hele regio. Dat betekent dat de acties een blijvend effect moeten hebben op de keten van top- en middensegment, cultuureducatie, kunstvakonderwijs en amateurkunst in de regio.

In 2024 doen we (begroting)

Gelderland heeft aan de GMR € 1,3 miljoen beschikbaar gesteld om activiteiten uit te voeren in de periode 2022-2025. Wij stellen ambtenaren beschikbaar om de uitvoering te ondersteunen. Onder regie van de GMR worden de onderstaande acties uitgevoerd in 2024:

Meer onderwijs in cultuur en stimuleren dat er voldoende en goed geschoolde kunstvakdocenten zijn.

Ondersteuning van verenigingen, stichtingen en vrijwilligers in de amateurkunst- en erfgoedsector.

Het Romeinse verleden en in het bijzonder de Romeinse Limes (UNESCO werelderfgoed) - in samenhang - meer zichtbaar en beleefbaar maken. Hiervoor wordt een Masterplan Romeins verleden ontwikkeld met uitvoeringsagenda.

Verantwoording

In uitvoering door GMR

In uitvoering door GMR

In uitvoering door GMR

In uitvoering door GMR

5.g Meer biodiversiteit en natuur

Goed onderhoud is belangrijk. Anders ontstaat er een rommeltje en dat willen we niet. Als de buitenruimte goed is onderhouden, levert dat een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Bij dat onderhoud betrekken we onze inwoners zoveel mogelijk. De gemeente heeft hier een voorbeeldrol.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
Speerpunt 1. Overgang naar groenbeheer waarbij rekening wordt gehouden met dieren en planten in hun eigen omgeving: a. Invoeren plan om Park Noord te verzorgen waarbij rekening wordt gehouden met de dieren en planten die daar al zijn; b. Opstellen plan om te zorgen voor Spoorzone en Kerkeveld; c. Een locatie inzaaien met een kruidenmengsel voor verschillende planten.	a. plan park noord is gereed en wordt uitgevoerd b. moet nog worden opgestart c. is in 2023 op de Aalsburg gedaan. Wordt nu gevolgd qua ontwikkeling
Speerpunt 2. Biodiversiteit als integraal duurzaamheidsthema: a. Een scan maken voor de kansen voor natuur bij ruimtelijke ontwikkelingen.	Moet nog worden opgestart; vindt plaats tezamen met Druten omdat dit ook in hun beleidsplan is opgenomen.
Speerpunt 3. Natuurlijke bestrijding overlast gevende plant- en diersoorten: a. We gaan de eikenprocessierups (epr) in de stedelijke omgeving aanpakken. Dit doen we door ander maaibeleid en de ontwikkeling van natuurlijke vijanden aan te moedigen. We zoeken plekken waar we deze aanpak kunnen uitvoeren.	Invoering vindt plaats tezamen met de aanpassingen van maaibeheer langs hoofdwegen.
Speerpunt 4. Versterken groenblauw raamwerk: a. Binnen de GMR samenwerken aan de ontwikkeling van het groenblauw raamwerk. Het groenblauw raamwerk is een verbinding en dooradering van stad en landschap met natuur en water. Hiervoor voeren we samen met vijf gemeenten het plan Groene Mantel rondom Nijmegen uit.	Samenwerking met betrokken partijen komt op gang. In overleg met provincie is project De groene mantel rondom Nijmegen opgenomen als koploperproject voor het VLG. Plan van aanpak is opgesteld. Opstellen programma van eisen is in voorbereiding.
Speerpunt 5. Stimuleren van initiatieven en samenwerking: a. Biodiversiteit in de wijk (dit proberen we als eerste uit in de Weertjes); b. Plaatsen van een leefomgeving voor vleermuizen en/of stadsvogels.	a. In De Weertjes zijn verhardingen vervangen door groen met soorten die geschikt zijn voor bijen, vlinders e.d.
Locaties inzaaien met biodivers kruidenmengsel.	zie bij 1.c.

5.h Recreatieve visie Loonse Waard

Ons rivierenlandschap is een unieke eigenschap. In onze plannen voor het toerisme leggen we de nadruk op ons landschap, cultuur en geschiedenis. We onderzoeken de mogelijkheden om meer te doen met recreatie op en rond het water. Zo biedt de Loonse Waard mogelijk kansen om recreatie op en aan het water te versterken. Hiermee speelt het in op de behoefte aan stedelijk uitloopgebied voor onze inwoners.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
De plannen voor de Loonse Waard zijn gemaakt in 2009. We moeten opnieuw onderzoeken hoe goed we kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen voor het landschap en recreatie. Daarbij willen we de plannen vergroten waarmee we het gebied geschikt maken voor de behoefte aan een stedelijk uitloopgebied en dat aansluit bij het strategisch kompas, de omgevingsvisie en het vitaal landelijk gebied.	In 2024 zijn verschillende (bestuurlijke) gesprekken geweest over de visie op de Loonse Waard. Hieruit is gekomen dat de visie op de Loonse Waard onderdeel wordt van de bredere op te stellen visie op het landelijk/buitengebied van Wijchen. De recreatieve elementen worden daar tevens in meegenomen.

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)					
TV	Taakveld	Begroot	JEV	Budget overhevelingen	Saldo
5.1	Sportbeleid en activering	249	241	0	8
5.2	Sportaccommodaties	2.917	2.948	48	-79
5.3	Cultuurpresentatie, cultuur- productie en cultuurparticipatie	1.082	805	210	68
5.4	Musea	326	321	0	5
5.5	Cultureel erfgoed	113	112	0	0
5.6	Media	1.004	997	0	7
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.236	2.045	163	28
Resultaat		7.927	7.469	421	37

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
5.1	Voordeel op subsidies sportstimulering.	0	7
5.2	Voordeel op exploitatiekosten gymzalen.	0	12
5.2	Voordeel op onderhoudskosten gymzalen, met name vanwege uitgestelde werkzaamheden op de slingert voor de beoogde vervanging van de vervangen ketel, boiler en brandmeldcentrale.	0	33
5.2	Lagere onttrekking hiervoor benodigd uit de reserve onderhoud gebouwen.	0	-33
5.2	Met name door intensiever gebruik van de sportzaal Achterlo en meer dan trendmatige prijsstijgingen, zal het budget voor schoonmaak/reiniging naar verwachting met € 5 k worden overschreden	-5	0
5.2	RSA Tennis extra dotatie conform de meerjaren planning. In de begroting 2025 hebben we dit structureel reeds opgenomen.	0	-25
5.2	Hogere verzekeringspremie sportzalen.	0	-20
5.2	Zwembad de Meerval: afboeking voorbereidingskrediet van 2023, aangezien de nieuwbouw nog even op zich laat wachten nemen we de kosten nu in de exploitatie.	0	-51
5.2	Minder uitgegeven aan onderhoud speelterreinen.	10	0
5.3	In de begroting is rekening gehouden met incidentele middelen voor het theater (vervanging tribune en inhaalslag voor niet gereserveerde middelen uit het verleden). Een deel daarvan blijkt niet nodig te zijn.	0	58
5.3	Voordeel op subsidies muziekonderwijs en beeldende kunst.	0	14
5.4	De leges voor archeologie zijn incidenteel en worden niet begroot. In 2024 is een bedrag ontvangen van € 4k.	0	4
5.7	Onderzoekskosten machinaal groen onderhoud niet ingezet	0	11
5.7	Door verbod op gif gebruik hebben we meer inzet en duurdere methodes nodig om de ratten te bestrijden.	0	-26
5.7	Minder uitgegeven op ziektebestrijding bomen.	0	24
5.7	Door stormschade meer kosten groenonderhoud / bomen.	0	-55
5.7	Budget speelplaatsen lager ingezet dan begroot.	0	67
5.7	Lagere kosten Landschapsonwikkelingsplan.	0	49
5.7	Toevoeging landschapsonwikkelingsreserve door lagere kosten LOP.	0	-49
	Overig	0	4
	Totaal	5	32
			37

3.6 Programma 6 Sociaal Domein

Speerpunten:

6.a Gezonde en vitale samenleving

Een gezonde leefstijl is belangrijk voor alle leeftijden. Door gezond te eten en te bewegen, blijf je lichamelijk en geestelijk fit. Ook blijft het belangrijk om mensen te ontmoeten en van betekenis te zijn. Iedereen moet kunnen werken aan gezondheid en meedoen in de samenleving. Een beperking mag daarin geen belemmering zijn.

In 2024 doen we (begroting)

Verantwoording

Activiteiten die helpen aan een gezonde leefstijl ondersteunen wij. We werken bijvoorbeeld aan een gezond gewicht, een rookvrije generatie, geestelijke gezondheid, of het verminderen van alcoholgebruik. Dit doen we onder andere met het Lokaal Preventieakkoord. We richten ons daarbij op alle leeftijden, met extra aandacht voor gezinnen met weinig geld.

We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord waarvoor in 2023 een plan van aanpak is opgesteld. Met de subsidieregeling GALA hebben we diverse activiteiten die een gezonde leefstijl bevorderen en gezondheidsverschillen verkleinen ondersteund. We hebben samenwerking tussen verschillende partijen die gezondheid bevorderen gefaciliteerd door twee netwerkbijeenkomsten (Gezond en Actief cafe's) te organiseren.

We gaan aan de slag met de plannen van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Hiermee maken we een uitgebreide aanpak voor gezondheid met de onderwerpen sporten, bewegen, cultuur, gezondheid en de sociale basis.

We hebben de acties uit het plan van aanpak van het Gezond en Actief leven akkoord uitgevoerd en deze regelmatig geëvalueerd.

We zetten ons in om eenzaamheid bij alle leeftijdscategorieën te voorkomen of te verminderen. Dit doen we bijvoorbeeld samen met de Kerngroep Eenzaamheid en MeerVoormekaar. Laagdrempelig en zo veel mogelijk in de buurt.

De Kerngroep Eenzaamheid werkt aan het voorkomen of verminderen van eenzaamheid. In oktober heeft de Week van de ontmoeting plaatsgevonden. We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord waarvoor in 2023 een plan van aanpak is opgesteld.

We organiseren met onze netwerkpartners de week van de gezondheid. Met als doel dat mensen zich bewust worden van de lichamelijke en geestelijke gezondheid van inwoners van Wijchen.

In de laatste week van oktober 2024 was voor de tweede keer de week van de gezondheid. Tal van organisaties hebben activiteiten voor inwoners georganiseerd. Hiermee inspireren we inwoners om gezond en actief te leven.

6.b Vitaal ouder worden

Mensen worden steeds ouder en blijven langer actief. Vitale ouderen leveren een waardevolle bijdrage aan de samenleving. Bijvoorbeeld door zich in te zetten als vrijwilliger of als mantelzorger voor een naaste. Of door hun kennis en ervaring op een andere manier te delen. We zetten ons ervoor in dat ouderen mee kunnen blijven doen in de samenleving.

In 2024 doen we (begroting)

Verantwoording

Vrijwilligers blijven we ondersteunen en waarderen.

We waarderen mantelzorgers en vrijwilligers. We bevorderen de samenwerking tussen gemeente en KBO's/ seniorenverenigingen) en tussen de verenigingen onderling door twee keer per jaar in gesprek te gaan (Kringberaad).

We streven naar een dementievriendelijke gemeente. Samen met de Kerngroep Dementie werken we hier steeds aan. We hebben onderzocht wat zinvolle dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie zijn. Hier geven we uitvoering aan.

De Kerngroep Dementie draagt bij aan dementievriendelijk Wijchen. Er lopen diverse initiatieven. Zo is het Museum Kasteel Wijchen een pilot gestart om een Prikkelarm/ dementievriendelijk museum te worden. Door de ZonMw subsidie voor 'zinvolle dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie' werken we toe naar een meer vraaggericht aanbod.

6.c Preventie en goede zorg

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom zetten we alles in op preventie en makkelijk bereikbare hulp. Soms kunnen mensen al veel zelf, met een klein duwtje in de rug. Bovendien bespaart voorkomen van zorgkosten op de lange termijn. Mensen die professionele zorg nodig hebben, moeten daarop kunnen rekenen. Dat is altijd maatwerk, want elk mens en elk gezin is anders.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We werken aan preventie met een laagdrempelig aanbod. Als dat mogelijk is heeft hulp in de buurt of uit het sociale netwerk de voorkeur.	Dit uitgangspunt staat nog steeds voorop bij de ontwikkeling van nieuw passend aanbod en bij het beoordelen van de noodzaak van maatwerkvoorzieningen.
Mantelzorgers zijn belangrijk en verdienen onze steun. We versterken daarom de ondersteuning en waardering voor mantelzorgers. We kijken naar de behoefte vanuit de mantelzorger zelf, zoals bijvoorbeeld logeren of opvang functies. Per 1 augustus 2023 is als proef een jaar een Mantelzorgmakelaar in dienst bij het Sociaal team.	We ontwikkelen een vraaggericht aanbod voor mantelzorgers. Dit realiseren we door de inzet van de Consulent Mantelzorg (voorheen Mantelzorgmakelaar), het Mantelzorgpanel (ervaringsdeskundigen) en het Netwerk Mantelzorg (bestaat uit Zorg en Welzijn professionals). Inwoners worden op diverse manieren geïnformeerd over het aanvullende ondersteuningsaanbod. Afgelopen zomer vond de fotowedstrijd 'Vertel uw verhaal' plaats. De ingestuurde foto's zijn te bewonderen op de Dag van de Mantelzorg (10 november) in het Kasteel.
We bakenen duidelijk af wat hoort onder jeugdzorg en wat hoort bij de normale opvoeding volgens de aanscherping van de jeugdwet.	Dit is een dynamisch proces wat we meerdere keren per jaar bekijken en zo nodig aanpassen. Het besliskader voor het sociaal team is in mei geactualiseerd vastgesteld.
Inwoners met een hulpvraag helpen we snel en duidelijk op weg. De toegang is laagdrempelig en efficiënt ingericht. We halen de wettelijke termijnen bij vragen van burgers aan het Sociaal Team.	We zijn voortdurend bezig om de wettelijke termijnen te behalen, maar moeten constateren dat dit nog niet gerealiseerd is. Met de inrichting van robuuste teams in 2025 verwachten we hier een verandering in teweeg te brengen.
Voor goede zorg aan onze jeugd en volwassenen werken we samen in de regio. In de programma's op jeugd en Wmo voor de regio staan duidelijke doelen en resultaten die verwacht worden. Het lokale beleid stemmen we hierop af.	Het regioprogramma jeugd is vastgesteld. We hebben een onderzoek laten uitvoeren naar de werkwijze van onze sociale teams irt de verandering die de jeugdwet vraagt (overgaan naar robuuste teams). Ook hebben we gekeken naar de algemene werkwijze en mogelijke verbeterpunten van het sociaal team. Dit onderzoek wordt momenteel afgerond . Na vaststelling zullen we een implementatieplan gaan schrijven om de veranderingen en verbeteringen door te voeren.
We streven ernaar om kinderen zoveel mogelijk thuis op te laten groeien. Waar veilig opgroeien in een gezinssituatie niet vanzelfsprekend is, bieden we steunvormen aan, zoals steungezinnen. Wanneer thuis wonen niet meer gaat, bieden we pleegzorg, gezinshuizen, kleinschalig wonen en specialistische instellingen aan.	We evalueren de inzet van gezinnen voor elkaar. Daarnaast onderzoeken we of er nog meer mogelijkheden zijn om gezinnen te ondersteunen. Een antwoord hierop verwachten we begin 2025.
De ondersteuning en zorg is van goede kwaliteit en zorgen dat deze betaalbaar zijn. We werken samen met het Sociaal Team (ST) en MeerVoormekaar over het vrij toegankelijk aanbod en zetten in op een dorpsondersteuner in Bergharen, Hernen / Leur en Alverna. We meten steeds of de klant tevreden is. De resultaten gebruiken we om ons te verbeteren. Het contractmanagement van de regio stelt eerlijke prijzen vast en gaat voor kwaliteit.	De resultaten van de cliënt ervaringsonderzoeken worden in het monitorverslag teruggekoppeld. De resultaten gebruiken we om ons te verbeteren. In de verantwoording die nog aangeleverd gaat worden van MeerVoormekaar is aandacht voor de resultaten van de dorpsondersteuners. Ook dit nemen we op in het monitorverslag.

We willen dat mensen, die het echt nodig hebben, hulp bij het huishouden voor lange tijd kunnen krijgen en betalen. We leveren maatwerk als dat nodig is.	Onze aanbieders hulp bij het huishouden kunnen niet altijd (tijdig) voldoen aan de vraag naar huishoudelijke hulp. Vanuit de gemeente doen we aan verwachtingsmanagement richting onze inwoners. Dit om de hulp daar te leveren, waar het echt nodig is.
Fraude met zorg pakken we stevig aan. In 2023 startte een onderzoek naar regionale samenwerking hiervoor. In 2024 verwachten wij hieruit aanbevelingen over samenwerking binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Hierin werken we nu samen met gemeenten in de regio. We toetsen alle aanbieders (zorg in natura (ZIN) en persoonsgebonden budget (PGB)) op kwaliteit bij de start van de contractering van de betreffende partij. We zorgen dat onze plannen voor woonzorg passen bij het verhuren van panden door anderen aan zorgpartijen binnen Wijchen. Op deze wijze houden we zicht op de partijen die zich vestigen in onze gemeente en kunnen bij signalen in samenspraak met Instituut Bijzonder Onderzoek (IBO) en handhaving oppakken.	In april 2023 is een kwartiermaker gestart naar samenwerking op het terrein van zorgfraude/ondermijning op de schaal van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid. Met 14 gemeenten zijn ambtelijk en bestuurlijk gesprekken gevoerd. De uitkomsten van de gesprekken en de aanbevelingen hieruit zijn in een combi PFO eind april 2024 gepresenteerd. Om de basis op orde te krijgen werkt de kwartiermaker de aanbevelingen in de periode april 2024- maart 2025 verder uit.
6.d Iedereen draagt een steentje bij <i>We willen dat iedereen mee kan doen. Door werk of door zich op een andere manier in te zetten voor de samenleving. Iedereen is van waarde en kan iets kunnen bijdragen.</i>	
In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We willen een inclusieve samenleving. Dit betekent dat iedereen mee mag en kan doen. Dit bereiken we door samen te werken met onze inwoners en ketenpartners aan een actielijst, die hoort bij het vastgestelde inclusie programma. We willen meer mensen met een afstand tot werk ondersteunen om ervaring op te doen. Het ontbreken van voldoende scholing, lichamelijke en geestelijke klachten zijn enkele voorbeelden waarom mensen niet mee kunnen in deze maatschappij. Met de inzet van participatiecoaches zetten we kleine stapjes om de mensen uit het sociaal isolement te halen. Zonder deze inzet blijven deze mensen veelal tot de AOW gerechtigde leeftijd een bijstandsuitkering ontvangen. Zo maken we hen werkfit voor de arbeidsmarkt. In overleg met ons WerkBedrijf Rijk van Nijmegen bekijken we welke toegevoegde waarde plaatselijke ideeën hebben. We zorgen dat deze passen bij de arbeidsbemiddeling in de regio. Daarnaast houden we ook in 2024 aandacht voor jongeren die binnen de Participatiewet vallen en die op meerdere punten kampen met problemen.	De werkgroep inclusie "Wijchen voor Iedereen" heeft de afgelopen maanden ingezet op het vergroten van het bewustzijn van de inwoners van Wijchen. Binnen de gemeente is de bekendheid van inclusie en de werkgroep gegroeid, mede door de presentaties over inclusie tijdens de bijeenkomst voor medewerkers van de WDW. De werkgroep wordt steeds vaker betrokken bij projecten van bijvoorbeeld de afdeling communicatie. Lokale consulenten overleggen periodiek met de consulenten van WerkBedrijf die in Wijchen werkzaam zijn om de dienstverlening op elkaar af te stemmen. In 2024 wordt er ook specifiek gekeken naar jongeren met problematiek op meerdere levensdomeinen. De raad heeft over de inzet van de participatiecoaches in september een informatienota ontvangen (250866) over de gedane activiteiten in 2023 t.a.v. de groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
Goede ideeën die mensen trainen of helpen bij het zoeken naar werk, ondersteunen we. We overleggen regelmatig met plaatselijke partijen. Daarnaast organiseren onze participatiecoaches diverse (groeps-) activiteiten. Deze activiteiten gaan over persoonlijke ontwikkeling, gezondheid en voeding, gezondheid en beweging, financiën, stress en (chronische) pijn, regelingen en de	De raad heeft in september kennis genomen van het jaarverslag van de participatiecoaches.

sociale kaart. Jaarlijks ontvangt u een verslag over de resultaten die de participatiecoaches gehaald hebben.	
We gaan meer samenwerken met de plaatselijke ondernemers om mensen met een uitkering sneller aan het werk te krijgen. Hierbij stemmen we af met ons WerkBedrijf, zodat we aansluiten bij de vraag van onze ondernemers. We overwegen, in samenwerking met WerkBedrijf, plannen voor "jobcarving".	Op 24 april organiseerde WerkBedrijf en HetWerk!Wijchen wederom de banenmarkt in het Mozaïek. De banenmarkt trok ruim 250 bezoekers.
In 2023 stelde de raad een nieuw beleidsplan 'Arbeidsmarkt en re-integratie' vast. In 2024 passen we de afspraken uit de dienstverleningsovereenkomst voor 2024 toe.	In juni is de dienstverleningsovereenkomst met de Modulaire Gemeenschappelijk Regeling (MGR) ondertekent. In de overeenkomst zijn onder meer de lokale afspraken vastgelegd. De overeenkomst loopt van 1 juli 2024 tot en met 31 december 2025.
We maken de mogelijkheden om te kunnen omgaan met wisselende bronnen van inkomsten eenvoudiger.	Uit de divosascan is gebleken dat de procesgang in Wijchen goed is ingericht. Er wordt nadrukkelijk mensgericht gewerkt.
Alle mensen met een plicht om in te burgeren, doen snel en volledig mee in de maatschappij. Liefst via betaald werk. We zorgen ervoor dat zij een zo hoog mogelijk taalniveau (eis is B1) behalen. En dat zij, naar wat zij kunnen, vanaf het begin van het traject voor inburgering deelnemen. Het liefste door betaald werk.	In overeenstemming met de Wet Inburgering 2021 hebben statushouders de plicht om in te burgeren. Naast de taallessen worden extra lesprogramma's aangeboden (zwemmen, financiën etc). Met VWON hebben we goede afspraken gemaakt in maatschappelijke begeleiding van deze mensen. Per kwartaal vinden met vertegenwoordigers van VWON voortgangsgesprekken plaats. Het WerkBedrijf verzorgt de module arbeidsintegratie en participatie. Zijn de kandidaten werkfit dan bemiddelt het WerkBedrijf hen naar werk.

6.e We laten niemand vallen

In deze financieel onzekere tijden kunnen de laagste inkomens op onze steun blijven rekenen. Als mensen in de knel komen is er een vangnet. We bieden steun bij financiële zorgen en zien daarbij een belangrijke rol voor charitatieve instellingen. Armoede bestrijden we door hulp op maat.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We houden extra aandacht voor kindregelingen in het armoede- en minimabeleid. In het schooljaar 2023/2024 zullen we in overleg met de Wijchense scholen een aantal activiteiten uitvoeren op het terrein van ondersteuning, bereiken van ouders en hoe omgaan met geld.	In het overleg voor de Lokaal Educatieve Agenda wordt dit ingebracht.
We vernieuwen onze regeling 'Huishoudelijke apparaten', zodat de apparaten die we daarin verstrekken ook duurzaam zijn. Waar mogelijk breiden we de ondersteuning voor de energietransitie uit voor de doelgroep in energie-armoede.	De raad heeft in september kennis genomen dat we afzien van verduurzaming van de regeling huishoudelijke apparaten (245990). Huishoudens met een laag inkomen waren hier niet of nauwelijks bij gebaat.
We zetten nieuwe initiatieven in om een groter bereik te krijgen in de ondersteuning die we kunnen bieden aan mensen met geldzorgen, door een intensieve samenwerking met maatschappelijke partijen, een communicatie-campagne en één telefoonnummer voor de doelgroep.	We werken via de "Kerngroep Geldzorgen" samen met een groot aantal maatschappelijke partijen in Wijchen. De Kerngroep organiseerde op 25 april een bijeenkomst voor alle betrokken partijen om de onderlinge samenwerking verder te ondersteunen. Daarnaast is de campagne rondom het telefoonnummer Geldzorgen geïntensiveerd. Ook hebben we een inkomenskaart gemaakt om aan de behoefte van een snel en duidelijk overzicht op 1 A4 van alle regelingen tegemoet te komen.
We bieden een vangnet op basis van	De fraudepreventiemedewerker is een

vertrouwen. Een foutje bij een aanvraag kan altijd gemaakt worden. Bewuste fraude met uitkeringen pakken we aan. We hebben aandacht voor de menselijke maat binnen de bijstandverlening. Dat doen we door middel van deskundigheidsbevordering aan de groep inkomensconsulenten. Gemeenten moeten per individueel geval bepalen in hoeverre er strikt genomen sprake is van frauduleuze handelingen, of van een menselijke vergissing, die vervolgens leidt tot een overtreding van de regels.	belangrijke schakel tussen de inkomensconsulenten het Instituut Bijzonder Onderzoek (sociale recherche). Met deze functionaris is een goede inschatting te maken of het om frauduleus handelen gaat of niet. Daarnaast is er veel aandacht voor deskundigheidsbevordering voor de inkomensconsulenten. Hierbij gaat het om uitkomsten uit bezwaar- en beroep. In juni 2024 stond dit onderwerp specifiek op de 'kalender'.
Mensen met financiële zorgen of schulden helpen we vroegtijdig om grip op hun huishoudboekje te krijgen. Initiatieven uit de samenleving zijn daarbij zeer waardevol. We benaderen de inwoners waarover we een signaal van betalingsachterstand ontvangen. We benaderen deze inwoners actief met een hulpaanbod door ze te bellen of een sms of brief te sturen.	We zetten in op Vroegsignalering van schulden door inwoners met een betaalachterstand bij een vaste lastenpartner een hulpaanbod te doen. Hierbij werken we samen met o.a MeerVoormekaar en Schuldhulpmaatje. We streven naar een effectieve inzet van beschikbare capaciteit.
We vinden het belangrijk om gezinnen met een kleine beurs beter te ondersteunen. In 2024 zullen we een vervolg geven aan de uitkomst van een verdere uitwerking van de inwonerspas (combinatie met 'digitaal platform', specificering kosten), op basis van besluitvorming in de raad.	In verband met het Rekenkameronderzoek naar (kinder-) armoede is een voorstel uitgesteld, in afwachting van de uitkomsten van dit onderzoek. De raad heeft hiervan 2 juli kennis genomen via een informatienota (239780).
We streven naar een samenleving waarin iedereen mee kan doen. In 2024 gaan we verder met het uitvoeren van de 'Iedereen doet mee agenda'.	We versterken de banden met maatschappelijke partijen rondom het nieuwe telefoonnummer "Geldzorgen". En zijn met onze maatschappelijke partners aan het kijken of een pilot haalbaar is om de druk op deze armoedehulporganisatie te verminderen door de afhankelijkheid te verminderen.
We versterken onze (herstelgerichte) inloop GGZ en werken met een WijkGGZ team. We zorgen ook voor meer betaalbare woningen voor psychisch kwetsbare inwoners.	We continueren de pilot herstelgerichte inloop GGZ in 2024, maar nu onder leiding van Ixta Noa. Het Wijk GGZ team ontwikkelt zich zowel intern als extern. Er is een digitale flyer ontwikkeld. De vindbaarheid is verbeterd. Het team is in staat om vragen die gesteld worden binnen 1 week op te pakken. De samenwerking met andere partijen (inclusief welzijnsorganisaties en de woningbouw) verloopt steeds beter. Het belang van betaalbare woningen brengen we in bij de regionale gesprekken over verdeling van beschikbare woonruimte over de aandachtsgroepen.
We evalueren onze nieuwe werkwijze met één integrale wijze van adviseren vanuit betrokkenen in het sociaal domein.	Integraal adviseren is doorlopend punt van aandacht, ook in de team overstijgende beleidsdoelstellingen.

6.f Zorg en veiligheid

We zorgen voor een veilige leefomgeving. Inwoners en professionals weten waar zij signalen en zorgen over onveilige situaties kunnen delen. Jeugdoverlast en drugsproblematiek zijn in beeld en pakken we aan. Zorgmijders die een gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen, bieden we ondersteuning. Huiselijk geweld en kindermishandeling signaleren we tijdig met onze ketenpartners en zetten hier passende hulp voor in.

In 2024 doen we (begroting)

We werken samen met onderwijs, politie, jongerenwerk, regieteam, boa's, straatcoaches, veilig thuis en zorgpartijen. Hiervoor hebben we

Verantwoording

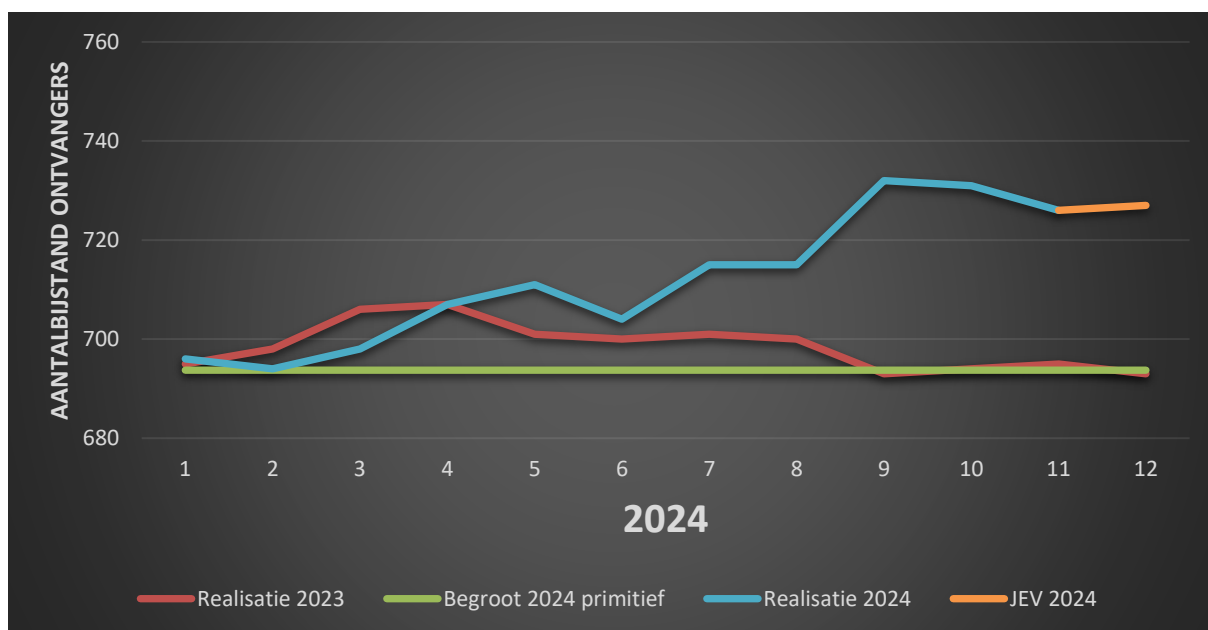
We zetten de samenwerking voort met alle partijen.

diverse overlegorganen. Met bovenstaande partners werken we samen om overlast gevende jeugdigen en volwassenen te voorkomen of te beheersen.	
Via regieteam en ketenpartners zetten we trajecten in gang, zoals bemoeizorgtraject en GGZ in de Wijk voor zorgmijders en bij inwoners met complexe problematiek.	Al deze vormen van ondersteuning zijn beschikbaar en worden zo nodig ingezet.
Met het regionale en lokale plan huiselijk geweld en kindermishandeling als leidraad, werken we aan het signaleren en aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling.	Het lokale plan is vastgesteld en wordt nu geïmplementeerd.

BUIG

Belangrijkste ontwikkelingen beleid lopende jaar

In de primitieve begroting van 2024 is rekening gehouden met een gemiddeld aantal van 694 uitkeringsdossiers. We zijn in 2024 ook gestart met dit aantal. In het eerste halfjaar van 2024 is er **gemiddeld** een hele lichte stijging (0,7%) in het bestand opgetreden. Bij de Perspectiefnota 2024 is deze stijging niet bijgesteld en zijn we uitgegaan van gemiddeld 696 uitkeringsdossiers. In het derde kwartaal van 2024 zien we een significante stijging van het bestand. Deze stijging is terug te leiden naar het in korte tijd invullen van de gehele taakstelling voor 2024 voor de opvang van statushouders. Gecombineerd met een stijging van instroom zien wij tegenvallende uitstroomcijfers. Voor 2024 verwachten wij uit te komen rond de **725 uitkeringsdossiers**.

Wat is de verwachte afwijking t.o.v. begroting?

In de geactualiseerde begroting 2024 is uitgegaan van gemiddeld 696 bijstandsgerechtigden. We zien in Q3 een significante stijging van het bestand.

In de Perspectiefnota hebben we de opbrengsten bijgesteld aan het nader voorlopig BUIG-budget. Eind september 2024 hebben we de definitieve beschikking voor het jaar 2024 ontvangen. Dit is vastgesteld in lijn met wat we in de Perspectiefnota hadden voorzien.

In onderstaande tabel zien we een kostenstijging, die ontstaat door een hoger effect van indexatie van de hoogte van de uitkeringen in combinatie met een hoger aantal uitkeringen.

x € 1000	Begroot primitief	Begroot actueel	Verwachting 24 November Rapportage	Saldo
Opbrengsten	11.682	12.179	12.209	30
Kosten	12.086	12.628	13.402	-774
Inzet reserve		45	76	31
Totaal	-404	-404	-1.117	-713

Bijzondere bijstand

De uitgaven binnen het armoedebeleid lopen in totaal in lijn met de begroting van 2024. Een paar posten vallen op.

Allereerst is er op de post Incidentele kosten een forse overschrijding te zien. We verwachten dit jaar een overschrijding van € 204.000. Dit zijn bijzondere bijstand betalingen. De overschrijding komt enerzijds door de hoge opvang van statushouders. Deze krijgen diverse vormen van bijzondere bijstand zoals overbruggingskosten (eenmalig levensonderhoud), leenbijstand voor woninginrichting (kosten inrichting-huisraad) en aanvullende bijzondere bijstand als de statushouder jonger is dan 21 jaar (aanvullend levensonderhoud). Anderzijds is de systematiek van bekostigen gewijzigd. Een statushouder heeft recht op € 5.000 leenbijstand woninginrichting. Tot 2023 werd dit bedrag grotendeels (72%) verstrekt door de Gemeentelijke Kredietbank. Nu komt deze lening geheel voor rekening van de gemeente. Omdat er recent veel statushouders zijn opgevangen verwachten we het komende jaar opnieuw een toename van de kosten op deze post.

Ten tweede zien we een grote onderschrijding van €152.000 op de kosten voor bewindvoering. Deels heeft dit te maken met de wijziging van de beleidsregel die de draagkracht naar beneden heeft gesteld. Hierdoor hebben minder mensen recht op deze bijzondere bijstand. Tegelijk zien we ook dat het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening afneemt, en meer mensen met geldzorgen zich eerder melden.

Ten derde zijn de uitgaven aan zwemlessen binnen de Kindregeling bijna 2x zoveel als begroot. Dit is naast een prijsstijging van ruim € 50,- geheel te wijten aan de komst van statushouders die in de meeste gevallen zwemles aanvragen. Deze overschrijding was ook in 2023 aanwezig. Ten vierde is op de post Geldterugregeling een voordeel van € 60.000,-- euro te zien. Hier hebben we geen sluitende verklaring voor. Mogelijk heeft dit te maken met de tijdelijke regeling duurzame koelkasten. Deze regeling is voortgekomen uit de aanpak van energiearmoede. Vanuit het Rijk is hiervoor een specifieke uitkering (SPUK) ontvangen in het kader van de aanpak van energiearmoede.

Het totaal aan onderschrijding en overschrijding heeft geleid tot een totaal voordeel van € 35.000. Verandering t.o.v. voorgaande jaar

Ten opzichte van 2023 zien we een fors hogere uitgave aan de Individuele Inkomens Toeslag (ITT) en aan Incidentele kosten, respectievelijk 21% en 24%. Dit is nagenoeg te wijten aan meer aanvragen door nieuwkomers.

En verder valt op dat de uitgaven aan de Individuele Studietoeslag fors zijn toegenomen. In 2022 bedroeg dit ca. 6k, in 2023 47k en dit jaar verwachten we een totale uitgave van 75k. Dit heeft als oorzaak een wijziging van de regeling in 2022 waardoor meer mensen deze toeslag kunnen aanvragen.

De uitgaven bijzondere bijstand voor bewindvoering liggen na Q3 2024 beduidend lager dan vorig jaar, zo'n 9%. Ook in 2023 was er sprake van een daling, deels het gevolg van de wijziging in de draagkrachtberekening. In 2024 zet deze trend door om de waarschijnlijke reden zoals hierboven al genoemd.

Aanvragen en toekenningen

Over heel 2024 verwachten we ruim 1.400 huishoudens te hebben ondersteund met één of meerdere minima-regelingen. Dit ligt 16% hoger dan vorig jaar.

Bij de Kindregeling zien we terug dat we over heel 2023 521 verstrekkingen hebben kunnen doen aan 411 kinderen. In 2024 liggen deze aantallen op een nagenoeg gelijk niveau.

In 2024 is het laatste deel van de energietoeslag uitgekeerd. De aanvragen hiervoor kon men tot 1 mei 2024 indienen. Hiervoor zijn in 2023 de middelen verkregen. De lokale uitvoering en de verstrekking van de energietoeslag konden geheel uit de rijksmiddelen worden gedekt.

Jeugd

In Q1 van 2024 is de jaarlijkse Nulmeting Jeugd en WMO uitgevoerd. Tijdens meerdere inhoudelijke duiding sessies is op basis van de actuele zorgpopulatie, te verwachten trends in zorggebruik, definitieve tarieven 2024 en ontwikkelingen het geactualiseerde beeld 2024 (en verder) bepaald. Dit hebben we in de Perspectiefnota verwerkt, waarmee de actuele begroting is bijgesteld.

In dit thema komt het onderdeel *Jeugd* aan de orde. In voorliggende rapportage brengen we de laatste ontwikkelingen in het zorggebruik en de daaraan gerelateerde kosten in beeld (zorggebruik stand t/m augustus 2024).

Vanaf deze rapportage rapporteren we over de Oekraïense zorgkosten Jeugd in het thema Jeugd (en niet meer in het thema Vluchtelingen / Oekraïne). Deze kosten worden gedekt vanuit de dagtarief- vergoeding ontheemden Oekraïne en brengen we separaat in dit thema in beeld.

Wat is de verwachte afwijking t.o.v. de begroting?

Voor het lopende jaar 2024 verwachten we een **nadeel** ad afgerond € 1,52 miljoen ten opzichte van de actuele begroting. NB> In de septeemberrapportage was dit een verwacht nadeel van € 1,47 miljoen.

Dit verwachte resultaat leidt tot een onttrekking uit de egaliseriereserve Jeugd. Deze reserve, bedoeld voor het egaliseren van (verwachte) jaarresultaten Jeugd, heeft niet voldoende saldo om dit af te dekken. Het vrije deel van deze reserve bedraagt momenteel € 897.222. Het meerdere ad € 625.498 zal ten laste komen van het resultaat 2024.

In onderstaande tabel (bedragen x € 1.000) de opbouw per onderdeel:

	2024
Dagbehandeling	-187
Verblijf	-24
Ambulant	-785
GGZ zorg	-471
Bescherming/reclassering	55
PGB	-15
Overig	-95
Saldo Thema Jeugd	-1.523

Hieronder per categorie de inhoudelijke toelichting:

Dagbehandeling

Bij de categorie dagbehandeling zien we geen afwijkingen ten opzichte van de septeemberrapportage. De stijging in deze categorie wordt o.a. veroorzaakt door een stijging van het schoolverzuim doordat jeugdigen lang op wachtlijsten staat bij bijvoorbeeld jeugd GGZ, waardoor de zorgvragen verergeren en ze niet meer binnen school kunnen blijven. Lokale inzet bij de eerst stap is ook gestegen. Hierbij werken we naar een geleidelijke afbouw bij de lopende casussen en zijn we kritisch bij nieuwe instroom.

Verblijf

Bij de categorie verblijf is op de meeste onderdelen hetzelfde gebleven als bij de septeemberrapportage. Enkel bij verblijf overig zien we onvoorziene instroom. Het aantal jeugdigen is nog steeds lager dan vorig jaar, maar de kosten stijgen door verzwaring van de zorginzet. Bij verblijf is de beïnvloedbaarheid minimaal door verwijzingen via medisch specialisten en gecertificeerde instellingen. De grootste stijging zien we bij fase huis / leerhuis en beschermd wonen (verslavingszorg) zoals we al gerapporteerd hebben in de septeemberrapportage.

Ambulant

Bij de categorie ambulant zien we geen noemenswaardige afwijkingen ten opzichte van de septemberrapportage. Zoals eerder gerapporteerd wordt de stijging veroorzaakt door specialistische begeleiding en ambulante behandeling J&O / JLVG. We hanteren een strikter besliskader voor het sociaal team voor de inzet van deze producten.

GGZ- zorg

Bij de categorie GGZ zien we 2de helft van 2024 een instroom bij de GGZ bedden. Dit zijn jeugdigen met specialistische zorgbehoefte zoals verslavingszorg. Bij de GGZ bedden is de beïnvloedbaarheid minimaal door verwijzingen via medisch specialisten en gecertificeerde instellingen. We waren bij de septemberrapportage al op de hoogte van een deel van de instroom, waardoor we met een deel van de kosten al rekening hadden gehouden. Verder zien we geen afwijkingen ten opzichte van de septemberrapportage. Basis en specialistische GGZ stijgen in zorgwaarde, hulpduur en jeugdigen.

Bescherming / reclassering

De daling die we aangaven in de septemberrapportage bij de OTS bouwstenen en bij voogdij zet zich verder voort. Daarom stellen we dit iets naar beneden bij wat een voordeel oplevert.

PGB

Bij PGB zien we geen afwijkingen ten opzichte van de septemberrapportage.

Overig

Bij de categorie LTA zien we geen afwijkingen ten opzichte van de septemberrapportage. De categorie crisis wordt minder ingezet dan verwacht dus stellen we naar beneden bij. Dit levert een voordeel op ten opzichte van de septemberrapportage.

Oekraïense zorgkosten Jeugd

Vanaf deze rapportage presenteren we de kosten Oekraïne die jeugdzorg- gerelateerd zijn voortaan in dit thema. Omdat de ontheemden uit Oekraïne al een geruime tijd in Nederland verblijven krijgen we steeds meer zicht op problemen gerelateerd aan opgroeien en opvoeden.

In onderstaande tabel (bedragen x € 1.000) de betreffende kosten per onderdeel:

	2024
Gezinshuyszorg en behandelgroep	263
Ondertoezichtstelling	40
Specialistische begeleiding jeugd	14
Specialistische GGZ	6
	323
dekking vanuit het overschot van de bekostigingsregeling	- 323
Saldo Oekraïense zorgkosten Jeugd	0

Er zijn drie kinderen opgenomen in een gezinshuis omdat bleek na tussenkomst van de Raad van kinderscherming dat moeder niet in staat was goed voor deze kinderen te zorgen. Deze kinderen staan onder OTS (ondertoezichtstelling) en verblijven gezamenlijk in een gezinshuis. Daarnaast is een jeugdige opgenomen in een behandelgroep met ambulante ggz ondersteuning. Deze jeugdige had forse psychische problemen, waardoor het niet langer verantwoord was hem in de noodopvang te laten verblijven.

Bij al de jeugdigen in deze rubriek waren er al problemen in opvoeding en opgroeien in land van herkomst. Door de oorlog, het gedwongen vluchten en de huidige uitzichtloze situatie voor deze ontheemde jeugdigen en hun ouders is de invloed op zorggebruik minimaal voor de gemeente. Omdat de gemeente geen invloed heeft op de voorgeschiedenis of op de toekomst brengen we deze rubriek apart in beeld. Onze inzet is gericht op het verantwoord opgroeien binnen een bijzondere situatie voor deze jeugdigen en hun ouders.

We dekken deze kosten uit het dagtarief noodopvang Oekraïne. We hebben nog geen definitieve bevestiging van het dagtarief voor 2025 het voorlopige dagtarief heeft voldoende ruimte voor dekking van deze kosten. We hebben een reserve opgebouwd uit het dagtarief Oekraïne opvang in

afgelopen jaren, waaruit we eventuele tegenvallers in het beschikbare dagtarief en de kosten voor jeugdzorg zouden kunnen opvangen als dit aan de orde zou zijn.

Inhoudelijke ontwikkelingen

In 2024 is er een onderzoek uitgevoerd wat er nodig is om de sociale teams van Druten en Wijchen te laten voldoen aan de hervormingsagenda jeugd. Uit dit onderzoek komen aanbevelingen die in Q1 2025 worden beschreven in een uitvoeringsplan.

Vervolg

Op 12 december 2024 staat de tweede informatieavond Jeugd en WMO 2024 gepland, waarin de resultaten t/m augustus 2024 worden toegelicht. Ter voorbereiding op de informatieavond wordt u meer in detail geïnformeerd middels een informatienota en monitor verslag.

WMO

In Q1 van 2024 is de jaarlijkse Nulmeting Jeugd en WMO uitgevoerd. Tijdens meerdere inhoudelijke duiding sessies is op basis van de actuele zorgpopulatie, te verwachten trends in zorggebruik, definitieve tarieven 2024 en ontwikkelingen het geactualiseerde beeld 2024 (en verder) bepaald. Dit hebben we in de Perspectiefnota verwerkt, waarmee de actuele begroting is bijgesteld.

In dit thema komt het onderdeel *WMO* aan de orde. In voorliggende rapportage brengen we de laatste ontwikkelingen in het zorggebruik en de daaraan gerelateerde kosten in beeld (zorggebruik stand t/m augustus 2024).

Wat is de verwachte afwijking t.o.v. de begroting?

Voor het lopende jaar 2024 verwachten we een **nadeel** ad € 152k ten opzichte van de actuele begroting. NB> In de septemberrapportage was dit een verwacht nadeel van € 131k.

Dit verwachte resultaat leidt tot een onttrekking uit de egalisatiereserve WMO. Deze reserve is bedoeld voor het egaliseren van (verwachte) jaarresultaten WMO.

In onderstaande tabel (bedragen x € 1.000) de opbouw per onderdeel:

	2024
Huishoudelijke hulp	-45
Begeleiding	-140
Hulpmiddelen	0
Dagbesteding	-48
Woonvoorzieningen	91
PGB	0
Overig	-12
Stelpost Eigen bijdragen	0
Totaal	-152

Hieronder per categorie de inhoudelijke toelichting:

Huishoudelijke Hulp

Zoals al aangegeven in de septemberrapportage verwachten wij in 2024 1000 uren meer hulp bij het huishouden in te zetten dan geraamd voor 2024. Dit levert een nadeel op van 45k.

Begeleiding

De reguliere begeleiding laat een stabiel beeld zien. Bij specialistische begeleiding zagen we in de eerste helft van 2024 een forse toename van het aantal klanten (van 256 in januari naar 290 in juni). Na de zomer blijft het aantal klanten stijgen (in augustus 297). De toename zien we vooral bij aanbieders die ondersteuning bieden aan inwoners met een psychische problematiek. Verder zien we in 2024 het gemiddelde aantal uren per indicatie stijgen van 2.0 uur in 2023 naar 3.1 uur

in 2024. Ook de uitnutting van de indicatie ligt in 2024 iets hoger. Hierdoor neemt het aantal ingezette uren ondersteuning meer toe dan aangegeven in de septemberrapportage. Per saldo verwachten we een nadeel van 140k op dit product.

Dagbesteding

We zien geen afwijking ten opzichte van de septemberrapportage.

Woonvoorzieningen

We zien geen afwijking ten opzichte van de septemberrapportage.

Overig

Op het product Wmo verblijf zien wij een realisatie die niet geraamd is. Dit levert een nadeel op van € 12k.

Vervolg

Op 12 december 2024 staat de tweede informatieavond Jeugd en WMO 2024 gepland, waarin de resultaten t/m augustus 2024 worden toegelicht. Ter voorbereiding op de informatieavond wordt u meer in detail geïnformeerd middels een informatienota.

Stichting MeerVoormekaar financiële situatie

In de perspectiefnota 2024 is gerapporteerd over Stichting MeerVoormekaar die heeft aangegeven dat zij in financieel zwaar weer verkeren. Gestegen personeelskosten worden genoemd als een belangrijke oorzaak. MeerVoormekaar heeft bezwaar ingediend tegen de (deels) niet toegekende index, dit is behandeld in de bezwaarschriften- commissie. De verwachting is dat het advies van deze commissie op korte termijn aan u raad wordt voorgelegd.

Met een ingehuurd financieel lukt het MeerVoormekaar al beter om inzicht te geven in wat de effecten zijn van de financiële situatie van MeerVoormekaar op de subsidierelatie met de gemeente Wijchen. Dit inzicht is er nog niet op alle subsidie-onderdelen, wel geeft MeerVoormekaar aan dat ze op totaalniveau **geen** tekort meer verwachten in 2024, mede door bijsturing in eigen bedrijfsvoering. Ook brengen ze momenteel inzichtelijk welke activiteiten MeerVoormekaar geheel of gedeeltelijk niet uitvoert in 2024.

Inmiddels heeft MeerVoormekaar de subsidieverantwoording 2023 ingediend, deze wordt momenteel beoordeeld. De controleverklaring ontbreekt nog, MeerVoormekaar geeft wel aan nog in 2024 een goedkeurende verklaring te verwachten.

Over het inhoudelijke plan behorende bij de subsidieaanvraag 2025 is afgesproken dat MeerVoormekaar met een aangepast plan komt.

Vluchtelingen, arbeidsmigranten en huisvesting

Aangezien voor het realiseren van alle opgaves een beroep gedaan wordt op de inzet van meerdere teams uit verschillende domeinen werken we met een programma. Door het team Vluchtelingen Internationale werknemers en Huisvesting (VIH) is een programmaplan opgesteld, met daarin de doelen, inspanningen en bijbehorende middelen.

Ontheemden Oekraïne

We hebben een duurzame noodopvang locatie bij de Oude Klapstraat beschikbaar sinds november 2023. De locatie is overgenomen door Talis en de gemeente huurt het gebouw. Talis is verantwoordelijk voor het gebouw en de gemeente over de opvang. We hebben 220 bedden beschikbaar. In de praktijk betekent dit dat we, omdat kamers niet altijd volledig met ontheemden te combineren zijn, streven naar een bezetting van 204 bedden. Nu blijkt dat de ontheemden langer in Nederland zullen verblijven dan de afgesproken 2 jaar met Talis (vanaf oktober 2023 tot en met oktober 2025) gaan we met Talis in overleg over een verlenging van het huurcontract.

Inmiddels hebben we een aanbesteding voor de beveiliging en de locatieleiding doorlopen en zijn de contracten gegund. Per 1 oktober zijn de nieuwe organisaties begonnen en is al het werk overgedragen en succesvol opgepakt.

Regionaal werken we samen zodat regels en uitvoering zoveel mogelijk op eenzelfde wijze worden opgepakt en uitgevoerd. De voorzieningen in de regio zitten veelal vol en we merken dat nieuwe instroom bijna niet meer mogelijk is. We volgen de landelijke ontwikkelingen en prognoses over instroom. Dit betekent dat aan ontheemden uit Oekraïne die nu instromen wordt gevraagd zelf te zoeken naar een verblijfplaats. Of dit houdbaar blijft is afhankelijk van de instroom en de mogelijkheid om in landelijke hubs nog mensen voor de eerste dagen op te vangen. De inzet in rijk van Nijmegen is verduurzaming van de opvang locaties maar niet gericht op uitbreiding ook gaan we de huisregels op elkaar afstemmen en de nieuwe werkwijze van instroom.

We maken gezamenlijk gebruik van dezelfde instelling voor maatschappelijk werk en de zorgvleugel van Nijmegen bij plusvragen (ontheemden met complex gedrag). We zetten in op zorg en ondersteuning daar waar nodig op onze eigen locaties. We merken dat door de uitzichtloosheid voor de ontheemden in deze situatie problemen toenemen in gedrag en psychisch wel bevinden. We werken zo nodig samen met zorgpartijen om problemen dragelijk te maken voor de ontheemden en hun omgeving.

De samenwerking met onderwijs en leerplicht verloopt goed en continueren we. We volgen de landelijke regelgeving en passen onze regels hierop aan (Leefgeld en vragen eigen bijdrage). Aanwonende zijn welkom op de locatie voor een praatje of vragen als daar behoefte aan is. We organiseren activiteiten voor aanwonenden en de ontheemden, zoals een Kerstbijeenkomst in de winter en een vakantiebijeenkomst in de zomer.

Financieel ontheemden Oekraïne

In 2024 ontvangen we in totaal ongeveer € 4,9 miljoen voor de opvang van ontheemden. We voorzien geen problemen om alle opvangkosten te kunnen dekken uit deze rijksbijdrage.

Exploitatiebegroting ontheemden Oekraïne voor 2024:

x € 1000	Begroting totaal	Werkelijk t/m okt	JEV
Huur flexwoningen	2.090	1.462	1.732
Locatieleiding en beveiliging	1.146	605	825
Uitvoeringskosten	117	34	117
Sociale ondersteuning	68	43	60
Zorgkosten *	0	0	0
Overige kosten oa energie en internet	314	204	277
Totale exploitatie kosten	3.735	2.348	3.011
Vergoeding bekostigingsregeling	4.898	4.943	4.943
Totale baten	4.898	4.943	4.943
Beschikbaar saldo	1.163	2.595	1.932
Egalisatiereserve			-1.599
Saldo			323

*De zorgkosten worden vanaf deze rapportage meegenomen op het betreffende taakveld van jeugdzorg. Daarom is de storting in de reserve op dit taakveld lager zodat we ook de kosten van het taakveld jeugdzorg afdekken

Leefgeldebegroting voor 2024

x € 1000	Begroting totaal	Werkelijk Tot okt	JEV
Leefgeld GOO	66	97	130
Leefgeld POO	9	23	31
Uitvoeringskosten WDW	2	0	5
Totale kosten leefgeld	77	120	166
Vergoeding bekostigingsregeling	77	120	166
Beschikbaar saldo	0	0	0

Asielopgave

Wij gaan een AZC vestigen voor 300 asielzoekers voor de duur van 10 jaar met een tussentijdse evaluatie na 5 jaar. Het AZC voorziet voor het grootste gedeelte in de asieltaakstelling voor de gemeente Druten en de gemeente Wijchen. Dit komt doordat de asieltaakstelling verhoogd is sinds februari 2024. Daarnaast heeft het college een doorstroomlocatie voor statushouders in te richten ter ontlasting van de asielketen. Deze is per september 2024 open gegaan. Daarnaast heeft Druten aangegeven de noodvoorziening mee te laten tellen in de spreidingswet. Nu deze voorziening mee telt, voldoen we gezamenlijk aan de taakstelling spreidingswet (Druten en Wijchen).

Het te ontwikkelen AZC in Wijchen bevindt zich nog steeds in de voorbereidende fase waarin er getekend en gerekend wordt, waarna er een vergunningsaanvraag plaatsvindt. Om hiermee verder te kunnen heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld.

We starten nu de klankbordgroepen op met de omwonenden en vertegenwoordiging van de bedrijven dicht bij het AZC gevestigd.

We gaan werken met een tijdelijke vergunning, waardoor de bestemming niet veranderd hoeft te worden op de plaats waar het AZC gevestigd wordt. De planfase is afgerond en hebben geresulteerd in een intentieovereenkomst en een bestuursakkoord met het COA. Ook het ministerie heeft een akkoord verstrekt op de business case. Nu het besluit van de raad over het krediet heeft plaats gevonden kunnen we verder met de voorbereiding van een aanbesteding. In deze periode gaan we verder met de aanvraag voor een tijdelijke vergunning passend bij het plan wat wordt uitgewerkt voor de te lopen aanbesteding.

De opgave voor asiel opvang blijft urgent en vraagt directe inzet. De verwachting is dat het AZC in 2025 operationeel is. Het nieuwe kabinet heeft aangegeven de spreidingswet van kracht te laten zijn tot er een nieuwe crisiswet zal zijn. Wanneer deze er komt is nog volstrekt onduidelijk en zal afhangen van Europese besluiten hierover(noodzaak tot crisis wet).

Statushouders

We plaatsen de statushouders volgens de vastgestelde taakstellingen door het rijk. Het lukt de gemeente Wijchen nog steeds om deze taakstelling te behalen. Het gaat echter wel moeizamer door krapte op de sociale huurmarkt. Dit maakt dat we regionaal willen optrekken om een aantal knelpunten gezamenlijk op te pakken. Hierbij valt te denken aan het beter matchen van de statushouders bij de huizen die beschikbaar zijn (grote of kleine huishoudens) en het ontwikkelen van een doorstroomlocaties. Inmiddels is er in Wijchen een doorstroomlocatie voor maximaal 30 statushouders ontwikkeld. Deze is openen per 1 september 2024. Dit zal de druk op de woningmarkt beter spreiden en gekoppelde statushouders aan de gemeente Wijchen al eerder naar Wijchen laten komen. Zij kunnen daarmee alvast integreren in de Wijchense maatschappij en starten met hun inburgeringstraject. Ook onderzoeken we of we in de toekomst regionaal ook plaatsen kunnen realiseren binnen de doorstroomlocatie.

Exploitatie begroting Tussenthuis

x € 1000	Begroting totaal	Werkelijk Tot okt	JEV
Lokatieleiding/beveiliging/overige	258	171	258
Huur	136	48	48
Uitvoeringskosten WDW	16	0	16
Totale kosten	410	120	322
Bijdrage Rijk	360	0	290
Huur	50	13	35
Totale baten	410	13	326
Beschikbaar saldo	0	-107	3

Internationale werknemers

Met de gemeenten van de Groene Metropoolregio is een afsprakenkader opgesteld met betrekking tot de huisvesting van internationale medewerkers. Hierin zijn afspraken opgesteld met betrekking

tot de kwaliteit en beheer van huisvesting. Tevens is regionaal in beeld gebracht waar internationale medewerkers werken en wonen in, of buiten de regio.

In lijn met de nieuwe wet Goed Verhuurschap, waarin is opgenomen dat internationale werknemers recht hebben op fatsoenlijk onderdak, werken we nu aan een lokaal beleidskader om dit te borgen. In de praktijk verblijven internationale werknemers vaak op plaatsen met te veel personen in een te kleine ruimte, of onder onwenselijke omstandigheden. Hoewel de gemeente niet voor huisvesting zorgt, kan de gemeente met beleid het wel mogelijk maken dat werkgevers en projectontwikkelaars voorzieningen creëren, die voldoen aan de wettelijke eisen. Het faciliteren van passende huisvesting kan er tevens voor zorgen dat er meer ruimte komt op de reguliere woningmarkt. Daarnaast wonen er veel internationale werknemers ongeregistreerd in de gemeente. We zetten dan ook in op een betere registratie van de internationale medewerkers. Bij het vaststellen van het lokale beleid wordt ook inzichtelijk wat de personele en eventuele financiële gevolgen zullen zijn.

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)					
TV	Taakveld	Begroot	JEV	Budget overheveling	Saldo
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.445	2.488	275	682
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.742	1.648	67	27
6.3	Inkomensregelingen	2.445	2.776	0	-331
6.4	WSW en beschut werk	4.217	4.214	0	3
6.5	Arbeidsparticipatie	2.939	2.908	0	32
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.344	2.319	0	25
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	4.518	4.518	0	0
6.71b	Begeleiding (WMO)	2.842	2.842	0	0
6.71c	Dagbesteding (WMO)	838	838	0	0
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	90	90	0	0
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	3.669	3.669	0	0
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.771	1.771	0	0
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	1.172	1.337	0	-164
6.73a	Pleegzorg	350	372	0	-21
6.73b	Gezinsgericht	1.093	1.348	0	-255
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	2.479	2.668	0	-189
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	3.505	3.865	0	-360
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.396	1.596	0	-200
6.74c	Gesloten plaatsing	193	0	0	193
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	92	92	0	0
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	187	187	0	0
6.82a	Jeugdbescherming	817	720	0	97
6.82b	Jeugdreclassering	68	116	0	-49
Resultaat		42.211	42.381	342	-511

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
6.1	Voordeel op onderhoudskosten MFA's, wijkcentra en het Mozaïek, met name vanwege uitgestelde werkzaamheden op het verbouwingsproject Mozaïek.	0	213
6.1	Lagere onttrekking hiervoor benodigd uit de reserve onderhoud gebouwen.	0	-213
6.1	Voordeel op MFA's: Inhaalslag van huuropbrengsten bij diverse MFA's, met name bij Noorderlicht.	0	190
6.1	Het exploitatiesaldo van de gemeentelijke opvanglocaties (zie thema VIH) verrekenen we, onder aftrek van de kosten jeugdzorg (€ 323k) en kosten leefgeld uit taakveld 6.3 (€ 161k) met de egaliseriereserve: exploitatiesaldo tijdelijke huisvesting.	0	-1.599
6.1	Exploitatieoverschot huisvesting vluchtelingen	0	1.932
6.1	Ontvangen subsidie t.b.v. leefgeld (uitgaven taakveld 6.3)	0	161
6.2	Er is in 2024 minder aanspraak gedaan op het budget voor gerechtelijke procedures in het sociaal domein. Dit levert een incidenteel voordeel op.	0	15
6.2	Het budget voor voorlichting en communicatie Sociaal team wordt niet volledig ingezet in 2024.	0	5
6.2	In 2024 hebben we hogere opbrengsten leges gehandicaptenparkeerkaarten.	0	5
6.2	Thema Jeugd: Op het onderdeel preventief justitieel kader	0	-33

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
	(jeugdbescherming) wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.		
6.2	Egalisatie Jeugd: het verwachte nadeel op dit taakveld egaliseren we met de egalisatiereserve Jeugd.	0	33
6.3	Op grond van de realisatie tot en met oktober 2024 kan het budget voor kwijschelding rioolbelasting worden verlaagd.	0	10
6.3	Op grond van de werkelijk verleende kwijscheldingen voor de afvalstoffenheffing over de afgelopen jaren en de verleende kwijscheldingen in 2024 tot heden, kan het budget hiervoor worden verlaagd.	0	75
6.3	Thema BUIG: nadeel op de bijstandsuitkeringen door stijgende aantallen met name door de statushouders en hogere prijs dan aangenomen in de begroting.	0	-559
6.3	Voordeel op Bijzondere bijstand, zie thema Bijzondere bijstand voor de onderbouwing.	0	35
6.3	Leefgeld: Dit is de uitgavenkant dit wordt vergoed door de rijksbijdrage, de normvergoeding verantwoorden we op taakveld 6.1.	0	-161
6.3	Energietoeslag: op dit budget houden we middelen over, die we laten vrijvallen in de jaarrekening.	0	152
6.3	Schuldhulpverlening: vrijval van de extra middelen uit de algemene uitkering.	0	163
6.3	Overige afwijkingen binnen taakveld 6.3	0	-7
6.3	In de septembercircularisatie is geld beschikbaar gesteld voor alleenverdienersproblematiek.	0	-41
6.4	6.4 MGR Sociaal Werkbedrijf: voordeel op uitvoering SW van € 100k o.b.v. halfjaarrapportage MGR 2024. Hier tegenover staat een nadeel van € 97k op beschut werk, die we in de Perspectiefnota te laag hebben ingeschat.	0	3
6.5	MGR Participatie, ONNW (Onderweg naar werk): voordeel op dit budget o.b.v. halfjaarrapportage MGR 2024. De extra ontvangen middelen hiervoor vanuit het Rijk zijn dit jaar niet benodigd.	0	186
6.5	Thema BUIG: MGR nadeel op het budget loonkostensubsidie o.b.v. halfjaarrapportage MGR 2024.	0	-154
6.6	WMO maatwerkvoorzieningen: voordeel op de ritten (sociale verstrekkingen)	0	25
6.6	In 2024 ontvangen we een SPUK voor versterking clientondersteuning. Hier ramen we de inkomst vanuit het Rijk.	0	50
6.6	In 2024 ontvangen we een SPUK voor versterking clientondersteuning. Hier ramen we het bestedingsplan.	0	-50
6.6	Thema WMO: op het onderdeel woonvoorzieningen wordt een voordeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema WMO.	0	91
6.6	Egalisatie WMO: het verwachte voordeel op dit taakveld egaliseren we met de egalisatiereserve WMO.	0	-91
6.71a	Thema WMO: op het onderdeel huishoudelijke hulp wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema WMO.	0	-45
6.71a	Thema WMO: op het onderdeel PGB huishoudelijke hulp wordt een voordeel verwacht. Dit op basis van de meest recente informatie van de sociale verzekeringsbank.	0	12
6.71a	Egalisatie WMO: het verwachte nadeel op dit taakveld egaliseren we met de egalisatiereserve WMO.	0	33
6.71b	Thema WMO: op het onderdeel PGB begeleiding wordt een nadeel verwacht. Dit op basis van de meest recente informatie van de sociale verzekeringsbank.	0	-12
6.71b	Thema WMO: op het onderdeel WMO verblijf wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema WMO.	0	-12

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
6.71b	Thema WMO: op het onderdeel begeleiding wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema WMO.	0	-139
6.71b	Egalisatie WMO: het verwachte nadeel op dit taakveld egaliseren we met de egalisatiereserve WMO.	0	163
6.71c	Thema WMO: op het onderdeel dagbesteding wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema WMO.	0	-48
6.71c	Egalisatie WMO: het verwachte nadeel op dit taakveld egaliseren we met de egalisatiereserve WMO.	0	48
6.72a	Thema Jeugd: Op het onderdeel begeleiding ambulant wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-440
6.72a	Thema Jeugd: Op het onderdeel PGB Jeugd wordt een nadeel verwacht. Dit op basis van de meest recente informatie van de sociale verzekeringsbank.	0	-15
6.72a	Thema Jeugd: Op het onderdeel verblijf excl. behandeling: logeren wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-14
6.72a	Egalisatie Jeugd: het verwachte nadeel op dit taakveld egaliseren we met de egalisatiereserve Jeugd.	0	469
6.72b	Thema Jeugd: Op het onderdeel behandeling ambulant wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-360
6.72b	Egalisatie Jeugd: het verwachte nadeel op dit taakveld egaliseren we met de egalisatiereserve Jeugd.	0	360
6.72c	Thema Jeugd: Op het onderdeel dagbehandeling wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-187
6.72c	Egalisatie Jeugd: een deel van het verwachte nadeel op dit taakveld egaliseren we met de egalisatiereserve Jeugd. Het vrije deel van de reserve bedraagt momenteel 897.222. Door de egalisatie Jeugd in voorliggende rapportage zal deze naar nihil gaan.	0	35
6.72c	Thema Jeugd: Op het onderdeel vervoer Jeugd wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-12
6.73a	Thema Jeugd: Op het onderdeel verblijf excl. behandeling: pleegzorg wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-21
6.73b	Thema Jeugd: Op het onderdeel verblijf excl. behandeling: gezinsgericht wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-255
6.73c	Thema Jeugd: Op het onderdeel verblijf incl. behandeling: overig wordt een voordeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	96
6.73c	Thema Jeugd: Op het onderdeel verblijf excl. behandeling: overig wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-285
6.74a	Thema Jeugd: Op het onderdeel GGZ behandeling zonder verblijf wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-360
6.74b	Thema Jeugd: Op het onderdeel crisis / LTA / GGZ verblijf wordt per saldo een nadeel verwacht. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door het landelijk transitie- arrangement, anderszijds door stijgende kosten bij de psychiatrische bedden. Bij de crisisopvang verwachten we daarentegen een voordeel. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-200
6.74c	Thema Jeugd: Op het onderdeel gesloten jeugdzorg wordt een voordeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar	0	193

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
	het thema Jeugd.		
6.82a	Thema Jeugd: Op het onderdeel jeugdbescherming wordt een voordeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	97
6.82b	Thema Jeugd: Op het onderdeel jeugdreclassering wordt een nadeel verwacht. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar het thema Jeugd.	0	-49
	Overig	0	1
	TOTAAL	0	-511
		-511	

3.7 Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Speerpunten:

7.a Omgaan met klimaatverandering

Ons klimaat verandert en dat heeft invloed op ons dagelijks leven. Perioden van hele erge hitte, neerslag en droogte komen steeds vaker voor. In bestaande en nieuwe wijken zorgen we ervoor dat we beter omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. We richten de fysieke leefomgeving in tegen krachtig water en passen deze aan de verandering van het klimaat aan. Hierdoor hebben we minder wateroverlast, verdroging en hittestress.

In 2024 doen we (begroting)

We vinden het belangrijk dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zich voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering. Dit doen wij door klimaatbewustzijn en zelfwerkzaamheid in de samenleving te stimuleren.

Verantwoording

Campagne een groener Wijchen: doel van de campagne is om inwoners te inspireren om tuinen te vergroenen. Mei 2024 zijn 4 wijkacties gehouden en oktober 2024 een gemeentebrede actie op het Marktpllein (groenmarkt). Op de gemeentepagina en via Social media zijn verschillende berichten geplaatst. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het Actieplan klimaatadaptatie (Een groener Wijchen) (informatienota Raad, 20-4-2023, Z/23/112683). De jaarevaluatie Een groener Wijchen 2023 is voorgelegd aan de Raad (informatienota, 30-5-2023, Z/24/228891)

In wijken en dorpen en op bedrijventerreinen houden we rekening met gevolgen van klimaatverandering. Bijvoorbeeld door de aanleg van meer groen in de wijk, door water meer ruimte te geven, of (voor zover doelmatig) door het gebruik van grasbetontegels voor parkeerplaatsen.

Minimaliseren van verharding en het op eigen terrein verwerken van hemelwater is onderdeel van de watertoets van ruimtelijke projecten. De openbare ruimte wordt water robuust en klimaatbestendig ingericht als onderdeel van het Handboek inrichting openbare ruimte. Zie verder de maatregelen bij thema Doelmatigheid in verbrede rioleringszorg.

In de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) werken we samen met andere gemeenten aan klimaatbestendigheid en de communicatie daar omheen (voor zover doelmatig).

Een regionaal uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (RUP) voor de periode 2024-2030 is in ontwikkeling en wordt naar verwachting januari 2025 bestuurlijk vastgesteld. Dit wordt gecombineerd met besluitvorming over de herziene samenwerkingsovereenkomst WRN (werkenheid regio Nijmegen).

7.b Naar een energie neutrale en duurzame toekomst

Energieneutraal begint met energiebesparing: wat je niet verbruikt hoeft je ook niet op te wekken. De komende jaren zetten we verder in op energiebesparing. Ook maken we de overstap naar duurzame energiebronnen, zoals zon en wind en mogelijk nieuwe technieken. Daarbij houden we aandacht voor de betaalbaarheid van de opgave voor alle inwoners. En nieuwe technieken bieden kansen voor onze economie. Dit alles kan Wijchen niet alleen, dus werken we lokaal en regionaal samen.

Wijchen neemt haar verantwoordelijkheid in een regionale opgave, vastgelegd in de Regionale Energie Strategie (RES). Bij een nieuwe RES pakt Wijchen in gezamenlijkheid met de 15 gemeenten in de regio daar haar aandeel in.

Windenergie, zoals de 3 windmolens op Bijsterhuizen, levert een belangrijke bijdrage aan de opgave. Daarbij is draagvlak van omwonenden en de rest van de samenleving van belang. We volgen met belangstelling de landelijke en provinciale ontwikkelingen over de plaatsing van windmolens in relatie tot onze gedragscode.

Zonne-energie is ook noodzakelijk voor de energietransitie. Zonnepanelen op daken hebben de voorkeur boven zonneparken. Als zonne-akkers nodig zijn, pakken we deze in een groene buffer, met aandacht voor goede landbouwgronden en biodiversiteit.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
Uitvoeringsprogramma Lokale energie strategie - In 2024 stellen we een uitvoeringsprogramma Lokale Energie Strategie vast waarin we de doelen, middelen en de interne en externe samenwerking handen en voeten geven. Ook hebben we uiterlijk medio 2024 een monitorings- en verantwoordingssysteem klaar voor het (controleren op het) behalen van de doelen.	Dit onderdeel heeft door verschillende redenen vertraging opgelopen. Naar verwachting kan de definitieve Lokale Energie Strategie (LES) samen met het uitvoeringsprogramma in Q1 van 2025 vastgesteld worden.
Elektriciteit - We stellen begin 2024 de Regionale Energie Strategie (RES) 2.0 vast binnen onze gemeente en verankeren onze bijdrage in de Omgevingsvisie. - We streven ernaar in 2024 het windpark bij Bijsterhuizen vergund te hebben, zodat realisatie van de 3 windmolens kan beginnen. - De gedragscode windenergie is in 2023 geëvalueerd en in 2024 worden de aanbevelingen uitgewerkt. - We gaan voor zonnepark Bankhoef helpen invulling te geven aan de participatie en het gebiedsfonds. Tevens gaan we helpen in de onderhandeling met Liander om de aansluiting op het elektriciteitsnet te verzekeren. - De nieuwe zonnevisie wordt in 2024 vertaald naar uitvoering van nieuwe beleidsrichtingen en een agenda voor zon op daken. - We gaan in pilots aan de slag met diverse oplossingen voor de drukte op het elektriciteitsnet (netcongestie), zoals bijvoorbeeld de inzet van buurtbatterijen of een smart energy hub bij bedrijventerrein Bijsterhuizen. - Ook zullen we in samenwerking met Liander in drie wijken in Wijchen het aantal transformatorhuizen uitbreiden en zwaardere kabels aanbrengen zodat het elektriciteitsnet toekomstproof wordt.	- De RES wordt pas later dit jaar vastgesteld. De afgesproken bijdrage uit de RES 1.0 wordt meegenomen in de omgevingsvisie. - Windpark Bijsterhuizen zal dit jaar vergund worden. - De gedragscode Wind is geëvalueerd. De uitkomsten zijn meegenomen als bouwstenen voor de zon- en windvisie. - De gesprekken met Liander hebben niet tot een oplossing geleidt. Het participatietraject is afgerond. - Het is nog niet bekend in hoeverre de nieuwe zonvisie tot nieuwe agenda's en beleidsrichtingen zal leiden omdat de mogelijkheden vanwege netcongestie beperkt zijn. - Er is onderzoek gedaan naar de mogelijke oplossingen voor netcongestie, dit onderzoek heeft weinig aanknopingspunten opgeleverd. Het proces voor een smart energy hub bij Bijsterhuizen loopt. - Dit jaar zal gestart worden met de 1e wijk.
Wonen - Met het energieloket en energiecoaches blijven we inwoners stimuleren en ondersteunen om maatregelen te nemen om energie te besparen. Dat doen we in samenwerking met partners zoals de ECL (energie coöperatie Leur), MeervoorMekaar en leefbaarheidsgroepen. We gaan voor een proactieve en gebiedsgerichte benadering en ontzorging. - Met het oog op de warmtetransitie is het actieplan warmte en haar actielijnen uitgewerkt in de Lokale Energiestrategie en voeren we die de komende jaren uit in een campagne, ontzorging en met wijkuitvoeringsplannen. - Voor de warmtetransitie stellen we aan de hand van de onderzoeken naar collectieve warmtesystemen die in 2023 zijn uitgevoerd, een bronnenstrategie per wijk op. Hierin leggen we vast welke warmtebronnen en welke warmte-oplossingen voor welk deel van Wijchen gemaakt worden. Daarmee zal de bronnenstrategie de basis vormen voor de verdere uitvoering van de warmtetransitie in	- Begin 2024 is verkennende studie naar de mogelijke inzet van warmte van de ARN afgerond. Er volgt een verdiepend onderzoek om de haalbaarheid van een warmtenet in de noordelijke wijken van de kern van Wijchen te onderzoeken. - De beoogde bronnenstrategie zal worden ingebed in het warmteprogramma dat uiterlijk 2026 gereed moet zijn, ter vervanging van de TransitieVisie Warmte.

Wijchen	
We gaan verder met verduurzaming van onze gemeentelijke gebouwen en organisatie en door de implementatie van een CO2-prestatieladder. Zo geven we het goede voorbeeld.	De routekaart voor een duurzaam portefeuilleplan is in ontwikkeling. In maart 2024 heeft de audit in het kader van de CO2 Prestatieladder plaatsgevonden. De gemeente Wijchen ontving in juni 2024 het certificaat CO2 Prestatieladder.

7.c Afval: opgeruimd staat netjes

Gemeente en inwoners zorgen samen dat afval netjes opgeruimd wordt. We gaan door met het stimuleren van de huishoudelijke afvalscheiding. Hiermee willen we bereiken dat afvalstoffen weer als grondstof kunnen worden ingezet en de hoeveelheid te verbranden restafval wordt beperkt. Bij knelpunten zoeken we naar praktische oplossingen.

In 2024 doen we (begroting)

Onze afvalinzameling blijven we verbeteren. Daarbij hebben we aandacht voor het stimuleren van afvalscheiding: kwalitatief en kwantitatief. Hiervoor is een communicatiecampagne opgezet.

- Voortzetten van de campagne "Weet wat je achterlaat".
- Een plan van aanpak opstellen om afvalinzameling bij woningen met ruimtegebrek te verbeteren, waardoor deze inwoners worden gestimuleerd om hun afval beter te scheiden.

We starten een proef met een tijdelijk roulerend inzamelpunt voor grofvuil in wijken. Hiermee wordt het voor inwoners makkelijker om dichtbij huis grofvuil weg te brengen. We doen eerst een verkenning tweede helft 2023, voordat de pilot wordt opgestart naar de haalbaarheid van deze inzameling (kosten en milieu winst).

Zwerfafval gaan we tegen door in te zetten op bewustwording en het ondersteunen van initiatieven van inwoners om zelf zwerfafval op te ruimen. Voortzetten aanpak zwerfafval door inzet Beestenbende en vrijwilligers die zwerfafval opruimen etc.

Verantwoording

Op 7 maart is de raad geïnformeerd over de voortgang van de campagne Weet Wat Je Achterlaat. In december 2024 zal de beslisnota over het voortzetten van de campagne in 2025 voorgelegd worden aan de raad. De uitdaging rondom afvalinzameling bij woningen met ruimtegebrek wordt onderdeel van een meningsvormende nota die op een later moment aangeboden zal worden samen met andere uitdagingen rondom afvalinzameling. Dit laatste om een betere integrale afweging te kunnen maken.

De initiële verkenning is uitgevoerd. Hierbij is naar voren gekomen dat eventuele uitvoering breder afgewogen dient te worden. Deze afweging zal onderdeel worden van een meningsvormende nota die op een later moment aangeboden zal worden.

Beestenbende is ook dit jaar actief en dat geldt ook voor onze vrijwilligers.

7.d Doelmatigheid in verbrede rioleringszorg

We dragen zorg voor het inzamelen, transporteren en verwerken van afvalwater, hemelwater en grondwater. Samen met waterschap, provincie en rijk geven wij zo invulling aan het kwalitatief en kwantitatief duurzaam waterbeheer.

In 2024 doen we (begroting)

Van de riolering afkoppelen van 1 ha openbaar verhard oppervlak, in samenloop met reconstructies van de openbare ruimte.

Onderzoeken of de hemelwaterberging Woezik uitgebreid moet worden en zo ja, de uitbreiding realiseren.

Onderzoeken van het klimaatbestendig maken van de openbare ruimte.

Onderzoek ombouw mechanische naar vrij verval riolering.

Verantwoording

T/m oktober 2024 is nog geen verhard oppervlak afgekoppeld omdat er geen integrale reconstructies van de openbare ruimte hebben plaatsgevonden.

Onderzoek is afgerond. Geconcludeerd is dat uitbreiding van de hemelwaterberging niet nodig is. Kennisgevingsbrief met rapport is eind oktober naar het waterschap gestuurd.

Onderzoek moet nog worden gestart.

Onderzoek moet nog worden gestart.

Klimaatmiddelen

In april 2023 ontving de gemeente Wijchen een toekenning van de zogenaamde CDOKE gelden (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid), een tijdelijke regeling betreffende een meerjarige specifieke uitkering voor capaciteit (bemensing) van decentrale overheden voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Daarnaast zijn specifieke uitkeringen beschikbaar gesteld voor energiearmoede en de Lokale Aanpak Isolatie LAI (voorheen Nationale IsolatieProgramma (NIP)).

Deze middelen komen beschikbaar naast de jaarlijkse programmagelden.

Onderstaande tabel geeft het totale beeld voor 2024.

Naast de jaarlijkse programmagelden en de CDOKE toekenning voor 2024, is het resterende bedrag van 2023 overgeheveld. Recent is vanuit de overheid een bedrag ontvangen voor inflatiecorrectie over de CDOKE-gelden á €65k. Voor de SPUK LAI zijn nog eens extra middelen à 1,7 miljoen ontvangen.

	Restant 2023	2024	2024 TOTAAL
Programmagelden	€	€ 218.989	€ 218.989
Klimaatakkoord gelden (CDOKE)	€ 583.238	€ 794.924	€ 1.378.162
sub-totaal	€ 583.238	€ 1.013.913	€ 1.597.151
SPUK energiearmoede	€ 642.278		€ 642.278
SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI)	€ 461.036	€ 2.104.233	€ 2.565.269
TOTAAL	€ 1.686.552	€ 3.118.146	€ 4.804.699

De klimaatmiddelen zijn onderverdeeld in 6 opgaven, te weten:

- 1. Ontzorging
Binnen het thema ontzorging vallen alle kosten voor het energieloket (zowel fysiek als digitaal), de energiecoaches en het regionaal energieloket voor bedrijven. Daarnaast is opdracht verstrekt voor de ontwikkeling van een publiekscampagne en zijn we gestart met de wijkaanpak isolatie.
- 2. Duurzame warmte
Naast de kosten voor verkennende onderzoeken naar de kansen voor collectieve warmtenetten, is hier ook het initiatievenbudget ondergebracht voor inwoners om lokale initiatieven te ontplooiën op het gebied van klimaat en energie.
- 3. Duurzame elektriciteit
Dit betreft uitgaven voor onder andere alle werkzaamheden die te maken hebben met ruimtelijke procedures van grootschalige opwek-projecten, het herijken de gedragscode wind en het opstellen van de wind- en zonnevisie. Ook het onderzoek naar een smart-energy-hub in Bijsterhuizen valt hieronder.
- 4. Energietransitie algemeen
Hierin zijn de personeelskosten ondergebracht voor medewerkers binnen de WDW die zich bezighouden met klimaat- en energiebeleid, zowel binnen het team energietransitie, als binnen andere teams van de WDW. Het betreft onder andere extra capaciteit ten aanzien van duurzame mobiliteit, extra capaciteit voor team Economische Zaken ten aanzien van het verduurzamen van bedrijven, extra capaciteit voor juridische zaken voor de ondersteuning van RO procedures van grootschalige opwek-projecten en extra capaciteit voor team vastgoed voor energiebeheer. Ook de kosten voor de LES (Lokale Energie Strategie) en de implementatie van de CO2 Prestatieladder vallen hieronder.
- 5. SPUK Energiearmoede
Voor de bestrijding van energiearmoede is in 2022 een aanpak ontwikkeld, die in 2023 en 2024 wordt voortgezet. Inwoners die het risico liepen om te maken te krijgen met energiearmoede, hebben het aanbod ontvangen om een energieklusser op bezoek te krijgen voor het nemen van kleine energiebesparende maatregelen. In specifieke gevallen kwamen mensen ook in aanmerking voor een energiezuinige koelkast.
- 6. SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI)
De rijksoverheid heeft een specifieke regeling in het leven geroepen om woningen met lage energie labels financieel te steunen bij het nemen van isolerende maatregelen door middel van subsidies. Er is een aanpak ontwikkeld, die in 2024 wijkgericht van start is gegaan. De middelen van 2023 worden in 2024 ingezet.

Financiële verantwoording voor de november rapportage 2024

Financiële verantwoording voor de november rapportage 2024					
	Opgaven	Budget	Werkelijk	Verwacht	Restant
1	Ontzorging	255.000	97.765	120.000	135.000
2	Duurzame warmte	210.000	46.730	75.000	135.000
3	Duurzame elektriciteit	213.500	91.847	120.000	93.500
4	Energietransitie	918.651	214.189	700.000	218.651
	<i>sub-totaal CDOKE + programmagelden</i>	1.597.151	450.530	1.015.000	582.151
5	SPUK energiearmoede	642.278	78.976	95.000	547.278
6	SPUK NIP	2.565.269	63.971	75.000	2.490.269
	Totaal	4.804.698	593.478	1.185.000	3.619.698

De bovenstaande bedragen in de **kolom Verwacht** betreffen een schatting op basis van de in november 2024 bekende gegevens.

Een puntsgewijze toelichting:

- Op basis van deze bovenstaande overzicht is de verwachting dat van de gezamenlijke programmagelden en de CDOKE-middelen een bedrag van € 582k niet benut wordt in 2024. Dit bedrag blijft beschikbaar voor 2025.
- De afgelopen tijd is het team energietransitie sterk uitgebreid en ook binnen de WDW zijn meer medewerkers op inhuurbasis actief geweest in het kader van het Klimaatakkoord. Er wordt op korte termijn een strategisch adviseur Klimaatakkoord en duurzaamheid aangetrokken en er is formatie beschikbaar voor een adviseur duurzame mobiliteit. Verder zijn veel projecten opgestart en/of in voorbereiding. We zien dat de uitgaven nog steeds achterblijven bij de begroting, maar er is sprake van een inhaalslag. Het initiële CDOKE-budget voor 2024 bedraagt €794k (excl. de programmagelden en het restant van 2023). Als we dat afzetten tegen de verwachte uitgaven van €700k, dan kunnen we constateren dat de uitgaven aardig in lijn beginnen te komen met de inkomsten.
- Gezien de ruime rijksbijdrage is in de Begroting 2025 besloten de programmagelden vanaf 2025 met € 100.000 te verlagen.
- Wat betreft de SPUK energiearmoede is de verwachting dat ruim €500.000 in 2024 onbenut blijft. Deze regeling loopt tot uiterlijk eind 2025. De verwachting is dat we dit bedrag niet volledig zullen benutten. Reden hiervoor is dat de regeling voor een zeer specifieke doelgroep beschikbaar is gesteld, waar strenge voorwaarden aan verbonden zijn. Hoewel de resultaten positief zijn en men tevreden is over de aanpak van de gemeente, wijst de praktijk ook uit dat het lastig is om de middelen in lijn met de voorwaarden in te zetten. Op dit moment is een nieuwe aanpak in de maak, waarmee we hopen een deel van het resterende bedrag alsnog doelmatig in te kunnen zetten.

De Lokale Aanpak Isolatie begint op stoom te komen. Zeker met de winter voor de deur is de verwachting dat steeds meer inwoners de gemeente weten te vinden om aanspraak te maken op de subsidie. Deze regeling heeft een looptijd tot eind 2027, met mogelijkheden tot verlenging. Er is dus nog een heel aantal jaren in het vooruitzicht om deze middelen te besteden.

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)				
		Budget		
TV	Taakveld	Begroot	JEV	overhevelingen Saldo
7.1	Volksgezondheid	1.953	1.937	0 16
7.2	Riolering	-1.416	-1.406	0 -10
7.3	Afval	-1.356	-1.299	15 -73
7.4	Milieubeheer	1.469	1.194	197 78
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	3	3	0 0
Resultaat		652	429	212 11

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
7.1	De uit 2023 doorgeschoven bestedingsruimte van het Integraal Zorg Akkoord wordt niet besteed in 2024 en kan vrijvallen.	0	21
7.1	Een gedeelte van de regionale SPUK IZA middelen voor versterking van de ketenaanpakken wordt vanuit Nijmegen verlegd naar de regiogemeenten. We ramen hier de inkomst vanuit Nijmegen.	0	49
7.1	Een gedeelte van de regionale SPUK IZA middelen voor versterking van de ketenaanpakken wordt vanuit Nijmegen verlegd naar de regiogemeenten. We ramen hier het bestedingsplan.	0	-49
7.1	Subsidielast voor slachtofferhulp te laag begroot. Is in lijn met eerdere jaren.	0	-5
7.2	Op grond van de juli rapportage 2024 van Munitax kunnen de geraamde opbrengsten uit de rioolheffing in totaliteit worden verhoogd.	0	36
7.2	Het voordeel op het taakveld riool, rekening houdend met het voordeel op verleende kwijtscheldingen op taakveld 6.3, storten we in de tarief egalisatievoorziening.	0	-46
7.3	Op grond van de juli rapportage 2024 van Munitax dienen de geraamde opbrengsten uit de afvalstoffenheffing/reinigingsrecht te worden verlaagd.	0	-23
7.3	Minder kosten ARN	0	45
7.3	Het saldo van het taakveld afval, ook rekening houdend met het verschil op verleende kwijtscheldingen in taakveld 6.3 (€ 75k) rekenen we af met de voorziening tarief egalisatie, zodat de ontvangen belastingen voor dit doel bewaard blijven.	0	-96
7.4	Kosten Legionellabestrijding diverse gemeentelijke panden.	0	-7
7.4	Milieubeheer; extra kosten diensten derden.	0	-2
7.4	Teruggave dividendbelasting was nog niet meegenomen in de begroting.	0	19
7.4	We verwachten niet dat de ODRN 100% van de werkplannen Wijchen 2024 gaat realiseren. Echter is het aannemelijk dat de ODRN de vastgestelde risico's 2024 niet kan afdekken, aangezien het weerstandsvermogen van de ODRN laag is. Wijchen zal, net als de overige opdrachtgevers, wellicht een eenmalige bijdrage moeten leveren, waardoor het begrote budget waarschijnlijk grotendeels zal worden benut.	0	27
7.4	Op diverse posten worden de budgetten naar verwachting niet volledig benut. Het gaat om minder kosten voor de stort in Alverna (€ 7k), minder kosten voor het taakveld bodem (€ 11k), het taakveld geluid (€ 21k), milieuaspecten verkeer (€ 5k) en externe veiligheid (€ 3k). Per saldo een voordeel van € 47k.	0	47
	Overig	0	-5
	TOTAAL	0	11
			11

3.8 Programma 8 Wonen en bouwen

Speerpunten:

8.a We gaan bouwen <i>De komende jaren bouwen we fors meer woningen. Zo snel mogelijk. Daarom geven we nu voorrang aan het realiseren van bestaande plannen.</i>	
In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
Voor de komende periode hebben we al voldoende plannen voor ruim 2000 woningen tot en met 2030. Voor de periode na 2030 verkennen we de opgave en werken we de strategie verder uit. Deze strategie sluit aan op de verstedelijkingsstrategie in de Groene Metropoolregio.	Activiteit loopt, er wordt een ruimtelijke verkenning voor Wijchen opgesteld waarin onder andere mogelijkheden voor woningbouw na 2030 binnen de gemeente worden onderzocht.
We monitoren de woningbouwopgave en -plannen en werken aan het realiseren van harde plancapaciteit (zachte plannen hard maken). We geven voorrang aan lopende plannen.	De raad heeft tot eind oktober dit jaar 20 bestemmingsplannen vastgesteld. Hiermee is harde plancapaciteit gecreëerd voor 89 woningen. De Wijchense bouwopgave voor 2022-2030 is 2.060 woningen. We hebben voldoende plancapaciteit en daarom een planstop ingevoerd om te focussen op versnelde realisatie van kwalitatieve plannen die duurzaam aansluiten op de behoefte. Er zijn: - 310 woningen opgeleverd in 2022 en 2023. - 910 woningen aan harde plancapaciteit in april 2024 (met vastgesteld bestemmingsplan), waaronder Huurlingsedam, TKWM en Kraanvogel fase 1a. - 1.400 woningen aan zachte plancapaciteit (nog geen vastgesteld bestemmingsplan), waaronder Wijchen-West en Veenhof. - 160 woningen in potentiële plannen (niet openbaar).
Er blijft ruimte voor collectieve wooninitiatieven en kleinere initiatieven, met name in de kleine kernen. In Wijchen West willen we meer proactief zijn in het realiseren van ongeveer 100 woningen in vijf CPO's.	Er is tot eind 2024 een planstop voor woningbouwinitiatieven. Gemeente Wijchen heeft op dit moment genoeg woningbouwplannen op de plank liggen om regionale afspraken na te komen. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor CPO's in Wijchen West.
Met instrumenten als zelfbewoningsplicht, koopconstructies, kleine niet-uitbreidbare woningen, zorgen we voor behoud van goedkope en betaalbare huur- en koopwoningen. Dit passen we op projectniveau toe (maatwerk).	Activiteit loopt. Afspraken worden per project vastgelegd in overeenkomsten met ontwikkelaars.
We werken aan een integraal beleid om invulling te geven aan de ambities op het vlak van circulariteit in de Woondeal 2.0.	Er is een handreiking voor circulariteit in de bouw en GWW ontwikkeld. We passen deze handreiking zoveel mogelijk toe en sluiten daarbij aan op de doelstellingen van Circulaire Regio (programma CCB). De vervolgstap is om beleid te ontwikkelen op basis van de handreiking.
We helpen bij initiatieven voor woningsplitsing en andere mogelijkheden binnen de bestaande	Activiteit loopt. Talis zet o.a. het project woningdelen voort.

woningvoorraad.	
We houden koers op lopende projecten Wijchen-West, Huurlingsedam, Kraanvogel, Tussen Kasteel en Wijchens Meer en Hart van Zuid.	We houden koers. De uitvoering van de laatste fasen van de Huurlingsedam is in volle gang: eind jaar worden 225 woningen opgeleverd. Er zijn nog 180 woningen in aanbouw. Het bestemmingsplan voor Wijchen-West is in procedure tegelijk met diverse ontheffingsaanvragen. Voor TKWM is eind 2023 een geactualiseerde grondexploitatie vastgesteld o.b.v. een aangepast programma, dat uitzicht geeft op een positief financieel eindsaldo en bouwrealisatie voor 2030. woningverkoop start in het voorjaar 2025. In de Kraanvogel komen 64 woningen. De sloop hiervoor is gestart. Voor Hart van Zuid zijn uitgangspunten voor het voorzieningenhart vastgesteld in mei 2024; er komen 45 zorgwoningen en 55 koper en huurwoningen.

8.b Sterke en prettige dorpen en wijken

We bouwen niet zomaar. De kwaliteit van onze dorpen en wijken staat voorop. We bewaren het dorpse karakter van Wijchen en de kernen. Dat betekent leefbare buurten met voldoende groen, waarin mensen elkaar ontmoeten en iets voor elkaar over hebben. Onze unieke en mooie dorpsgezichten en karakteristieke panden beschermen en behouden we.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We werken aan een fonds om investeringen in de woonopgaven van bestaande wijken en kernen mogelijk te maken.	De raad heeft eind 2023 het Woonfonds bestaande wijken vastgesteld. Het college werkt nu aan de uitwerking van het woonfonds. Naar verwachting kunnen we hierover begin 2025 de raad informeren.
Bij elk woningbouwplan kijken we welk woningbouwprogramma passend is op de locatie en invulling geeft aan de lokale en gemeente brede woningbehoefte. Daarbij kijken we ook welke bouwhoogte past bij de omgeving (maatwerk).	Conform, geen nieuwe ontwikkelingen.
We geven invulling aan de Woonzorgvisie en staan open voor nieuwe woonconcepten. Pre-mantelzorg woonvormen faciliteren we door middel van de beleidsregels zorg-voor-elkaar-woning.	Activiteit loopt. Er wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de beleidsregels bieden.

8.c Goede voorzieningen in de buurt

Voor een goede leefbaarheid is het belangrijk dat er voorzieningen in de buurt zijn. Denk aan ruimte voor groen, speelplekken voor onze jeugd en dorpshuizen of wijkcentra om elkaar te ontmoeten.

In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We bevorderen het ontmoeten in nieuwe en bestaande wijken, o.m. door in nieuwe en bestaande wijken en dorpen te gaan voor levendige buitenruimten, die aantrekkelijk en veilig zijn.	Conform, geen nieuwe ontwikkelingen.
In Hart van Zuid werken we op basis van de gebiedsvisie verder aan een toekomstbestendig voorzieningenhart, met voldoende groen en ruimte voor ontmoeting. Daarbij blijven we de inwoners betrekken.	Nadat de raad in mei 2024 nadere uitgangspunten voor het voorzieningenhart heeft vastgesteld, wordt momenteel gewerkt aan de totstandkoming van het masterplan. Dat doen we samen met de betrokken stakeholders waaronder inwoners in een klankbordgroep. De verwachting is dat het plan in het 2e kwartaal 2025 gereed is en de raad hierover vervolgens een besluit kan nemen.
Het project Tussen Kasteel en Wijchens Meer	Zie hiervoor de projectrapportage TKWM in

biedt een kwaliteitsimpuls aan het centrum. We gaan door op de ingeslagen weg, met een bruisend centrum en voldoende parkeerplekken. Dit doen we samen met inwoners en ondernemers.	hoofdstuk 5.
8.d Investeren in het buitengebied <i>Ons buitengebied is mooi en dat houden we graag zo. Dat doen we door de ruimte op een verstandige manier te gebruiken, waarbij we het landschap behouden en versterken en versnippering tegengaan.</i>	
In 2024 doen we (begroting)	Verantwoording
We zijn terughoudend met bouwen in het buitengebied.	Via het kpi-beleid wordt geborgd dat er in principe niet in het buitengebied wordt gebouwd.
We geven agrariërs ruimte voor nieuwe perspectieven voor de toekomst. We werken aan een gebiedsvisie voor het buitengebied, waarbij we nadrukkelijk oog hebben voor eventuele transformatie.	We beoordelen individuele initiatieven, waarbij we zoveel als mogelijk meedenken. Het opstellen van een gebiedsvisie voor het buitengebied is in voorbereiding, los van wat er in de Omgevingswet is opgenomen.
We zetten in op het verminderen van de druk op de woningmarkt, bijvoorbeeld door het realiseren van flexwonen.	Flexwonen wordt nu vooral ingezet i.r.t. noodvoorzieningen vluchtelingen.

Bouwleges

Belangrijkste ontwikkelingen beleid lopende jaar

In de eerste 10 maanden van 2024 is een bedrag aan bouwleges ontvangen van ruim € 843.000.

In de begroting 2024 is een bedrag opgenomen van € 1.860.000 aan legesinkomsten.

De legesinkomsten lopen op dit moment dus nog flink achter op de planning maar dit wordt in het laatste kwartaal van 2024 nog rechtgetrokken.

Wat is de verwachte afwijking t.o.v. begroting?

Met de komst van de omgevingswet per 1-1-2024 zagen we in het laatste kwartaal van 2023 een behoorlijke piek in het aantal aanvragen. Dat leidde er ook toe dat we uiteindelijk ruim € 1,4 miljoen aan opbrengsten hebben gerealiseerd. Effect hiervan is dat het aantal aanvragen in het eerste kwartaal van 2024 duidelijk minder waren. De verwachting was dat dit weer aan zou gaan trekken in de loop van het jaar.

Het is nog steeds de verwachting begin november dat we waarschijnlijk een iets lagere legesopbrengst gaan genereren dan begroot maar dit is minimaal. De leges voor het project asielzoekerscentrum zitten hier nog niet bij terwijl deze wel waren voorzien in de begroting 2024. Het Asielzoekerscentrum (begroot 483k) wordt vooralsnog doorgeschoven naar 2025. Het opbrengsten tekort is echter grotendeels aangevuld door diverse grotere aanvragen (niet woningen) die niet waren voorzien. Hierdoor ontvangen we naar verwachting op basis van de huidige inzichten toch nog € 1.852.000, dit is bijna de begrote € 1.860.000.

Financieel:

(Bedragen x € 1.000)				
TV	Taakveld	Begroot	JEV	Budget overhevelingen Saldo
8.1	Ruimtelijke ordening	-189	-177	0 -12
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	41	41	0 0
8.3	Wonen en bouwen	-1.251	-1.697	471 -25
	Resultaat	-1.399	-1.833	471 -37

TV	Toelichting verschil baten en lasten rekening/begroting (min is nadeel)	Structureel	Incidenteel
8.1	Voor de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet (1-1-2024) zijn er nog veel ontwerpbestemmingsplannen ter inzage gelegd. We zitten nu in een vacuüm qua legesopbrengst in de opstart naar plannen onder deze wet.	0	-42
8.1	Meeropbrengst als gevolg van de vaststelling van bestemmingsplannen die nog onder de Wet ruimtelijke ordening in ontwerp ter inzage zijn gelegd.	0	35
8.1	Meerkosten adviezen actualiseren bestemmingsplannen.	0	-5
8.3	Wonen en bouwen, incidenteel minder uitgegeven aan materialen.	0	6
8.3	Hogere kosten dan begroot omdat er meer externe adviezen stikstof en constructie nodig waren.	0	-14
8.3	Kosten welstand vallen dit jaar lager uit dan begroot omdat er minder aanvragen zijn beoordeeld. Echter zijn er tegelijkertijd wel extra kosten geweest vanwege verrekening met facturen uit 2023 die niet betaald waren. Daarom liggen de uitgaven en inkomsten m.b.t. welstand wat verder uit elkaar dan normaal.	0	10
8.3	Er zijn minder aanvragen beoordeeld dan verwacht en daardoor minder opbrengsten leges welstand.	0	-20
8.3	De verwachting is begin november dat we waarschijnlijk een iets lagere legesopbrengst gaan genereren dan begroot. De leges voor het project asielzoekerscentrum zitten hier nog niet bij terwijl deze wel waren voorzien in de begroting 2024. Het Asielzoekerscentrum (begroot 483k) wordt vooralsnog doorgeschoven naar 2025. Het opbrengsten tekort is echter grotendeels aangevuld door diverse grotere aanvragen (niet woningen) die niet waren voorzien. Hierdoor ontvangen we op basis van de huidige inzichten toch nog € 1.852.000, dit is bijna de begrote € 1.860.000.	0	-8
	Overig	0	1
	TOTAAL	0	-37
		-37	

4. Bouwgrond

Op basis van de conceptnota grondexploitaties bij de jaarrekening 2023 zijn de begrote winstnemingen begin 2024 als hieronder weergegeven vastgesteld. Uitgebreide onderbouwingen zijn te vinden in de Meerjaren Prognose Bouwgrondexploitaties (MPG), die we gelijktijdig hebben aangeboden met de jaarrekening 2023.

Verwachte exploitatieresultaten bouwgrond (x € 1.000)

Nr.	Complex	Totaal	2023	2024	2025	2026	>2027
1	TKWM	-161					-161
2	CPO Bergharen "de Rivierduin"	164	164				
3	CPO Duurzaam Wonsick	29		29			
4	Kleinschalige woningbouw Batenburg	-173		-173			
5	Huurlingsedam Fase 3	1.097	1.097				
6	CPO Bergharen "de Steenuil"	5					5
7	Huurlingsedam Fase 4	738				738	
8	Wijchen-West	2.281					2.281
9	Afgewikkelde projecten	0					
	Totaal exploitaties	3.980	1.261	-144	0	738	2.125
1	Voorziening TKWM (balans)	161					161
2	Kleinschalige woningbouw Batenburg	173		173			
	Totaal voorzieningen	334	0	173	0	0	161
	Totaal Begroting	4.314	1.261	29	0	738	2.286

Op dit moment zijn we bezig met een gedetailleerde onderbouwing van alle kosten en opbrengsten van de lopende grondexploitaties, inclusief de subsidiegelden. We verwachten eind 2024 deze onderbouwingen klaar te hebben en kunnen vervolgens begin 2025 de nieuwe grondexploitaties bij de vaststelling van de jaarrekening 2024 vaststellen. Op basis van de inmiddels al ontvangen onderbouwingen voor TKWM en Wijchen-West verwachten we een positieve bijstelling van de exploitatieresultaten. Wel moet het mogelijke effect op de subsidieverantwoording hierin nog worden verwerkt.

Voor de projecten Gebiedsvisie Hart van Zuid, CPO Hoogbroek en Havenweg zijn wel al voorbereidingskredieten, maar nog geen grondexploitaties vastgesteld.

Ook voor Uitbreiding Bijsterhuizen, CPO Niftrik en Balgoij-West zijn voorbereidingskredieten vastgesteld maar omdat deze gronden niet in eigendom van de gemeente zijn wordt voor deze projecten geen grondexploitatie vastgesteld. Afspraken over het kostenverhaal worden bij deze projecten vastgelegd in een anterieure overeenkomst. Voor Kraanvogelstraat is een anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar gesloten voor fase 1a en vinden onderhandelingen plaats voor fase 1b.

5. Projecten

In dit hoofdstuk worden enkel de grote projecten, of projecten met actuele financiële of bestuurlijke risico's toegelicht. Hierbij zoomen we in op de voortgang, de risico's en de financiën. In z'n algemeenheid zien we risico's vanwege de stijgende prijzen. Dit legt druk op de financiën van de lopende en in voorbereiding zijnde projecten, waarbij de bestaande financiële kaders onder druk komen te staan. We blijven dit volgen.

5.1 Wijchen West

Algemeen

Wijchen-West is een versnellingslocatie voor 1.300 woningen. De benodigde gronden zijn in bezit van de gemeente en de samenwerkende marktpartijen. Zomer 2023 is een anterieure overeenkomst getekend met de marktpartijen voor de ontwikkeling van het noordelijke deel, de Groene Geest. Hier kunnen 764 woningen worden gerealiseerd. In het zuidelijke deel, De Vormers, kunnen onder regie van de gemeente 536 woningen worden gerealiseerd. In oktober 2023 zijn door de gemeenteraad het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP) en de grondexploitatie vastgesteld. Hiermee is de start gegeven voor de verdere uitwerking van het project om tot de realisatie te komen.

Het ontwerp bestemmingsplan heeft van december 2023 tot eind januari 2024 ter inzage gelegen, we hebben 10 zienswijzen ontvangen. De zienswijzennota en ambtshalve wijzigingen op het bestemmingsplan worden op dit moment verwerkt. Gelijktijdig met de publicatie van het ontwerp bestemmingsplan is ook de ontheffing Wet natuurbescherming (Wnb) aangevraagd. Momenteel zijn we nog met de marktpartijen in gesprek over de compensatiegronden ten behoeve van de das. Zodra dat duidelijk is kunnen we de ontheffingsaanvraag hierop aanpassen. Met de provincie houden we nauw contact over de aanvraag en voortgang van het bepalen van het compensatiegebied.

Momenteel werken we aan de uitwerking van de zone rondom het spoor (geluidsschermen, tunnel tussen noord en zuid, en verkeersmaatregelen rondom de spoorwegovergang Westerdreef), uitwerking van de schoollocatie en verkeersonderzoeken voor de hoofdontsluiting van het project. De verkeersonderzoeken voor de hoofdontsluiting doorlopen we samen met de provincie, omdat de aansluiting van het project voornamelijk plaatsvindt op provinciale wegen.

We zijn gestart met het uitwerken van het VOSP naar een DOSP. In het DOSP worden de ontwerp vragen en opmerkingen nader uitgewerkt en werken we ook het beeldkwaliteitsplan verder uit. Het DOSP zal na vaststelling door het college dienen als uitgangspunt voor de verdere uitwerking van het inrichtingsplan en de woningen.

(x € 1.000)	Begroot eindsaldo	Verwachting eindsaldo	Vershil
Financiën	€ 2.281	€ 2.281	€ 0
Oplevering			eind 2035

De grondexploitatie voor Wijchen-West is eind oktober 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarmee is de gemeentelijke cofinanciering voor de reeds ontvangen WBI-subsidie geregeld. Naast cofinanciering door de gemeente heeft ook de provincie een bijdrage in de cofinanciering beschikt. Met de vaststelling van de grondexploitatie en VOSP is de start gegeven voor de verdere uitwerking van het project en het hiervoor benodigde budget beschikbaar gesteld. In voorgaande stukken heeft een inhoudelijke toelichting plaatsgevonden op de grondexploitatieberekening zoals deze is opgesteld voor de WBI-subsidie, met een positief saldo van € 61k. Aangezien de presentatie van de cijfers voor de WBI-aanvraag afwijkt van de geldende regels (BBV) van de gemeente, heeft er een vertaalslag plaatsgevonden. Vanaf heden zullen we rapporteren op de BBV voorschriften. De kosten zijn geknipt in een actieve grondexploitatie, een faciliterend deel en overige posten. Het betreft dus slechts een andere presentatiewijze.

Risico's

Technische oplevering	G	
Financiën	!	De GREX is in oktober 2023 vastgesteld en wordt jaarlijks geactualiseerd. De uitwerking van het VOSP vraagt nog steeds om rekenen en tekenen, die zal gezamenlijk op gaan. Zodra de ontwerpen voor de infra maatregelen langs het spoor zijn uitgewerkt, maken we daarvoor ook ramingen, om deze te kunnen vergelijken met de GREX.

		Op basis van nadere afspraken tussen partijen kunnen we ook de kosten voor de natuurcompensatie in beeld brengen. we denken hierbij onder andere aan de volgende onderdelen: haalbaarheid woonprogramma (past het?), hogere kosten voor de tunnels en ontsluiting van het plan, hogere kosten voor natuurcompensatie, onder druk staande opbrengsten. Hiermee staat de grex onder druk en blijft het een uitdaging om de grex positief te houden. Naarmate het project vordert komt hierin meer duidelijkheid en neemt de onzekerheid van de getallen af.
Organisatie	G	
Tijd	!	Er zijn op dit moment nog veel afhankelijkheden van derden ten aanzien van de start van de werkzaamheden, te denken aan het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan en het verkrijgen van de ontheffing Wnb. Deze procedures zullen voor een groot deel bepalen hoe snel we kunnen gaan bouwen. Nadat we de ontheffing voor de Wnb hebben ontvangen, zullen de mitigerende maatregelen getroffen moeten worden, voordat het huidige habitat van de beschermde soorten kan worden aangetast.
Informatie	G	

5.2 MFA Westwijzer

Het project MFA Westwijzer omvat het realiseren van vervangende nieuwbouw voor school, opvang, sport en wijkcentrum Wijchen West. De vervangende nieuwbouw wordt gerealiseerd op de zelfde plek waar MFA Westwijzer nu gehuisvest is, zowel het hoofdgebouw als de dependance. Tijdelijk zullen de leerlingen naar Kraaijenberg verhuizen, zodat de huidige locatie gesloopt kan worden en het nieuwe gebouw kan worden gerealiseerd. In 2023 is, samen met de gebruikers en de gemeente een ruimtelijk, functioneel en technisch Programma van Eisen opgesteld. Op basis daarvan is een stichtingskostenraming opgesteld, zijn er financiële afspraken gemaakt met kinderopvang De Eerste Stap over de dekking/ investering voor het kinderopvangdeel. Begin 2024 is een ontwerpteam van architecten en adviseurs geselecteerd en is gestart met de ontwerpfase, die circa een jaar zal duren. Tenslotte is in de begroting 2024 rekening gehouden met een investeringsbedrag van €13.750.000, waarvan € 3 miljoen bijgedragen wordt door Kans en Kleur en de Eerste Stap.

(x € 1.000)	Begroet	Huidig	Verwachting	Saldo
Financiën	€ 10.750	€ 393	€ 10.750	€ 0
Oplevering	juli-26		juli-26	

Op basis van het kwaliteitsniveau, zoals omschreven in het Programma van Eisen, is een bouwkostenraming gemaakt en vervolgens vertaald in een stichtingskostenraming. De stichtingskostenraming bestaat uit afzonderlijke kosten posten, zoals grondkosten, bouwkosten, bijkomende kosten, Losse inventaris, directiekosten, reserveringen en startkosten. Deze zijn ook weer onderverdeeld in subposten. Tijdens de ontwerp- en realisatiefase worden de kosten per post nauwlettend gevolgd, ter toetsing en financiële projectbeheersing. Aandachtspunt is het tijdschrijven (interne kosten), het nieuwe beleid dat alle interne kosten moeten worden doorbelast op het project is niet meegenomen bij het opstellen van het stichtingskostenbudget. Op basis van vastgestelde voorlopig ontwerp is een bouwkostenraming opgesteld, deze valt binnen het budget. In oktober is het definitief ontwerp gereed, op basis van dit DO wordt een nieuwe raming gemaakt. Hiervoor is ook een second opinion gepland als extra toets of we nog op de juiste financiële koers zitten.

Risico's

Haalbaarheid	G	
Financiën	G	
Organisatie	G	
Tijd	G	
Informatie	!	De locatie is midden tussen de woningen er is aandacht nodig voor direct omwonenden. Inmiddels zijn reeds twee informatieavonden georganiseerd. Met de bewoners waarvan de achtertuinen direct aan het schoolplein grenzen heeft een apart overleg plaatsgevonden. Er is een projectarchief.
Kwaliteit	G	

5.3 Hart van Zuid

Algemeen

De raad heeft op 26 september 2019 ingestemd met een routekaart 'Toekomst Hart van Zuid'. In de routekaart worden '5 opgaven' voorgesteld voor een integrale wijkaanpak om Wijchen Zuid toekomstbestendig te maken. Een van de 5 opgaven is 'Vitaal en bruisend voorzieningenhart' waarbij we het wijkhart bij het Zuiderpoort met alle maatschappelijke voorzieningen, woningen, winkels, gezondheidszorg en buitenruimte toekomstbestendig willen maken. Voor deze fysieke opgave is apart op 26 september 2019 een aanvullend werkkrediet verleend om een verdiepingsslag te maken voor de gebiedsvisie met de shareholders Talis en eigenaar van Winkelcentrum Rialto. Voor deze verdiepingsslag is subsidie voor de procesbegeleiding ontvangen van de Provincie. Op 21 oktober 2021 heeft de raad de gebiedsvisie vastgesteld. Op 30 mei 2024 heeft de raad een aantal uitgangspunten vastgesteld voor het opstellen van het masterplan. Naar verwachting wordt het masterplan in het 2e kwartaal van 2025 aan de raad aangeboden. In deze projectrapportage beperken we ons tot de opgave voor het voorzieningenhart. De routekaart voor de gehele wijkontwikkeling is ingebed in de reguliere begroting van de gemeente.

	Begroot	Huidig	Verwachting	Saldo
Financiën	€ 900	€ 633	€ 940	€ 0
Oplevering	Q2 2025		Q2 2025	

Indien de raad in latere fase opdracht verleent voor de fysieke herstructurering in het voorzieningenhart zal er t.z.t. een grondexploitatie worden geopend waarin het voorbereidingskrediet wordt opgenomen.

Er worden samenwerkingsmogelijkheden onderzocht met externe partijen om gezamenlijk tot een kwalitatief optimale en financieel efficiënte transformatie te komen van het voorzieningengebied. Voor de Masterplanfase is een werkkrediet van € 450.000,- beschikbaar gesteld. Aanvullend is op 30 mei 2024 € 490.000 krediet door de raad beschikbaar gesteld.

Risico's

Haalbaarheid	G
Financiën	G
Organisatie	G
Tijd	G
Informatie	G
Kwaliteit	G

5.4 Tussen kasteel en Wijchens Meer

Algemeen

De oogstwerkzaamheden van het oude gemeente kantoor zijn bijna afgerond. De oude kelder blijft nog even zitten tot dat de nieuwe parkeergarage gebouwd gaat worden. Streven is om in december 2024 de omgevingsvergunning in te dienen. In jan 2025, willen we starten met archeologie en daarna zal het bouwrijp maken volgen.

(x € 1.000)	Begroot eindsaldo	Verwachting eindsaldo	Vershil
Financiën	€ -161	€ -161	€ 0
Oplevering	eind 2030		eind 2030

De geactualiseerde grex geeft een positief beeld ten opzichte van de vastgestelde Grex eind 2023. Dit is het gevolg van de ontvangen SBI subsidie van € 1.275.000,-. Daarnaast is de fasering van de kosten en de opbrengsten en de rente aangepast en zijn wat kleine aanpassingen gedaan. Per saldo levert dit een voordeel op van € 210.000. Het voordeel van circa € 1.485.000 is gestort in de reserve grote projecten. Voor de parkeergarage is er eind november 2023 een apart investeringskrediet van € 6.150.000 door de raad beschikbaar gesteld.

In het 4e kwartaal van 2024 worden alle ramingen van de budgetten van de Openbare Ruimte geactualiseerd.

Risico's

Haalbaarheid	G
Financiën	G
Organisatie	G
Tijd	G
Informatie	G

5.5 Verduurzaming Mozaïek

Algemeen

Volgens twee raadsbesluiten is inclusief rijkssubsidie, een bijdrage uit het Meerjarenonderhoudsplan en btw-compensatie een budget van € 7.5 miljoen inclusief btw beschikbaar om de bouwdelen A, B, C én D integraal te verduurzamen. Bouwdeel D richten we in voor extra functies (jeugdgezondheidszorg, verloskundige praktijk en uitbreiding bibliotheek). Via een Europese aanbesteding hebben twee aannemers ingeschreven.

Het definitief ontwerp voor bouwdeel D is gereed en ontvangen voor controle. Na ontvangst van de Omgevingsvergunning start de aannemer in januari 2025 met de realisatie van bouwdeel D. Oplevering in juni 2025. De aannemer start in juni 2025 met de verduurzaming van bouwdeel A, gevolgd door bouwdeel B en C. De Oplevering is in maart 2026.

(x € 1.000)	Begroot	Huidig	Verwachting	Saldo
Financiën	€ 7.754	€ 1.125	€ 7.754	€ 0
Oplevering	april-26		april-26	

Op 20 juni 2024 besloot de raad, vanwege een hoog uitgevallen aanbestedingsresultaat en dus voorzienbare overschrijding, het krediet op te hogen met € 1.073.619. Het verhoogde investeringskrediet bedraagt nu € 9.451.933. Hiervan wordt € 1.273.569 uit subsidies gedekt, € 328.610 uit het onderhoudsfonds, € 96.000 via bestaande btw afspraak met de belastingdienst. De kapitaalslasten worden deels gedekt door vrijvallende huurbedragen aan de huidige GGD locatie.

Risico's

Haalbaarheid	G	
Financiën	G	
Organisatie	G	
Tijd	G	
Informatie	G	
Kwaliteit	G	

5.6 Investeringsbudgetten

Krediet omschrijving	Begroot	Kosten totaal t/m q3 2024	Saldo huidig	PEV	Verwacht project resultaat	Verwachte oplever datum	Toelichting
Verbouw gemeentewerf	€ 35k	€ 0k	€ 35k	€ 35k	€ 0k	nov-24	Project gereed omstreeks eind november
Leefbaarheid Hernen Bergharen	€ 190k	€ 449k	-€ 259k	€ 190k	€ 0k	dec-24	Project gereed; Verrekening met Stichtingsbestuur moet nog plaatsvinden na ontvangst subsidies
Uitbreiding gymzaal Zandloper	€ 547k	€ 292k	€ 255k	€ 497k	€ 50k	dec-24	Project gereed; Heeft relatie met project hierboven
Straatverlichting Wijchen, Leur, Hernen	€ 100k	€ 39k	€ 61k	€ 0k	€ 100k		Project is door de raad on hold gezet
Fietspad Ravensteinseweg, Drutensewg Maasdk	€ 504k	-€ 123k	€ 627k	€ 504k	€ 0k	dec-25	Project heeft vertraging opgelopen. Zie informatienota: realisatie fietspad Ravensteinseweg fase 2. Dossiernummer: 254490. Er was een tekort voor de uitvoering. Maar er is subsidie vanuit Provincie toegekend voor maximaal 50% tot een hoogte van €262.500. Hiermee kan het project in 2025 uitgevoerd worden. Offertetraject loopt nog en wordt in december afgerond.
Aankoop grond Ravensteinseweg	€ 50k	€ 0k	€ 50k	€ 50k	€ 0k	dec-23	Onderdeel van de aanleg fietspad Ravensteinseweg is de aankoop van een stuk grond hiervoor, wat deels ook wordt aangekocht i.v.m. de ontwikkeling Wijchen West. Dit is afgerond.
Dynamisch parkeerouteverwijssysteem	€ 575k	€ 90k	€ 285k	€ 575k	€ 0k	dec-24	Krediet is opgehoogd, maar de structurele onderhoudskosten vallen lager uit, waardoor de hogere kapitaallasten gedekt zijn. Bijdrage vanuit TKWM ontbreekt. Uitvoering Zomer 2025.
Fietspad Batenburg	€ 750k	€ 216k	€ 534k	€ 750k	€ 0k	dec-24	Dit is dubbel zie regel 10.
Fietspad Balgoij Batenburg	€ 825k	€ 0k	€ 825k	€ 825k	€ 0k	dec-26	Eerste schetsontwerp is afgerond.
Uitvoeringsprogramma OVL 2024 armaturen	€ 1.700k	€ 39k	€ 1.661k	€ 1.700k	€ 0k	dec-25	Wachten op onderzoek derden budget mee naar 2025
Uitvoeringsprogramma OVL 2024 dim en detectie	€ 425k	€ 0k	€ 425k	€ 425k	€ 0k	dec-25	Wachten op onderzoek derden budget mee naar 2025
Uitvoeringsprogramma OVL 2024 masten	€ 480k	€ 0k	€ 480k	€ 480k	€ 0k	dec-25	Wachten op onderzoek derden budget mee naar 2025
Bouw parkeergarage TKWM(K)	€ 6.150k	€ 233k	€ 5.917k	€ 6.150k	€ 0k	dec-25	
Uitbreiding hemelwaterberging Woezik	€ 100k	€ 8k	€ 92k	€ 8k	€ 92k	dec-24	Onderzoek is afgerond. Geconcludeerd is dat uitbreiding van de hemelwaterberging niet nodig is, waardoor batig saldo van € 92.000. Kennisgevingsbrief met rapport is eind oktober naar het waterschap gestuurd.

Krediet omschrijving	Begroot	Kosten totaal t/m q3 2024	Saldo huidig	PEV	Verwacht project resultaat	Verwachte oplever datum	Toelichting
Afkoppelprojecten 2024	€ 150k	€ 0k	€ 150k	€ 150k	€ 0k	dec-24	Wordt alleen in samenloop met reconstructies uitgevoerd. T/m Q3 2024 geen afkoppelprojecten uitgevoerd.
Renovatie kasteel Wijchen (	€ 61k	€ 0k	€ 61k	€ 61k	€ 0k	dec-24	
Ontwikkeling Havenweg, aankoop	€ 2.200k	€ 50k	€ 2.150k	€ 2.200k	€ 0k	dec-24	
Uitvoeringsprogramma Wegen	€ 2.219k	€ 343k	€ 1.876k	€ 2.219k	€ 0k	dec-24	
Uitvoering maatregelen Edisonstraat-Einsteinstraat	€ 1.177k	€ 0k	€ 1.177k	€ 1.177k	€ 0k	jul-25	aanbesteding start begin december, verwachte uitvoering maart 2025 en project gereed juli 2025.
Vervanging vergadersysteem raad	€ 70k	€ 0k	€ 70k	€ 70k	€ 0k	dec-24	
Stemhokjes vervanging	€ 23k	€ 0k	€ 23k	€ 0k	€ 23k	dec-24	
RSA Renovatie Natuurgrasvelden	€ 403k	€ 0k	€ 403k	€ 403k	€ 0k	dec-24	
Hybrideveld Diosa (veld 2)	€ 473k	€ 352k	€ 121k	€ 473k	€ 121k	dec-24	Overschot terug naar RSA
AVW Atletiekbaan KG & NG	€ 321k	€ 8k	€ 313k	€ 321k	€ 0k	dec-24	Uitvoering uitgesteld i.v.m. plannen Wychert, budget overhevelen
s.c. Woezik veld 5 NG	€ 54k	€ 0k	€ 54k	€ 54k	€ 0k	dec-24	Opgeleverd
v.v. UHC veld 3 en 4 NG	€ 85k	€ 0k	€ 85k	€ 85k	€ 0k	dec-25	Veld 3 opgeleverd, veld 4 uitvoering 2025
Beachvelden Arcus	€ 32k	€ 0k	€ 32k		€ 32k	dec-24	
1e inr. Bonte Boomhut 1st tranche	€ 48k	€ 0k	€ 48k	€ 45k	€ 3k	dec-24	
Ver-nieuwbouw PRO College	€ 3.312k	€ 3.312k	€ 0k	€ 3.312k	€ 0k	dec-24	
Aanpassing Maaswaal college	€ 842k	€ 67k	€ 775k	€ 842k	€ 0k	dec-24	
Nieuwe basisschool eerste inrichting	€ 18k	€ 0k	€ 18k	€ 0k	€ 18k	dec-24	
Tijdelijke lokalen Zuiderpad	€ 325k	€ 0k	€ 325k	€ 325k	€ 0k	dec-24	Conform besluit 17-10-2024
Vorbereidingskrediet renovatie Meerval	€ 35k	€ 55k	-€ 20k	€ 0k	€ 35k	dec-25	We brengen de reeds gemaakte voorbereidingskosten ten laste van de exploitatie, omdat de feitelijke bouw nog even op zich laat wachten. De nog te maken voorbereidingskosten zijn opgenomen in de begroting 2024-2026.

5.7 Uitvoeringsprogramma openbare werken 2024

Project nummer	OMSCHRIJVING	Begroot	Werkelijk t/m q3	Saldo	PEV	Saldo	Toelichting
<i>Uitvoeringsprogramma doorlopend uit 2023</i>							
21019	Europaplein stamriool gem kantoor	173	0	173	173	0	toegevoegd aan project TKWM
21145	Diversen armaturen Centrum en Valendries	40	24	-80	40	0	realisatie conform budget
21178	Spoorwegovergangen	120	78	42	120	0	spoorwegovergang Niftrik gereed. Volgende is offerte aangevraagd.
21180	Wijchensmeer deel 1 en 4	100	0	100	100	0	flora en fauna onderzoeken zijn bezig, realisatie eind 2024.
21106	Aalsburg 15e en 18e straat	126	0	121	165	-39	Budgetoverschrijding door stijgende prijzen, uitvoering gestart, budget doorzetten naar 2025
21140	Homberg 11e tm 14e straat	319	393	-87	431	-112	Budgetoverschrijding door stijgende prijzen en aantreffende verontreinigde grond en teer houdend asfalt
21147	Homberg 31e straat	171	78	94	79	92	Realisatie conform budget, afgerond.
21172	Berkenhof	226	3	223	225	1	Moet nog aanbesteedt worden, budget doorzetten naar 2025
21179	vormerseweg	45	0	45	90	-45	Budgetoverschrijding door inzet burgerparticipatie. Budget doorzetten naar 2025
21154	Sluiskamp 30-31e straat	19	0	19	19	-1	Na onderzoek en participatie geen werkzaamheden noodzakelijk. Project kan worden afgesloten.
21177	Kraaijenberg 7502-7514	17	38	-26	17	0	Budgetoverschrijding: hogere offerte en extra afvoer grond-is afgestemd met SB
21176	Kleine groenprojecten	25	42	-28	37	-12	
Uitvoeringsprogramma 2024							
21190	Wijchen centrum	60	0	60	60	0	Moet nog aanbesteedt worden
21192	Wijchen Esdoornstraat	126	0	126	126	0	Voorbereiding gestart
21193	Wijchen fietspad Het Zadel	100	1	99	150	-50	Verontreinigde grond en meer teer houdend asfalt aangetroffen waardoor forse meerkosten
21201	Wijchen Valendrieseweg	35	11	24	35	0	Onderzoeken opgestart
21183	Asfaltbestek	432	224	208	1.329	-897	
21185	Alverna Weg ter Horst	125	0	125	69	56	Aanbestedingsvoordeel
21186	Batenburg 't Heufke	111	0	111	230	-119	Budgetoverschrijding door stijgende prijzen, budget doorzetten naar 2025
21200	Wijchen Stationslaan Aalsburg-Blauwe Hof	38	0	38	38	-1	budget doorzetten naar 2025
21203	Hernen Flerdeweg / Ruffelsweg asfalt	617	244	373	617	0	Aanbesteedt voor 688k, werkzaamheden dit jaar afgerond
21184	Alverna Heumenseweg	40	5	35	67	-27	Bomen gekapt, onderzoek naar herplant loopt nog. Project overzetten naar 2025. Overschrijding zit in meer onderzoekskosten en maatregelen.

Project numm er	OMSCHRIJVING	Begroot	Werkelijk t/m q3	Saldo	PEV	Saldo	Toelichting
21187	Bergharen Schaarsestraat	27	0	27	27	0	Vanwege capaciteitsproblemen niet uitgevoerd. Budget overzetten naar 2025
21188	Hernen Flerdeweg / Ruffelseweg groen	40	22	18	51	-11	Bomen gekapt, aanplant najaar 2024. Meer onderzoekskosten i.v.m. flora en fauna. Project overzetten naar 2025 in verband met inboet in 2025.
21189	Vervanging bomen en groen diverse straten	9	0	9	9	-1	Afgerond
21195	Wijchen Industriegebied oost	556	0	556	52	504	50K voor bomen, rest naar asfaltbestek 21183. Na onderzoek geen project. Budget (50K) kan vervallen.
21196	Wijchen klein groenprojecten	40	14	26	40	0	
21199	Wijchen renovatie bomen	40	8	32	40	0	
21191	Wijchen Elckerlycweg	30	0	30	30	0	Wordt opgestart
21194	Wijchen Homberg 29e straat	55	0	55	55	0	Wordt opgestart in 2025, budget overzetten
21197	Wijchen Kraaijenberg 90e straat	25	9	16	25	0	Alles afgerond op groen na, gebeurd in november.
21198	Wijchen Oosterweg	158	0	158	30	128	
21202	Wijchen halfverharding	70	0	70	0	70	Weer is slecht geweest, budget overhevelen naar 2025
TOTAAL		4.113	1.193	2.791	4.575	-461	

6. Begrotingswijziging

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. De financiële beheershandelingen moeten tot stand komen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting. Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de geraamde bedragen is er sprake van een onrechtmatigheid (begrotingsonrechtmatigheid). Dit omdat de overschrijding een inbreuk vormt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

We constateren in deze rapportage een aantal afwijkingen op programma's, welke we met onderstaande begrotingswijziging repareren. Deze mutaties komen voort uit bestaand beleid. Nieuw beleid wordt alleen bij de Begroting en Perspectiefnota afgewogen.

In de samenvatting (hoofdstuk 2) hebben we de grote afwijkingen benoemd. Meer in detail vind u de analyses binnen de programma's in hoofdstuk 3. Met onderstaande begrotingswijziging passen we de budgetten aan op basis van de jaareindeverwachting uit deze rapportage, waarbij we ook de mutaties met de reserves meenemen. Bij de jaarrekening gaan we vervolgens de afwijkingen ten opzichte van deze stand analyseren en rapporteren.

In onderstaande tabel betekenen negatieve getallen een nadelig effect op het begrotingsresultaat. Zo betekent een negatief getal onder baten, minder verwachte inkomsten. Een negatief getal onder lasten betekent meer uitgaven. Een negatief getal onder onttrekkingen, betekent minder inzet uit de reserve en een negatief getal onder dotatie, een hogere storting in de reserve ten laste van het resultaat.

Bedragen x €1.000

Programma	Taakveld	Taakveld omschrijving	Inkomsten	Uitgaven	Reserves		Totaal
					Onttrekking	Dotatie	
0	0.1	Bestuur	120	-141			-21
	0.10	Mutaties reserves			1.906	-1.905	1
	0.2	Burgerzaken	28	-76	28	6	-13
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	88	92	-153	-54	-26
	0.4	Overhead	66	273	-51		287
	0.5	Treasury	686	11			697
	0.61	OZB woningen	37				37
	0.62	OZB niet-woningen	-11				-11
	0.64	Belastingen overig	1	1			2
	0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	578				578
	0.8	Overige baten en lasten		-2			-2
Totaal 0			1.592	158	1.731	-1.953	1.528
1	1.1	Crisisbeheersing en brandweer		0			0
	1.2	Openbare orde en veiligheid	15	27			42
Totaal 1			15	27			42
2	2.1	Verkeer en vervoer	256	112	-134		234
	2.2	Parkeren		66			66
	2.5	Openbaar vervoer	2	5			7
Totaal 2			258	184	-134		307
3	3.1	Economische ontwikkeling	0	-3			-3

Programma	Taakveld	Taakveld omschrijving	Reserves				Totaal
			Inkomsten	Uitgaven	Onttrekking	Dotatie	
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1	-3			-1
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10	4			14
	3.4	Economische promotie	66	-48			18
Totaal 3			77	-50			27
4	4.2	Onderwijshuisvesting	61	158		-161	58
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	40	-14			26
Totaal 4			101	144		-161	84
5	5.1	Sportbeleid en activering	2	-1	7		8
	5.2	Sportaccommodaties	-132	-394	473	-25	-79
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		138	64	-134	68
	5.4	Musea	4	21	-20		5
	5.5	Cultureel erfgoed	26	5	-31		0
	5.6	Media		7			7
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	172	-144		28
Totaal 5			-100	-52	348	-159	37
6	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	366	2.117	-203	-1.599	682
	6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5	-12	33		27
	6.3	Inkomensregelingen	540	-947	76		-331
	6.4	WSW en beschut werk		3			3
	6.5	Arbeidsparticipatie		121		-89	32
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	50	66		-91	25
	6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)		-33	45	-12	0
	6.71b	Begeleiding (WMO)		-163	163		0
	6.71c	Dagbesteding (WMO)		-48	48		0
	6.72a	Jeugdhulp begeleiding		-469	469		0
	6.72b	Jeugdhulp behandeling		-360	360		0
	6.72c	Jeugdhulp dagbesteding		-199	35		-164
	6.73a	Pleegzorg		-21			-21
	6.73b	Gezinsgericht		-255			-255
	6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig		-189			-189
	6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf		-360			-360
	6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf		-200			-200
	6.74c	Gesloten plaatsing		193			193
	6.81a	Beschermd wonen (WMO)		100		-100	0
	6.82a	Jeugdbescherming		97			97
	6.82b	Jeugdreclassering		-49			-49

Programma	Taakveld	Taakveld omschrijving	Reserves				Totaal
			Inkomsten	Uitgaven	Onttrekking	Dotatie	
Totaal 6			961	-607	1.026	-1.891	-511
7	7.1	Volksgezondheid	59	-43			16
	7.2	Riolering	-215	204	1		-10
	7.3	Afval	-177	104			-73
	7.4	Milieubeheer	1.880	-1.803			78
Totaal 7			1.546	-1.537	1		11
8	8.1	Ruimte en leefomgeving	-8	4.795	-4.800		-12
	8.3	Wonen en bouwen	-32	-233	241		-25
Totaal 8			-40	4.562	-4.559		-37
Eindtotaal			4.412	2.828	-1.588	-4.164	1.488

In bovenstaande tabel geven we de mutaties ten opzichte van de begroting in dotaties en onttrekkingen aan reserves weer. In onderstaande tabel specificeren we de mutaties in de dotaties en onttrekkingen naar de betreffende reserves.

Daarbij staat AR voor Algemene Reserve, BR voor Bestemmingsreserve, ER voor Egalisatiereserve en Afs.res voor Afschrijvingsreserve.

Bedragen x €1.000

Programma	Omschrijving kostensoort	Onttrekking	Dotatie
0	AR: Rekeningresultaat	1.906	-1.905
	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-204	-54
	ER: Verkiezingen	28	6
Totaal 0		1.731	-1.953
2	ER: Wegen en civiele kunstwerken	-134	
Totaal 2		-134	
4	ER: Onderhoud Overige gebouwen		-161
Totaal 4			-161
5	BR: Beeldende kunst	15	-10
	BR: Cultuurhistorie	-20	
	BR: Landschapsontwikkelingsplan	-49	
	ER: gemeentelijke monumenten	-31	
	ER: Groen	-78	
	ER: Gymmaterialen	-58	
	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-45	
	BR: Renovaties Sportvelden	340	
	BR: RSA Tennis	159	-25
	BR: calamiteiten maatschappelijke accommodaties	72	

Programma	Omschrijving kostensoort	Onttrekking	Dotatie
	BR: Cultuur	44	-124
Totaal 5		348	-159
6	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-213	
	ER: Uitvoering WMO beleidsplan	255	-103
	ER: 2D`s WMO-JEUGD	897	
	BR: calamiteiten maatschappelijke accommodaties	10	
	ER: Beschermd wonen		-100
	ER: WWB-I deel	76	
	BR: statushouders		-89
	ER: Exploitatiesaldo tijdelijke huisvesting Vluchtelingen		-1.599
Totaal 6		1.026	-1.891
7	ER: Onderhoud Overige gebouwen	1	
Totaal 7		1	
8	AR: Algemene Reserve	-4.800	
	BR: Eenmalige middelen	241	
Totaal 8		-4.559	
Eindtotaal		-1.588	-4.164